
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

ÇOCUKLARI OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN BABALARIN OYUN ALGISI İLE BABA KATILIMLARININ İNCELENMESİ

Sultan Mezre

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KASIM, 2025

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren iki (2) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Sultan

Soyadı : Mezre

Bölümü : Çocuk Gelişimi ve Eğitimi

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Çocukları Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Babaların Oyun Algısı ile Baba Katılımlarının İncelenmesi

İngilizce Adı : An Investigation of Fathers' Play Perceptions and Involvement in the Education of Preschool-Aged Children

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğim ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Sultan Mezre
İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Sultan Mezre tarafından hazırlanan "Çocukları Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Babaların Oyun Algısı ile Baba Katılımlarının İncelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Ümit Deniz
(Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi) ……

Başkan: Prof. Dr. Aysel KÖKSAL AKYOL
(Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı, Ankara Üniversitesi) ……

Üye: Prof. Dr. Yasemin AYDOĞAN
(Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi) ……

Tez Savunma Tarihi: 21/10/2025

Bu tezin Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Osman ÇİMEN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü ……

Oğlum Deniz'e…

TEŞEKKÜR

Öncelikle bilgisiyle, tecrübesiyle yolumu aydınlatan tez danışmanım, canım hocam, Prof. Dr. Ümit DENİZ'E sabrı, şefkati, her durumda olan kolaylaştırıcılığı ve yol göstericiliği için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezime katkılarını esirgemeyen jüri başkanım, her zaman destek olan değerli hocam Prof. Dr. Aysel KÖKSAL AKYOL'A ve jürimde tezime katkılarıyla destek veren değerli Prof. Dr. Yasemin AYDOĞAN hocama yürekten teşekkür ederim. Lisans ve Yüksek Lisans dönemlerimde bana yol gösteren, değerli bilgileri edindiğim tüm hocalarıma sonsuz teşekkür ediyorum. Her ihtiyacım olduğunda bir telefon kadar uzağımda olan ve tezimde büyük emeği olan kıymetli hocam Doç. Dr. Taşkın TAŞTEPE'ye ve bir arkadaş bir abla gibi hissetiren, her zaman sorularımı yanıtlayan, tezime katkılarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Ezgi FINDIK hocama sonsuz teşekkür ediyorum.

Verilerin toplanması için izin konusunda yardımcı olan Çankaya Belediyesi Kreşler Müdürü Ayfer USLU'ya, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, Çankaya Belediyesi Barış Gündüz Bakım Evi yöneticisi Seda GÜRKAN'a; verilerin toplanması aşamasında gerekli desteği vermekten kaçınmayan Çankaya Belediyesi Gündüz Bakım Evlerinde görev yapan tüm yöneticilere ve öğretmenlere sonsuz teşekkür ediyorum.

Çalışkanlığı, azmi ve dostluğuyla her zaman yanımda olan Canan ÖZÇELİK AKAY'a ve tez savunma gününde yanımda olan desteğini esirgemeyen değerli dostum Perihan KÖTEK'E sonsuz teşekkür ediyorum. Akademik yolculuk bir yana, hayat yolculuğunda da bana her zaman eşlik eden dostum Sena ÜSTÜNÇELİK'E; Çok uzaklarda olan ama özellikle bu zorlu süreçte desteğini her zaman hissettiren, birbirimizi gördüğümüz ilk günden beri yakın arkadaşlığı için Ezgi ÜNSAL ARAZ'a; Mesafenin önemi olmadığı, bana bu süreçte en büyük desteği veren bir kardeş samimiyetinde olan Özlem YAMAN ZEYBEK'e; Bu süreçte her zaman yan yana olduğumuz, sorularımı bıkmadan yanıtlayan sevgili arkadaşım Mine KURUM'A; Tez hakkındaki endişelerimi anlayışla karşılayıp, süreçle ilgili

sorularımda bilgisini esirgemeyen canım Fatma GÜNGÖREN GÖKASLAN'a sonsuz teşekkür ediyorum.

Bu süreçte en büyük desteği onlardan aldığım, oğlumu şefkatle sarıp sarmalayan, ihtiyacım olduğu anda yardıma koşan, annelerim Hatice SAZAK ve Canan MEZRE'ye; en yakın arkadaşlığı, desteği için kız kardeşim Ayşenur SAZAK'A; Kararlarımda en büyük desteği veren, çalışmama ilham olan oğlumun babası, yol arkadaşım Mert MEZRE'ye ve varlığıyla kalbimi dolduran, yüzümdeki gülümsemenin en büyük nedeni minik oğlum Deniz MEZRE'ye en büyük teşekkürü sunuyorum.

Ve tabi ki vaktini ayırıp, araştırmama katılan tüm babalara yürekten teşekkür ediyorum.

Sultan MEZRE

ÇOCUKLARI OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN BABALARIN OYUN ALGISI İLE BABA KATILIMLARININ İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Sultan Mezre
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Kasım 2025

ÖZ

Araştırmanın amacı, çocukları okul öncesi eğitime devam eden babaların oyun algıları ile baba katılım düzeylerini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, yaşları 36-72 ay arasında olan, 2024-2025 eğitim öğretim yılında, Ankara ili Çankaya İlçesinde bulunan Çankaya Belediyesinin on beş gündüz bakım evine devam eden çocukların babaları oluşturmaktadır. Araştırmaya on beş gündüz bakım evinden, toplam 502 baba gönüllü katılım sağlamıştır. Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan Demografik Bilgi Formu, babaların oyun algısını ölçmek için; Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği; baba katılımını ölçmek içinse Baba Katılım Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Demografik değişkenlerin baba katılımı ve oyun algısı üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla ANOVA ve anlamlı fark tespit edilen durumlarda Post Hoc Tukey testi uygulanmıştır. Tüm analizler %95 güven aralığında gerçekleştirilmiş ve $p<0,05$ değeri istatistiksel anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir. Bulgularda, baba katılımı üzerinde; çocuğun yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı, doğum sırası, babanın yaşı, öğrenim durumu, meslek, aylık gelir değişkenlerinde anlamlı fark tespit edilirken etkilenirken oyun algısı üzerinde ise yalnızca öğrenim durumu değişkeninde anlamlı fark tespit edilmiştir. Sonuçlarda, Ebeveyn Oyun Tutum ölçeğinin Oyun destek alt boyutu artış gösterirken baba katılım toplam puanlarında düşüş olmuştur. Babaların oyuna yönelik algıları artarken çocuklarının hayatlarına katılımları azalmaktadır. Her iki ölçekten alınan puan dağılımı yüksek olup, babaların oyun algıları baba katılımına göre daha yüksek bir dağılım göstermiştir.

Anahtar Kelimeler : Oyun algısı, baba katılımı, okul öncesi eğitim.
Sayfa adedi : xvii +98
Danışman : Prof. Dr. Ümit Deniz

AN INVESTİGATİON OF FATHERS' PLAY PERCEPTİONS AND INVOLVEMENT İN THE EDUCATİON OF PRESCHOOL-AGED CHİLDREN
(M.S. Thesis)

Sultan Mezre

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

November, 2025

ABSTRACT

The present study aims to investigate the relationship between fathers' play perceptions and their levels of involvement in the lives of their preschool-aged children. The study group consists of fathers whose children, aged between 36 and 72 months, were enrolled in fifteen daycare centers affiliated with the Municipality of Çankaya, located in the Çankaya district of Ankara, during the 2024–2025 academic year. A total of 502 fathers voluntarily participated in the study. The research was designed within the framework of a correlational survey model.Data were collected through the Demographic Information Form developed by the researcher, the Parent Play Beliefs Scale to assess fathers' perceptions and beliefs about play, and the Father Involvement Scale to measure their level of involvement. Statistical analyses were conducted using the SPSS software package. To examine the effects of demographic variables on fathers' play perceptions and involvement levels, one-way analysis of variance (ANOVA) was employed, and in cases where significant differences were identified, Post Hoc Tukey tests were performed. All statistical analyses were conducted at a 95% confidence interval, and a significance level of $p < .05$ was adopted.The findings revealed that fathers' levels of involvement differed significantly according to the child's age, gender, number of siblings, birth order, father's age, educational attainment, occupation, and monthly income. In contrast, fathers' play perceptions showed a significant difference only with respect to educational attainment. The results further indicated that while scores on the Play Support subdimension of the Parent Play Beliefs Scale increased, the total scores on the Father Involvement Scale decreased. This pattern suggests that although fathers' positive beliefs and attitudes toward play tended to strengthen, their actual involvement in their children's lives showed a relative decline. Overall, while the mean

scores obtained from both instruments were comparatively high, fathers' play perceptions exhibited a higher distribution than their levels of involvement.

Key Words : Play perceptions, father involvement, preschool education.
Number of Pages : xvii +98
Supervisor : Prof. Dr. Ümit Deniz

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU ..... **i**

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ..... **ii**

JÜRİ ONAY SAYFASI ..... **iii**

TEŞEKKÜR ..... **v**

ÖZ ..... **vii**

ABSTRACT ..... **ix**

İÇİNDEKİLER ..... **xi**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **xv**

ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xvii**

BÖLÜM I **1**

GİRİŞ **1**

1.1. Problem Durumu **1**

1.2. Araştırmanın Amacı **3**

1.3. Araştırmanın Önemi **4**

1.4. Araştırmanın Varsayımları **4**

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları **5**

BÖLÜM II **6**

KAVRAMSAL ÇERÇEVE **6**

2.1. Oyun **6**

2.1.1. Oyunun Tanımı **6**

2.2. Oyun Kuramları **7**

2.2.1. Klasik Oyun Kuramları **7**

2.2.1.1. Yetişkin Hayatına Hazırlık, Alıştırma Kuramı ***7***

2.2.1.2. Tekrarlama Kuramı ***7***

2.2.1.3. Rahatlama ve Eğlenme Kuramı ***8***

2.2.1.4. Fazla Enerji Tüketimi Kuramı ***8***

2.2.2. Psikodinamik Kuramlar **8**

2.2.2.1. Psikoseksüel Gelişim Kuramı ***8***

2.2.2.2. Psikososyal Gelişim Kuramı ***9***

2.2.3. Bilişsel Gelişim Kuramı **9**

2.2.3.1. Bilişsel Gelişim Kuramı ***9***

2.2.3.2. Sosyokültürel Gelişim Kuramı ***10***

2.2.4. Ekolojik Kuram **10**

2.3. Oyun Algısı **11**

2.4. Oyunun Önemi ve Gelişime Olan Katkısı **12**

2.5. Babalık Kavramı ve Baba Rolü **15**

2.5.1. Baba Katılımı **16**

2.5.1.1. Baba Katılımının Önemi ***17***

2.5.1.2. Baba Katılımını Etkileyen Faktörler ***18***

2.5.1.3. Baba Katılımının Çocuğun Gelişimine Etkileri ***21***

2.5.1.4. Baba Katılımı Modelleri ***23***

2.5.1.4.1. Lamb Modeli *23*

2.5.1.4.2. Belsky Süreç Modeli *25*

2.5.1.4.3. Epstein'in Üçlü Etki Modeli *26*

2.5.1.4.4. Ekolojik Sistemler Modeli.....27

BÖLÜM III 29

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR..... 29

3.1. Oyun Algısı ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar 29

3.2. Oyun Algısı ile İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar 33

3.3. Baba Katılımı ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar.....35

3.4. Baba Katılımı ile İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar 38

BÖLÜM IV 41

YÖNTEM..... 41

4.1. Araştırmanın Modeli 41

4.2. Çalışma Grubu.....41

4.3. Veri Toplama Araçları 43

3.3.1. Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği.....43

3.3.2. Baba Katılım Ölçeği.....44

3.4. Verilerin Analizi.....44

BÖLÜM V 46

BULGULAR VE TARTIŞMA 46

BÖLÜM VI 73

Sonuç ve öneriler 73

6.1. Sonuçlar 73

6.2. Öneriler.....75

6.2.1. Kurumlara Yönelik Öneriler;.....75

6.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler;.....75

KAYNAKLAR..... 76

EKLER..... 93

Ek 1. Etik Komisyon Onayı.....94

Ek 2. Kurum İzin Yazısı.....95

Ek 3. Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği İzin Formu 96

Ek 4. Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği İzin Yazısı.....97

Ek 5. Baba Katılım Ölçeği İzin Yazısı.....98

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Lamb Baba Katılımının Üç Boyutu* 23

Tablo 2. *Araştırmaya Katılan Baba ve Çocuklarına İlişkin Frekans ve Yüzdeleri* 42

Tablo 3. 46

Tablo 4. *Baba Katılımı ve Oyun Algısı Ölçeklerine İlişkin Çarpıklık, Basıklık ve Güvenirlik Katsayıları (Cronbach's Alpha)* 47

Tablo 5. *Baba Katılımı ve Oyun Algısı Ölçeklerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler* 47

Tablo 6. *Çocuğun Yaşına Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA Sonuçları)*.....48

Tablo 7. *Çocuğun Cinsiyetine Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (t-testi Sonuçları)*.....49

Tablo 8. *Çocuğun Kardeş Sayısına Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA ve Post Hoc Tukey Sonuçları)*.....51

Tablo 9. *Çocuğun Doğum Sırasına Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA Sonuçları)* 53

Tablo 10. *Babanın Yaşına Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA Sonuçları)*.....55

Tablo 11. *Babanın Öğrenim Durumuna Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA ve Post Hoc Sonuçları)* 57

Tablo 12. *Babanın Mesleğine Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA Sonuçları)* 61

Tablo 13. *Ailenin Aylık Gelirine Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA Sonuçları)* 64

Tablo 14. *Baba Katılımı ve Oyun Algısı Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları* 66

Tablo 15. *Regresyon Analizi* 68

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Lamb (2012) baba katılımını etkileyen faktörler 24

Şekil 2. Ebeveyn davranışlarının belirleyicisi olarak süreç modeli. 25

Şekil 3. Epstein (2019) Üçlü Etki Modeli 26

Şekil 4. Bronfenbrenner'in ekolojik sistemler teorisi.....27

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amaçları, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Geçmişten bugüne, oyunu, kuramcılar ve eğitimciler farklı şekillerde açıklamışlardır. Oyun, Vygotsky'nin inanışına göre duyguyu, zihni ve sosyal alanı desteklemektedir. Vygotsky'ye göre oyunun tanımı diğer eğitimcilerden farklıdır. Ona göre oyun; fiziksel aktiviteleri, kuralına göre oyunları ya da nesne yönlendirmelerini kapsamaz. Vygotsky'ye göre oyunda çocuklar; gerçek olmayan bir olay ya da durum meydana getirir, çeşitli rollere girer ve o rollere uygun davranır, rollerin belirlenmesiyle oluşan kuralları izleyerek uyar (Bodrova ve Leong, 2013). Oktay (2007)'da oyunu çocuk için deneyerek düşünme şekli olarak ifade etmiştir. Çocuk oyun aracılığıyla hayatı büyük ölçüde kapsayan deneyimleri edinir. Çocuklar için çeşitli deneyim kazanmanın yolu oyundan geçmektedir. Oyun aynı zamanda yaratıcılığın belirtisi olan canlılık anlamı da taşımaktadır.

Freud, çocuğun yaşadığı ve üstesinden gelemediği olayları oyun aracılığı ile kontrol ettiğini belirtmektedir. Oyun sırasında çocuk, kendindeki olumsuz his ve görüşlerini atarak, rahatlayabilmektedir. Yine yaşamış olduğu kriz durumlarının etkisinden ve negatif hislerden oyun ile uzaklaşmaktadır (Polatlar, 2021). Yavuzer (2018), oyunun eğlenceli olduğunu ve bir programa göre olmadığını ifade etmiştir. Ona göre oyun zevklidir, kişinin isteğine bağlıdır ve dışa bağlı hedeflerle sürmez.

Oyunun önemi, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde; Madde 31-1, "Taraf Devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence

etkinliklerinde bulunma, kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar." şeklinde desteklenmektedir. Bir çocuğun duygusal olarak doyumu için sevgiden sonra oyun hakkı şarttır. Oyuna elverişli ortamı olmayan, oyun oynama olanağı olmayan çocukların bilişsel, dil, sosyal gelişim becerilerinden mahrum kalacakları ifade edilmektedir (Göktepe, 2015). Oyun, çocukların yaşamlarında diğer temel hakları kadar öneme sahiptir. Yetişkinlerin oyun için zamana ihtiyaçları vardır ancak çocuklar zamanlarının büyük kısmını oyun oynayarak geçirir (Güngören, 2022). Okul öncesi dönemde oyun oynamak diğer dönemlerden ayrı bir yerde durmaktadır. Farklı yaşlara sahip bireylerin, oynarken zevk aldıkları veya izlemekten hoşlandıkları türde oyunlar vardır. Okul öncesi dönemde çocuklar, oyuna aktif şekilde katılmaktan ve rol almaktan keyif alır. Ayrıca deneyimlediklerini oyun yoluyla aktarmak isterler. Okul öncesi dönemdeki oyunları, diğer dönemlerden ayıran bu dönemde çocuklar, hayatı anlamaya ve yansıtmaya yarayan bir araç gibi oyundan faydalanmaktadır (Aksoy ve Çiftçi, 2020). Oyun ile çocukların zihinsel, psikomotor, psikososyal, dil gelişimi, duygu düzenlemesi, iletişim ve toplumsal yaşam becerileri gibi birçok gelişim alanı desteklenmektedir. Oyun, çocukların iş birliği içinde olmasına, karşılaştıkları güçlüklerle baş etmelerine ve diğer insanlarla iletişim halinde olmalarına olanak sağlar. Aynı zamanda oyun, çocukların zorluklar karşısında durmaları için de doğal bir aracı rolündedir (Gürsoy ve Memiş, 2022).

Oyunun bir diğer faydası, kurallara uyulmasını, sorumluluk duygusunun gelişmesini sağlar. Oyun çocukların dikkat becerisini geliştirmektedir. Oyun ile çocuğun öz düzenleme becerisi gelişerek kendine olan güveni artar ve öğrenmenin kalıcılığı sağlanır (Akyol, 2020; Kaya, 2018). Bedendeki fiziksel enerjinin fazlalığının atılmasını sağlar. Çocuk, kendini diğer kişilerin yerine koymayı öğrenir. Stres durumu azalarak hoşgörü, kabul etme ve anlayış duyguları gelişir. İç çatışmalarıyla yüzleşirken kendi sorunlarına da çözüm bulmayı öğrenir (Sevinç, 2009). Oyun, çocuklar arasında öğrenmeyi teşvik eder. Çocuklar oyunda hareket halinde olduğundan fiziksel gelişim de oyun sayesinde desteklenir. Oyun oynamak boş zamanı değerlendirmek değildir. Çocukların gelişim basamakları, tutum ve davranışlarında değişikliğe yol açabilen bir araçtır (Lai, Ang, Por ve Liew, 2018). Çocuk, oyun esnasında devamlı olarak bir şeylerle iç içedir. Oyun esnasında karşısına çıkan materyaller, varlıklar hakkında bilgi sahibi olmak ister aynı zamanda öğrenme merakını da güçlendirmek için oyunun bütün yollarına başvurur. Çocuklar bu tecrübeleri gerçekleştirirken kendisini olası tehlikelerden koruyamadığı için bir yetişkinin yol göstericiliğine ihtiyacı olur (Oktay, 2007). Yapılmış oyun tanımlarının paydaş görüşü; oyunun çocuk için keşfetme ortamı, çocuk

olmanın kudretini ve daima bilgilenmeyi içermesidir. Yapılan tanımlara göre yetişkinler de oyun ve öğrenme ilişkisindeki kuvvetli bağı görmezden gelmemelidir. Bir yetişkinin oyuna verdiği değer ile çocuğunun öğrenme yaşantısına verdiği değerin doğru orantılı olduğu söylenebilir (Tuğrul, Aslan, Ertürk ve Altınkaynak, 2014).

Ebeveynler, oyunun çocuklardaki fazla enerjinin atıldığını, fiziksel olarak keyif verdiğini belirtmektedir. Yapılan çalışmalar, genel olarak anne babaların çocuklarıyla oynadıkları oyunların, çocuğun gelişimi üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Anne ve baba çocuklarıyla oyun oynayarak aralarındaki bağı güçlendirir. Bununla birlikte oyun, çocuk-anne-baba iletişimlerine de yansıyarak birbirlerine karşı sağlıklı duygularla bağlı olmalarına fırsat vermektedir (Gürsoy ve Memiş, 2022; Singh ve College, 2011).

Alan yazın incelendiğinde, ebeveynlerin oyun algısını inceleyen çalışmaların, genelde, anneler ile yapılmış olduğu görülmektedir. Ancak çocuğun gelişiminde anneler kadar babaların da rolü vardır. Son yıllarda babaların, çocukların yaşamlarına daha sık katıldığı, aile katılım çalışmalarında yer aldıkları, zamanlarının belli bir kısmını çocuklarına da bakım vererek ve oyun oynayarak geçirdikleri görülmektedir. Baba katılımı hem çocuk üzerinde hem de aile dinamikleri üzerinde olumlu etkilere sahiptir (Allen ve Dally, 2002). Lamb (2000) ise babanın aile içerisindeki önemli görevlerinden birini, bakım sağlama olarak adlandırmıştır. Bu görevi, baba ve çocuğun birlikte oyun oynadığı ve çeşitli etkinlikler yaptığı bir vakit olarak nitelendirmiştir (Bekaroğlu, 2020). Alan yazın ayrıca babaların, oyun oynamaya yeteri kadar zaman bulamadıkları üzerinde durmuştur. Babalar birlikte oynamaktan daha çok çocuklarını oyunlara teşvik etmektedir (İvrendi ve Işıkoğlu 2010). Babaların çocuklarıyla, süre sınırı olmaksızın, oyun oynamaları babalık rolünün anlaşılması için gerekli görülmektedir. Bu nedenler ile bu araştırmanın problem durumu, babaların oyun algısı ile baba katılımlarını incelemektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Çocukları okul öncesi eğitime devam eden babaların oyun algısı ile baba katılımlarının incelenmesi amacı ile planlanan araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

- Babaların oyun algısı ne düzeydedir?
- Babaların oyun algısı yaş, öğrenim düzeyi, medeni durum, çocuğun cinsiyeti gibi değişkenlerden etkilenmekte midir?

- Baba katılımı ne düzeydedir?
- Baba katılımı, yaş, öğrenim düzeyi, medeni durum, çocuğun cinsiyeti gibi değişkenlerden etkilenmekte midir?
- Babaların oyun algısı ile baba katılımı arasında ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Oyun kavramı, yetişkinlerce zaman geçirme ya da keyif veren durum olarak algılanabilmektedir. Çocuklar için ise oyun, yaşadıkları her andır. Oyun, çocuğun gelişim alanlarının tümü için vazgeçilmez bir araçtır. Çocuk, oyun oynayarak rahatlar, akran ilişkileri gelişir, duygusal olarak beslenir, sorumluluk alma becerileri gelişerek kendine güven duyar, oyun sayesinde hem kendi duygularını hem de başkalarının duygularını anlar. Oyun hakkındaki düşünceler ve oyunun önemi hakkındaki fikirler, çocukların oyun haklarına sunulan fırsatlar üzerinde etkilidir (Aksoy, 2020). Çocukların gerek hayatında gerek oyunlarında annelerin rolü oldukça büyüktür. Ancak son yıllarda gelişen ve değişen dünya ile babalar da, çocukların hayatlarına daha sık katılmaktadır. Annelerin iş yaşamında aktif rol alması, uzun çalışma saatleri, babanın babalık rolleri konusunda bilinçlenmesi baba katılımını etkileyen faktörler arasında sayılmaktadır. Babalar artık çocuklarının eğitim, bakım sağlama, oyun gibi alanlarına daha çok katılım sağlamaktadır. İlgili alan yazında ebeveynlerin oyun algısı ile annelerin oyun algısını ayrıca baba katılımını çeşitli değişkenlerle inceleyen çalışmalara rastlanmış olup babaların oyun algısını baba katılımı ilişkisiyle inceleyen bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu araştırma, çocukları okul öncesi eğitime devam eden babaların oyun algısı ile baba katılımları arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenlerle inceleyerek sınırlı sayıdaki araştırmaya katkı sağlaması açısından önemli görülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmaya alınan babaların, çocuklarının gelişimi ile ilgili baba katılımlarının düşük düzeyde olacağı ve babaların oyun algısı ile baba katılımı arasında pozitif yönde bir ilişkinin olacağı varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda sıralanmıştır:

1. Araştırmaya katılacak babaların oyun algıları “Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği” ve “Baba Katılım Ölçeği” ölçeklerinden aldıkları puanlarla sınırlıdır.
2. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, araştırmaya gönüllü olarak katılan babalar ile sınırlıdır. Diğer babalara genellenemez.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Oyun

2.1.1. Oyunun Tanımı

Oyunun birçok tanımı bulunmaktadır. Oyunun Türk Dil Kurumuna göre anlamı; ‘’Yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence” olarak tanımlanmıştır. Oyun, çocukların, gereksinimlerini anlatabilmelerine fırsat verirken yaşama hazırlanmada ve gelişim alanlarına katkı sağlamada da önemli bir araçtır. (Egemen, Yılmaz ve Akil, 2004; Kaytez ve Durualp, 2014). Maria Montessori ise oyunu çocuğun işi olarak tanımlamaktadır (Karataş, 2021).

Piaget’ye göre, oyunu diğer aktivitelerden farklı kılan bazı özellikler bulunmaktadır. Bunlar, oyunun içten gelen bir durum olması ve doğaçlama içermesi, kendi içinde bir bütünken aynı zamanda eğlenceli olması, mantık ve sıralama gerektirmemesi, ortamın özgürlüğü ve çatışmalardan uzak olması gibi özelliklerdir (akt: Sevinç, 2009).

Boratav (2013)’e göre oyun, yetişkin ve çocukların günlük hayatın koşturmasından uzaklaştıkları zamanda herhangi bir çalışma ya da başka bir üretim çabası olmadan sadece eğlenceyi içermesidir. Bardak ve Topaç (2022) ise erken çocukluk döneminde oyunun tanımının oldukça geniş olduğunu vurgulamış ve oyunu şu şekilde tanımlamıştır.

> “*Çocuğun tüm gelişim alanlarına doğrudan veya dolaylı olarak katkı sağlayan; amaçlı veya amaçsız, kurallı veya kuralsız, gerçek veya model materyallerle olduğu gibi materyalsiz de gerçekleştirilebilen, serbest veya yapılandırılmış bir ortam ve süreye sahip olabilecek her şartta gönüllü katılım ve eğlencenin olduğu öğrenmeye dayalı yaşam biçimi.*”

Oyun, çocuklar için eğlenmeye, dünyayı anlamlandırmaya yarayan, kendilerinde var olan potansiyellerini açığa çıkarmaya yardımcı olan, gereksinimlerini ifade etmeye yardımcı olan

bir iletişim kurma yoludur Ayrıca oyun öğrenmeye katkı sağlaması açısından kıymetli bir aktivitedir (Göncü, 2019; Loizou, 2017).

Toplumun değişmesi ve gelişmesiyle beraber çocuklar eskiye göre daha az sosyalleşmektedir. Bu da ebeveynler ve çocuğa bakım veren kişiler ile çocuk arasında bazen zayıf bir iletişime neden olabilmektedir. Oyun, bu olumsuz durumu aşmaya ve çocukla ebeveyn arasındaki etkileşimin artmasına yardım etmektedir. Dolayısıyla anne-babalar, çocukları, oyun, öğrenme, keşfetme gibi durumlar hakkında destekleyerek onların oyun aracılığıyla gelişimlerine de katkı sağlayabilir (Gürbüz ve Deniz, 2021).

Oyunun erken çocukluk dönemine katkısı büyüktür. Çocuğun özgüveni, çevreye karşı olan merakı, yaratıcılığı, diğer insanlarla olan iletişimi gibi durumlar oyun sayesinde gelişir. Araştırmalar gösterir ki, yetişkinlikte de potansiyelin farkında olma ve ona ulaşmak için oyun erken çocukluk dönemi için vazgeçilmez bir unsurdur (Hirsh Pasek ve Hadani, 2020).

2.2. Oyun Kuramları

2.2.1. Klasik Oyun Kuramları

Klasik oyun kuramları oyunun içerik kısmı yerine oyunun oynanma nedenini anlamaya çalışmışlardır. Bu kuramcılar, çocukların enerji ve hareket yönleri üzerinde durmuşladır. Oyun esnasında açığa çıkan enerji ve oyunun da fiziksel tarafına dikkat çekmişlerdir (Şenyuva, 2023).

2.2.1.1. Yetişkin Hayatına Hazırlık, Alıştırma Kuramı

Bu kuramın kurucusu Karl Gross, geçmiş zamanda tecrübe edilen alışkanlıkların, gelecek zamandaki yaşantı ve alışkanlıkların oluşmasında etkili olduğunu savunmaktadır. Oyun ise bu durumu oluşturmada önemli bir rolde olduğu gibi geleceği şekillendirmeye yarayan bir araçtır. Gross, aynı zamanda oyunun, sosyalliği engelleyici nedenleri de ortadan kaldırmaya yarayacağını savunmaktadır (MEB, 2014).

2.2.1.2. Tekrarlama Kuramı

Tekrarlama kuramının kurucusu Stanley Hall, hem bulunulan tür içinde hem de başka türlerdeki değişimi belirleyen durumu, çocuğun gelişimi olduğunu savunmuştur. Hall'e göre

çocuğun oynadığı oyunlar yaş düzeyine göre aşamalara ayrılmaktadır. Çocukluk döneminde oynanan oyunları insanlığın gelişiminin özeti olarak değerlendirmiştir. Çocukların oynamış olduğu koşma, fırlatma, yakalama oyunlarını ilkel yaşamda avcılık toplayıcılık gibi faaliyetlerin bir devamı ve gelişimi olarak değerlendirmiştir (Sevinç, 2009).

2.2.1.3. Rahatlama ve Eğlenme Kuramı

Bu kuramın kurucusu Moritz Lazarus'a göre, bazı durumlar ve olaylar, insanları bedenen ve zihnen zorlayabilmektedir. Bunun sonucunda ise dinlenme gereksinimi oluşmaktadır. Ama gerçek anlamda dinlenme, insan hayatının getirdiği sorumluluklar dışında yapılan diğer etkinlikler ile mümkün olabilmektedir. Buradan hareketle oyun da çocuklar için bir rahatlama yoludur. Hayatın getirdiği günlük stres durumlarından kurtulmak için ihtiyaç duyulan, tırmanma kovalamaca, koşma gibi oyunlar sıklıkla görülmektedir (Sevinç, 2009).

2.2.1.4. Fazla Enerji Tüketimi Kuramı

Fazla enerji kuramının kurucusu Herbert Spencer, çocukların fazla ve birikmiş enerjilerini atabilmesi için oyunun önemli ve gerekli olduğunu savunmuştur. Oyun, çocukların, aşırı enerjiyi atabilmelerini sağlayarak enerjilerini dengelemelerini sağlar. Bir diğer söylemle oyun kişide fazla enerji birikimi sayesinde oynanabilir. Bu kuramda çok oyun oynayan çocuğun sağlıklı çocuk olduğu görüşü hâkimdir (Brucee 1993; Sevinç, 2009).

2.2.2. Psikodinamik Kuramlar

Bu kuramların ortak görüşü, çocukların, hayali ve öyleymiş gibi oynadıkları oyunlar yolu ile düşünce, duygu ve gereksinimlerini aktarabilmeleridir (Sevinç, 2009).

2.2.2.1. Psikoseksüel Gelişim Kuramı

Sigmund Freud bu kuramda, oyundan çocuklar için günlük yaşamda baş edemedikleri durumlarda kendilerini ifade edebilmek için sığındıkları yer olarak söz etmiştir. Çocuklar oyun aracılığıyla, olumsuz duygularını, düşüncelerini, travmatik deneyim ve çatışmalarını açığa çıkarabilmektedir. Oyunla etkileşime girerek yaşadıkları olumsuz deneyimleri, canlandırma yaparak rahatlarlar. Yaşadıkları olumsuz deneyimleri oyun yoluyla tekrar tekrar

canlandırırlar. Tekrarlı oyunun önemi de burada ortaya çıkmaktadır. Oyun, çocukların fazla enerjilerini atmalarını sağlarken olumsuz olan tüm duygularıyla da baş etmelerine yardımcı olur (Bayhan ve Artan, 2012; Verenika, Harris ve Lysaght, 2003).

2.2.2.2. Psikososyal Gelişim Kuramı

Psikososyal gelişim kuramının kurucusu Erik Erikson'a göre oyun, çocuk için psikososyal gelişimde bir ayna görevi görmektedir. Bu nedenle oyun, gelişimin her döneminde farklılık göstermektedir. Çocuklar, oyun aracılığıyla duygu, düşünce ve olaylarla mücadele etmek için farklı yollar arar. Erikson oyunun, kişilik ve benlik gelişimine etkileri üzerinde durmuştur. Çocuk, oyun esnasında kaygılarını, isteklerini ve kişilik karmaşasını canlandırır (Sevinç, 2009). Ayrıca Erikson, sağlıklı bir kişilik gelişiminin, gelişimin diğer alanlarını da etkileyeceğini savunmuştur (Van Hoorn, Nourot, Scales ve Alward, 2007).

2.2.3. Bilişsel Gelişim Kuramı

2.2.3.1. Bilişsel Gelişim Kuramı

Piaget'ye göre oyun, belli zihinsel çerçevelerde oluşmuştur. Bunlardan biri, özümleme yani dış dünyayı kendi içinde ve davranışlarında düzenlemesi diğeri ise özümleme sonucunda çevreye verdiği tepkilerden oluşan uyumdur. Piaget'ye göre, oyun da diğer davranışlar gibi dışarıdan gözlemlenebilir. Oyun, çocuk için, kendisinde var olan yetenekleri geliştirirken birçok beceriyi de edinmesine yardımcı olan bir araçtır (Çakırer 2017; Nicolopoulou 1993; Pehlivan 2014).

Öztürk (2010)'a göre; Piaget, oyun ile bilişsel gelişim arasındaki ilişkiyi 3 aşamada incelemiştir. Bunlar:

1. Alıştırmalı oyun (Duyu Motor Dönem): Doğumdan başlayarak iki yaşına kadar olan bu dönemde keşif ve fiziksel hareketliliğin fazla olduğu oyunlar hâkimdir. Piaget'ye göre duyu motor şemaları bu dönemin oyunlarının temelini oluşturmaktadır. Tekrarlayan motor hareketler bu dönemin en belirgin özelliğidir (Durualp ve Aral, 2020).
2. Sembolik Oyun: Yaklaşık bir yaşlarında ortaya çıkan sembolik oyunda nesnelerle taklit etme hâkimdir. Örneğin, bebeği besliyor gibi yapmak, yemek yapıyor gibi

yapmak. Gerçek ya da hayali materyaller oyunda kullanılmaktadır (Frost, Wortham ve Reifel, 2005).

3. Kurallı Oyun: Kurallı oyunda kurallar ve süreç önceden belirlenmiştir. Belirlenen kurallar ve süreç hakkında tüm katılımcılar bilgilendirilir. Kurallı oyun oynayan çocuklar belli bir bilişsel düzeydedir (Karakuş, 2023).

2.2.3.2. Sosyokültürel Gelişim Kuramı

Vygotsky, oyunu diğerlerinden farklı şekilde tanımlamıştır. Ona göre oyun, çocuğa haz veren birincil eylem değildir. Oyun oynamaktan daha çok haz veren durumlar bulunmaktadır. Oyun, çocuğun gelişimine rehberlik etmektedir. Vygotsky, çocuğun hazlarının yanı sıra ilgileri, güdüleri ve gereksinimlerini de incelemenin oyunu anlamanın yolu olduğunu savunur. Bu kuramda oyun, bir bütün olarak ele alınmaktadır. Oyunun zihinsel gelişime faydası olduğu kadar sosyal ve duygusal gelişim içinde faydası vardır. Vygotsky'ye göre gerçek oyun "mış" gibi oyunla başlamaktadır. Vygotsky, çocuğun tek başına yapabildikleri ile başka birinin yardımı ile yapabildikleri arasındaki farkı yakınsal gelişim alanı olarak tanımlamıştır. Yakınsal gelişim, aynı zamanda çocuğun kendi başına yapabildikleri ve oyun yoluyla deneyim kazanarak yapabildiklerinin farkını da içerir. Çocuk, oyun içerisinde, kendi potansiyelinin üzerinde "mış" gibi yaparak bir diğer kişiye gereksinimi olmadan zihinsel olarak gelişme göstermektedir. "Mış" gibi oyun zihinsel süreçlere katkı sağlamaktadır. Çocuklar, oyunla beraber düşünce becerileri geliştirmektedir. Oyun esnasındaki hikâyeler, toplumun uygun gördüğü rollerle kendi toplumlarındaki sosyal kültürel durumu aktarmaları sayesinde çocukların sosyal ve duygusal gelişim alanlarına katkı sağlar (Uluğ, 2016).

2.2.4. Ekolojik Kuram

Ekolojik kuram, bireyi çevresiyle sürekli etkileşimde olan varlık olarak değerlendirmektedir. Bu kuram, çocukların oyunlarının birbirlerinden yapı, koşul olarak ayrılmalarını kapsar. Ekolojik kuram hakkında yapılan çalışmalar, oyunun çocuk davranışlarına olan etkilerini keşfetmeye odaklanmaktadır (Kurt, 2015).

Ekolojik kuram savunucu Bronfenbrenner, bireyin gelişiminde etkili olan ve bireyin en iç katmanda bulunduğu beş adet sistemden bahsetmektedir. Birbirleriyle etkileşim içinde olan

bu sistemler katmanın merkezinde olan bireyi kapsamaktadır. Bu sistemler; mikrosistem mezosistem, ekzosistem, makrosistem ve kronosistemdir (Aksel ve Irmak, 2012). Bronfenbrenner'a göre, bireyin gelişimi, hem kalıtım hem de içinde bulunduğu çevreden etkilenerek değişim göstermektedir. Bu nedenle de ekolojik kuram, çevrenin oyuna etkisinden söz etmektedir. Çocuğun gelişimine, oyunun oynandığı ortam, oyundaki kişilerin cinsiyeti, oyuna katılan kişi sayısı gibi durumlar etki ettiği savunulmaktadır. Oyundan en yüksek verimi alabilmek için oyun oynanan ortam en iyi şekilde düzenlenmiş olmalıdır. Bu kuramda, eğer ortam düzeni yeteri kadar iyi değilse oynanan oyunun da gerçek bir oyun olamayacağı düşüncesi hâkimdir (Kara, 2021).

2.3. Oyun Algısı

Oyun tanımında literatür incelendiğinde kişiden kişiye farklı tanımlar yapıldığı görülmektedir. Oyun; eğitimciler, uzmanlar, ebeveynler ve çocuklara göre farklı anlam ifade etmektedir. Dolayısıyla oyun algısı kavramı ortaya çıkmıştır. Çevreden gelen uyarıcılar yoluyla, kişinin zihninde bu uyarıcıların analiz edilerek anlamlı hale gelmesine algı denilmektedir. Yaşam süresince bireyler oyunla etkileşimde olmuşlardır. Deneyimlenen bu oyun etkileşimlerini günlük yaşamına aktaran birey, duyusal algılarını geliştirmektedir (Avcı, 2007). Oyunun algılanma biçimi çocuklara sunulan oyun ortamını, olanakları, çocukların oyundan ne derecede faydalandıklarını etkilemektedir. Ailenin özellikleri ve kültürü, çocuğun özellikleri ve cinsiyetleri, öğretmenlerin oyuna bakış açıları ve özellikleri oyuna yüklenen anlamı ve algıyı etkilemektedir (Tuğrul, Güneş ve Öztürk, 2020; Eti, 2021). Kuramcılar, oyunu, çocuğun yaşamında karşılaştığı güçlüklerin üstesinden gelirken aynı zamanda da yaşam boyu devam eden büyüme olarak tanımlamıştır. Freud, çocuğun oyun oynayarak duygusal açıdan iyi hissetmeye ve kendini iyileştirmeye çalıştığını savunur (Göncü, 2019).

Çocukların doğdukları andan itibaren ebeveynlerinin oyuna yönelik tutum ve davranışları, çocukların da oyun zamanı deneyimleri üzerinde etkilidir. Aynı zamanda çocukların oyunlarını şekillendiren bir diğer etmen ise içinde bulundukları coğrafyaya ait kültürdür (Farver, Kim ve Lee 1995; Sulistyaningtyas ve Fauziah, 2019). Oyun algısı ile ilgili yapılmış çalışmalar incelendiğinde, çocukların oynadıkları oyunların çeşitliliğinin artması, oyun ortamlarının değişmesi ve gelişmesi, oyun materyallerinin değişimi anne babaların oyunu algılama biçimlerinin de değiştiğine ve geliştiğine işaret etmektedir (Tuğrul, Ertürk, Özen Altınkaynak ve Güneş, 2014).

2.4. Oyunun Önemi ve Gelişime Olan Katkısı

Çocuklar, günlük hayatta kullanabilecekleri deneyimleri, kazanım ve bilgileri oyunları esnasında edinebilmektedir. Çocuklar, oyunları sırasında eğlenme, dinlenme ve öğrenme ortamlarına sahip olmaktadır. Çocuklar için oyun oynamanın önemi büyüktür. Çünkü oyun çocuklar için yaşamın temel gereksinimleri gibi önem arz etmektedir (Kaytez, Durualp ve Gökşen, 2014). Çocuklar, oyun sayesinde yaşadıkları çevreyi tanımaya çalışır. Vygotsky oyunun, çocukların yaşamlarında gereken deneyim ve becerileri kazanmalarını sağlayarak aynı zamanda öğrenme süreçlerine de katkı sağlayacağını savunmuştur (Nicolopoulou, 2004). Bu görüşlerden hareketle oyun, çocuğun yaşamı, gelişimi, akranlarıyla ve ailesiyle iletişimi, kendini tanıma ve özgüveni açısından önemli bir yerde bulunmaktadır. Çocuğun yaşamında önemli olan oyunun çocuk gelişim basamaklarına katkısı büyüktür.

- Oyunun Fiziksel Gelişime Olan Katkısı; çocuklar, fiziksel oyunlar sayesinde hem egzersiz yapar hem de kas becerilerini geliştirmiş olur. Koşma, atlama, zıplama gibi hareket içeren oyunlar fiziksel oyunlardandır. Oyunların beraber oynanması, çocukların kendi aralarındaki etkileşimi de artırmaktadır (Akkaya, 2021; Anderson-McNamee, vd., 2010). İp atlamak, bisiklet sürmek, topla oynamak, oyun sırasında zıplamak, atlamak gibi faaliyetler çocuklarda büyük kasların gelişimine yardımcı olmaktadır. Küçük kasların gelişimine ise blok oyunları, düğme ilikleme, eliyle açma ve kapatma yapma, kalemle çizim yapma gibi el becerisi gerektiren etkinlikler yardımcı olmaktadır (Koşucu, 2016; Özer, Gürkan ve Ramazanoğlu, 2006). Hareketli oyunlar aynı zamanda çocuklarda var olan fazla enerjinin dışa aktarımını sağlar. Çocuk, oyun yoluyla kendi bedenini daha iyi tanır ve kontrol eder. Kurallı ve hareket içeren oyunlarda çocukların yaratıcılıkları gelişir. Akranlarıyla iş birliği içerisinde olmayı öğrenerek sıra bekleme, lider olma, zamanı yönetme gibi birçok özelliği oyun yoluyla kazanmaktadırlar (Sevinç, 2009). Bu hareketli oyunlar kas becerisi kazandırırken aynı zamanda sosyal gelişimlerine de katkı sağlar (Anderson-McNamee vd., 2010). Çocukların dışarıda oynaması sağlıkları için gereken güneş ışığından faydalanmalarını sağlar. Oyun oynamak çocuklarda gücü artırır, yaşamdaki olaylar karşısında tepki verme yeteneğini geliştirir. Kaslarını kullanarak hızını kontrol etmeyi öğrenir. Dikkati artar, vücut farkındalığı gelişerek esneklik kazanır. İç organları arasında denge sağlanır (Çoban ve Nacar, 2010).

- Oyunun Sosyal-Duygusal Gelişime Olan Katkısı; çocuklar, oyun oynadıkları süre boyunca birçok duygu ile karşılaşır. Çocuklar bazı olumsuz duygular ile oyun yoluyla

baş edebilir. Örneğin, korkular, kaygılar, saldırganlık gibi. Hayatta deneyimlemedikleri yaşantıları oyun oynarken deneyimlerler. Bu süreç ise oyun esnasında onlara öğrenme fırsatı sağlar (Koşucu, 2016; Sevinç, 2009). Oyunun bir diğer faydası ise araştırmayı, keşfetmeyi desteklemesidir. Çocuklar, akranları ile oyun esnasında daha çok iletişim kurarak sosyalleşmektedir. Sosyalleşen çocuk, oyun esnasında paylaşma kavramıyla tanışır ve bu konuda güven duyduğu kişilerle paylaşımda bulunur Oyun, çocuğun çeşitli rollere girerek toplumda var olan rolleri anlamasını ve yaşantıya dönüştürmesine yardımcı olur. Akranlarıyla oynayan çocukta arkadaşlık ilişkileri gelişir. Çocuklar, oyun yoluyla toplum içinde uyum sağlamayı da öğrenir. Çocukların oyun esnasında sergiledikleri tutumlar aile tutumu hakkında da bilgi vermektedir (Sevinç, 2009). Toplumsal kuralları öğrenmenin yanı sıra çocuğun karakter ve kişiliğinin oluşmasında oyun, önemli bir rol oynamaktadır (MEGEP, 2015). Piaget'ye göre okul öncesi dönemde çocuklar, egosantrik düşüncededir. Bu düşünce biçimi, çocuğun kendini başkasının yerine koymasının ve başkasının düşüncesi doğrultusunda düşünmesinin çok zor olmasıdır. Bu noktada oyun oynamak, çocuklarda zamanla bu düşüncenin azalacağını göstermektedir. Çocuk oyun yoluyla kendini arkadaşının yerine koyup empati yapabilmektedir. Aynı zamanda uzlaşmayı da öğrenir. Piaget'ye göre çocuklar, ben merkezci düşünme ve bencillikten uzaklaşmaktadır. Oyun esnasında çocuklar, takım hallinde olmayı, iş birliği yapmanın gerekliliğini öğrenerek kendi isteklerini daha geri planda tutmayı öğrenmektedirler (Brewer 2007; Henniger 2005). Oyunda doğru-yanlış durumları olmadığı için çocuklar, kendini duygusal olarak rahatlamış ve iyi hisseder. Dolayısıyla oyun, çocuğun kişilik ve benlik gelişimine olumlu etki etmektedir (Henniger 2005). Çocuklar için oyun oynamak, sadece oyun oynamak anlamına gelmemektedir. Topluma kazandırılacak sağlıklı ve mutlu bir birey için çocuğun oyun oynaması son derece önemlidir (Aksoy ve Çiftçi, 2020).

- Oyunun Zihinsel Gelişime Olan Katkısı: Bebeklik dönemindeyken oyun, el ve ayakları incelemek, hareket ettirmekle başlar. Hareket yetisi arttıkça, etrafında olan nesnelerle ilgilenerek öğrenme yaşantıları oluşturlar. Piaget ise zihinsel gelişimin çocukların çevrelerindeki nesnelere olan ilgi ve temasla başladığını savunmaktadır. Öğrenme yaşantılarının devamı için çocukların oyun oynaması gerekmektedir (Ailwood, 2010; Atay, 2017). Çocuk oyun esnasında, oyunun kuralını, oynanma biçimini düşünür. Buna göre zihin ve beden uyum içerisinde harekete geçmektedir (Kaya, 2018). Oyun yoluyla çocuk somut ve soyut olan birçok kavramı öğrenebilmektedir. Çocuk, oyundayken

keşfeder, öğrenir, problem durumuyla karşı karşıya geldiğinde çözüm üretme fırsatı bulur. Zihinsel beceri gerektiren sayı sayma, analizler yapma, nesnelerin özellikleri, kavramları da oyun yoluyla öğrenebilmektedir. Sembolik olarak oynanan oyunlarda çocuklarda empati kurma gelişmektedir. (Koçyiğit, vd., 2017; Slavin, 2015). Oyun aracılığıyla çocuk nesnelerdeki boyut şekil gibi özellikleri tanımasının yanı sıra nesneler arasında ilişki kurmayı da öğrenir. Oyun çocuğun hayal gücünü geliştirerek yaratıcı olmasını sağlar (Anderson-McNamee vd., 2010). Çocuk oyunda keşfeder. Keşif sırasında neden sonuç ilişkisi kurarak karşılaşmış olduğu problemlere çözüm bulmaktadır. Belli bir amacın olduğu kurallı oyunlar da, çocukta zihinsel becerilerinin ilerlemesini sağlar. Çalışmalar, oyun oynamanın bilişsel yetenekleri geliştirdiği görüşünde hemfikirdir. Tanıma, sınıflama, sıralama, ayırt etme, gözlemleme, tahmin, neden-sonuç ilişkisi kurma, karşılaştırma gibi becerileri içeren bilişsel yetenekler aynı zamanda çocuğun akademik yaşantısı içinde bir temel oluşturmaktadır. Dolayısıyla oyun çocukları okula da hazırlamaktadır (Brewer 2007; Henniger 2005).

- Oyunun Dil Gelişimine Olan Katkısı; oyun oynarken çocuklar, kendilerini bazen sözlü bazen sözsüz olarak ifade eder. Çocukların, oyun yoluyla seslere duyarlı hale gelerek, öğrendikleri kelimenin anlamını fark etme becerileri de gelişmektedir. Oyun sırasında kendilerini ifade ederken farklı ses tonlarıyla konuşmayı günlük yaşamlarında da kullanabilirler. Oyun ve oyun materyalleri aracılığıyla çocukların kendisini ifade etmesi kolaylaşır. (Kırman, 2019). Dil ve iletişimin en iyi gelişeceği ortam, çocukların oynadığı oyun ortamıdır. Dil, çocukların oynadıkları oyunlar sırasında birbirlerine ifade etme becerileriyle gelişir. Çocuklar, oyun oynarken çeşitli rollere girerek deneyimlerini dil aracılığıyla birbirlerine aktarır. Dolayısıyla oyun yoluyla çocuklar, sözlü ya da sözsüz becerilerine katkı sağlamaktadır (Santrock, 2014, s. 267). Çocuklar, oyunda sembolik oyunları oynayarak dil becerilerini geliştirir. Örneğin, evcilik oynamak, anne olmak, baba olmak vb. Bu rollere girerek birbirlerine anlattıklarıyla dil ve iletişimleri de kuvvetlenmektedir. Oyunun bir diğer faydası, çocuklarda kelime haznesini genişletmesidir. Oyun sırasındaki resimler, kitaplar, oyuncaklar çocukların kelime sayılarını artırmaktadır (Anderson-McNamee vd., 2010). Dramatik oyunlar yoluyla çocuklar, akranlarıyla sohbet edebilmektedir. Çocuklar oyun sırasında dili doğal bir yolla kullanmaktadır. İletişimi başlatma ve sürdürme, öyküler kurma ve anlatma, hayal kurma buna örnektir (Barton, 2013). Piaget ve Vygotsky'ye göre ise oyunun öğrenme üzerinde kolaylaştırıcı bir etkisi vardır. Piaget, çocukların okumaya geçme aşamasında oyun

yoluyla ilerleyerek öğrenmelerinin olumlu etkisi olduğunu savunmuştur (Akt. Barton, 2013).

2.5. Babalık Kavramı ve Baba Rolü

Doğumdan itibaren aile, çocuk üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Çocuğun içinde bulunduğu aile fiziksel, ruhsal, benlik gelişimi olumlu ya da olumsuz etkilemektedir. Çocuk doğuştan gelen özellikleriyle beraber çevreyi ailesinin yönlendirmesiyle tanıma ve anlamaya çalışır. Yeni doğmuş bebekle beraber ebeveynler de anne ve babalık rolleriyle tanışmaktadırlar. Anne ve babalığa ait geleneksel uygulamalar gün geçtikçe değişime uğradığından ebeveynler de bu yeni düzeni devam ettirmektedirler (Fägerskiöld, 2006; Tezel Şahin 2007). Annelik kavramı eskiden beri aile içerisinde yer edinmiştir. Ancak babalık kavramı aile içinde annelik kadar yer bulamamıştır. Anneler çocuğun bakımını üstlenmesi gereken ilk kişi olarak görülmüştür. Babalara ise sadece aileyi tehlikelerden uzak tutma sorumluluğu yüklenmiştir. Bu da babaların aile içinden uzakta kalmalarına sebep olmuştur (Pontes vd., 2009). Babalık kavramı iki boyutta ele alınabilir. İlk olarak babalık biyolojik bir durumu ifade etmektedir ve değişemez. Diğer boyut ise roldür. Rol olan babalık ebeveynlik ile ilgili olduğu için aile ilişkileri, toplumun beklentileri gibi durumlardan etkilenir. (Pleck, 2007). Babalığın geleneksel tanımı çalışıp para kazanan ailesine bakan birey olarak belirlenmiştir. Bugün değişen sosyoekonomik koşullar sebebiyle bu rollerde değişime uğramıştır. Annenin iş hayatına girmesiyle babalık rolleri de değişime uğramıştır. Babalar artık evde daha aktif görev almaya başlamışlardır. (Eagly ve Steffen, 1984; Cox ve Paley, 1997). Erkeğin hayatında bir basamak olan babalık; yeni düzene ve babalık kavramına alışmak, gereken motivasyonu sağlamak ve babalığı içselleştirmek, çocuk bakımı hakkında bilgi edinmek gibi konular için bir hazırlık gerektirmektedir. Babalık rolünü içselleştiren erkeklerin çocuklarıyla olan ilişkisine de olumlu yönde yansıyacağına inanılmaktadır (Levy-Shiff ve Israelashvili, 1988). Geleneksel baba rolünün değişmesinde birçok etken bulunmaktadır. Eskiden olduğu gibi kalabalık aileler yerini çekirdek ailelere bırakmıştır. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça iş hayatında daha çok yer edinmişlerdir. Aile yapısında olan boşanma, annenin ölümü gibi faktörler nedeniyle de baba rolü zamanla değişime uğramıştır (Güngörmüş Özkardeş, 2012). Hamilelik ile başlayan baba rolü yaşam boyunca devam etmektedir. Günümüzde değişen babalık rolü sadece toplumun babadan beklentisi değildir. Aynı zamanda bu beklenen rolleri babaların üstlenmesi ve yerine getirmesidir.

Eskiden otoriter ve baskıcı şekilde olan baba rolü yerini şefkatli ve çocuğun hayatına katılan baba rolüne bırakmıştır. (Uyanık vd. 2016; Mercan ve Tezel Şahin, 2017).

2.5.1. Baba Katılımı

Gelişim kuramları, anne babaların çocuk yetiştirmedeki tutum ve davranışlarında belirleyici olup yol göstermiştir. Bu kuramların, taklit etme ve model alma, öğrenme ve yaşantıya dönüştürme, etkili iletişim kurma gibi konularda çocuk ve ebeveynler üzerinde etkisi olmuştur (Maccoby, 2002; Akt: Bağçivan, 2020).

Zaman içinde yapılan çalışmalarda ebeveyn olarak bahsedilen genellikle anne olmuştur. Babanın çocuk üzerindeki etkisinden uzun yıllar boyunca bahsedilmemiştir. Toplumun anne babaya yüklediği roller de bu durumun bir sonucu olarak görülmektedir. Babalık kavramı tarih boyunca farklı anlamlarda tanımlanmıştır. 18. yüzyıl ve 19. yüzyıl başlarında babalar çocuklarına ahlaklı, iyi ve erdemli olmayı öğretmekle yükümlüydüler. 19. yüzyılda sanayi devrimiyle beraber babalar iş hayatında uzun saatler çalışmaya başladı. Bununla birlikte annenin sorumluluğu artmaya başladı. Baba çalışarak ev geçindirdiği için ev içi sorumluluğunda azalma görülmüştür.

İkinci Dünya savaşı nedeniyle baba rolü değişime uğramıştır. Babaların çoğu savaşa katılıp dönemediği için anneler iş hayatına atılmak durumunda kalmışlardır. Bu dönemde babanın çocuğun hayatına aktif katılması başlamıştır ancak annelik ve babalık rolleri kesin bir çizgi ile ayrılmıştır. Bu dönemde baba otoriter, disiplinli ve son sözü söyleyen kişi rolündedir. 1970'li yıllarda ise babaların çocuklarının bakımlarıyla ve hayatlarıyla daha yakından ilgilenmeye başladığı görülmüştür. Geçmiş yıllardan farklı olan bu baba modeli her iki cinsiyetteki çocuğuyla da eşit düzeyde ilgilenmeye başladı (Güngörmüş Özkardeş, 2012). Babalık rolü ve baba katılımına dair Türkiye, Avrupa ve Amerika'da meydana gelen bu değişiklikler tüm ülkelerde değişiklik göstermemiştir. Mevcut ataerkil düzenin terk edilmesi ve çocuğun bakımına anneyle eşit düzeyde katılan baba modelinin gelmesi bazı Asya ülkelerinde kabul görmemiştir. Yine de yeni çocuk sahibi olan babaların çocuklarının hayatına katılmaya çalıştığı da gözlemlenen durumlardandır (Yeung, 2013).

Çocukla geçirilen zaman, yapılan aktiviteler, babaların çocuk yetiştirme üzerindeki tutum ve davranışları ve çocukla yapılan bütün aktivitelere ilişkin durumlar baba katılımı kavramını tanımlamaya yardımcı olmaktadır (Halme, Astedt-Kurki ve Tarkka, 2009). Baba katılımı, çocukla oynanan oyunları, birbirleriyle olan etkileşimleri ve babanın çocuk üzerindeki

tutumlarını içerir (Cabrera vd. 2007). Yapılan başka bir baba katılımı tanımı ise şu şekildedir; Babanın çocuğun hayatına, çocuk yüksek yarar sağlayacak şekilde dâhil olmasıdır (Day ve Lamb, 2004).

Bin dokuz yüz yetmişli yılların sonunda aile bireylerinin baba ile etkileşiminin arttığı gözlemlenmiştir. Baba katılımının tanımlanması 1980'li yılların başına denk gelmektedir. Bu tanımın ardından, babaların çocuklarının bakımına katılımı, babanın ev içi sorumluluğu, babanın çocuğun yaşamına aktif katılımı gibi konular araştırmalara ışık olmuştur. (Day ve Lamb, 2004; Pleck, 2010). Çocukların gelişim evrelerinin tümünde babaların bulunması ve aktif olarak katılımı sağlıklı bir gelişim için önemli bulunmuştur (Wilson ve Prior, 2011). Son zamanlarda babaların çocuklarının yaşamına katılmasıyla ilgili araştırmalar yaygınlık göstermektedir. Zamanla değişen toplumsal cinsiyet rollerinin de etkisiyle başlıca neden ise annenin iş hayatında daha aktif bulunması baba katılımını zorunlu kılmıştır (Barbeta ve Cano, 2017).

Brotherson, Dollahite ve Hawkins (2005) yaptıkları bir çalışmada, babaların çocuklarıyla kurdukları bağ stillerine ve onların hayatına nasıl katıldıklarını incelemişlerdir. Babanın çocuğun yaşamına aktif ve üretken bir biçimde katıldığını yapılan aktivitelerle örneklendirmişlerdir. Dolayısıyla bu çalışmada baba katılımı; çocukları üretmeye yönelten, çocukların öğrenmesine fırsat veren, onlara çeşitli konularda beceri geliştirme olanağı sağlayan ve onlara ruhen rahatlatacak fırsatlar sağlayan ve çocuğun hayatına maddi ve manevi dokunuşlar yapan katılım olarak tanımlanmıştır.

Marsiglio ve ark. (2000), babanın aile içinde dört önemli görevi bulunduğunu savunmuşlardır. Bunlar; Çocuğa verilen bakım, ahlak kurallarının öğretimi, anneye manevi destek ve evin gelirine katkı sağlamaktır. Değişen babalık kavramıyla beraber baba katılım oranı da değişime uğramış olup babalar artık yalnızca evin geçimini sağlayan bireyler olarak değerlendirilmemektedir (Akt: Bağçivan, 2020).

2.5.1.1. Baba Katılımının Önemi

Baba ve çocuk arasındaki yakınlaşmanın nedenlerinden biri olarak kadının iş yaşamına daha aktif katılması olmuştur. Dolayısıyla babaların da çocuğun bakımında geleneksel babalığa göre daha fazla rol aldığı gözlemlenmiştir (Telli ve Özkan, 2016). Baba katılımı her bir aile üyesi için çok önemlidir. Babanın çocuğun hayatına anne kadar katılımıyla, çocuğun gelişim

alanları desteklenirken anne de eşit sorumluluk sayesinde kendi alanını yaratabilmekte ve iş hayatında aktif şekilde yer edinebilmektedir (Cano 2018; Hook, 2006).

Baba sadece figür değil; çocukların hayatında rol model alacağı, aynı zamanda onları hayata karşı yönlendireceği kişidir. Bu açıdan baba katılımı, çocuğun gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Baba katılımı çocuğun; kişisel, sosyal, akademik başarılarını etkilemektedir. Babanın aktif katılımıyla beraber çocukların bu gelişim alanlarında da ilerleme görülmesi beklenen bir durumdur (Kotaman, 2008; Özdemir, 2018). Babaların aile hayatına toplumun yüklemiş olduğu cinsiyet rolünü göz ardı ederek katılmaları, kendisini, anneyi ve çocuklarını pozitif yönde etkilemektedir. Geleneksel baba rolü yerini; çocuğun hayatında daha fazla yer edinen, bakım veren, sevgisini gösteren, dışarıya oranla evde zaman geçiren babaya bıraktığı için babalık rolü tanımı ve kavramı da toplumun belirlemiş olduğu cinsiyet rollerinin eşitlenmesine ve daha geniş alana yayılmasını sağlayabilmektedir (Bozok, 2018). Aile, çocuğun sosyalleşmesine olanak veren ilk yerdir. Hem annenin hem de babanın çocuğun hayatına katılmaları onun sosyal gelişimine olumlu katkılar sağlamaktadır. Annelik rolünün de zaman içerisinde değişip dönüşmesiyle baba katılımının tanımı ve anlamlandırılması geçmişten bugüne önemli ölçüde değişmiştir (Dündar, 2014; Kotaman, 2008).

Sawyer ve ark. (2001) de 4-17 yaş arası çocukların ruh sağlığı konusunda yaptıkları araştırmada baba figüründen uzakta büyüyen çocukların okul başarısının daha düşük olduğunu ve duygu düzenleme konusunda eksiklik yaşadıklarını belirtmişlerdir. Çocuğun gelişiminde babanın rolü arttıkça ve bu rollerin gelişime olumlu yönde etki ettiğini gören Dünya üzerindeki ülkeler babaların haklarını yeniden düzenlemişlerdir. Bebek doğduktan sonra anneye verilen annelik izninin bir kısmının da babaya verilmesi gibi babanın aile yaşamındaki rollerini artırmayı hedefleyen düzenlemeleri yapmışlardır (Uludağlı, 2017). Bunlara ek olarak birçok ülkede babalara çocuk gelişimi ve çocukların hayatına katılmaları konusunda eğitimler sağlanmaktadır. Buna benzer uygulamalarla ülkelerde de baba katılımının önemli görüldüğü gözlemlenmiştir (Kurşun, 2019).

2.5.1.2. Baba Katılımını Etkileyen Faktörler

Ünlü Çetin (2020) baba katılımını etkileyen faktörleri; babanın kendisi, aile iletişimi ve anne, çocukla ilgili ve toplumsal faktörler olarak ele almıştır.

- *Babaya Ait Faktörler:* Babanın ailesine karşı tutum ve tavrı, davranışları, iletişim şekli, babanın ekonomik geliri, kişilik özellikleri, aktivitelere katılmadaki isteği,

sosyallik düzeyi gibi faktörler baba katılımını etkileyen faktörlerdendir (Sımsıkı ve Şendil 2014; Uludağlı, 2017). Ayrıca babanın çocuğa ayırmış olduğu zaman ve zamanın niteliği de baba katılımını etkilemektedir. Değişen roller ve düzenle beraber babaların eskiye kıyasla çocuklarıyla geçirdikleri zamanın artması ve kaliteli olması beklenen bir durumdur (Kocayörük, 2010). Yoshida (2011), yaptığı bir çalışmada, babaların çocuklarını yetiştirirken kendi babalarından etkilendiği sonucuna ulaşmıştır İyi bir iletişim ve etkileşimde bulunan babalar, kendi çocuklarına da aynı şekilde tutum göstermektedir. Buna zıt olarak babasından yeterli ilgi ve sevgiyi görmemiş babalar, çocuklarının hayatına katılmada zorlanabilmektedir (Coley ve Hernandez, 2006). Sımsıkı (2011) ise çalışmasında, baba katılımını etkileyen faktörlerden birinin babanın çocuk yetiştirmesindeki tutumla ilgili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yani baba demokratik ebeveyn tutumuna sahipse baba katılım oranı artmaktadır. Otoriter tutumdaki babalarda ise katılım olumlu olarak ilişkilendirilememiştir. Ayrıca babanın gelir düzeyi iyiyse, büyümüş olduğu aile bütünlüğü bozulmadıysa, eğitim düzeyi üst seviyedeyse, eşi varsa bu babaların çocuklarının bakımlarına ve yaşamlarına daha fazla katıldığını belirtmişlerdir. Babanın özgüveni ve baba rolü konusundaki yetkinliği de etkilemektedir (Yuvacı,2019). Baba katılımını etkileyen bir diğer faktör ise babanın yaşıdır. Kulik ve Sadeh (2015) yaptıkları çalışmada baba katılımına, yaş olarak daha genç sayılan babaların ileri yaştaki babalara oranla daha fazla katıldıklarını belirtmişlerdir.

- *Aile İletişimi ve Anne ile İlgili Faktörler:* Kadınların iş hayatında daha fazla yer bulması baba katılımını etkileyen faktörlerden biridir. Annenin çalışmasıyla beraber, adaletli olunması gerektiği düşüncesiyle baba evdeki sorumlulukları ve çocuğun bakımını üstlenmiş bu da baba katılımını etkilemiştir. Toplumsal cinsiyet rollerinin değişime uğraması, ebeveynlerin eğitim seviyesindeki artış, ailenin sahip olduğu çocuk sayısındaki azalma, boşanma gibi faktörler baba katılımını etkilemektedir. Bağçivan 2020). Annenin baba üzerindeki destek veren ya da engel olan tutumu da baba katılımını etkileyen bir diğer faktördür (Sımsıkı ve Şendil, 2014). Anneler, çocuklarına bakım veren kişi olarak ilk sırada olmak istemektedir. Bu nedenle de babaların çocuğa bakım verme fikirlerinde çekimser ve müdahaleci davranabilmektedirler. Annelerin bu tutum ve müdahalesi baba katılımını ters yönde etkilemektedir. Yani babalar baba katılımı konusunda annelerin tavırlarından etkilenmektedir (Uludağlı, 2017). Annenin kişisel özelliklerinin yanı sıra çocukla

olan ilişki ve etkileşimi de baba katılımını etkilemektedir. Annenin katılımı baba katılımı konusunda önemli bir faktördür (Ünlü Çetin, 2020).

- *Çocukla İlgili Faktörler:* Baba Katılımını etkileyen çocuğa ilişkin faktörler arasında; çocuğun yaşı, cinsiyeti, mizacı gibi özellikler sayılabilir. (Cabrera, Shannon, ve Tamis-LeMonda, 2007). İvrendi ve Işıkoğlu (2010) yaptıkları çalışmada, babaların erkek çocukların özellikle fiziksel ve dramatizasyon içeren oyunlarına daha fazla katılım gösterdiğini belirtmişlerdir. Çocuğun yaşı ve cinsiyetinin, literatürdeki bazı çalışmalarda, baba katılımını etkilemediği gözlemlenmiştir (Deleş ve Kaytez, 2021; Sımsıkı ve Şendil, 2014). Çocuğun davranışları baba katılımını etkileyen bir faktördür. Çocuğun problem davranış göstermesi baba katılımını azaltabilmektedir (Arabacı, Özyürek ve Gözün Kahraman, 2022). Gracia (2014)'e göre baba katılımını olumlu yönde etkileyen durumun çocuğun yaşının küçüklüğüdür. Ayrıca aile içerisinde çocukların sayısının fazla olması da baba katılımını etkileyen faktörlerdendir (Baker, 2017). Ishii-Kuntz, Makino, Kato ve Tsuchiya (2004), okul öncesi dönem çocuğuna sahip Japon babaların çocukların bakımlarına katılımlarını inceledikleri bir çalışmada aile içinde çocuk sayısının fazla olmasının baba katılımını artırdığını belirtmişlerdir. Bu durumun nedenini çocukların büyüdükçe aile içi sorumluluklarının artması olarak yorumlamışlardır.

- *Toplumsal Faktörler:* Toplumu oluşturan aile, toplumda varlığını sürdürürken aynı zamanda içinde bulunduğu toplumun sosyokültürel yapısıyla da birbirlerini etkiler. Aile içindeki roller, ailenin yapısı, aile üyelerinin her birinin rolleri toplumdan etkilenmektedir. Dolayısıyla baba-çocuk ilişkileri de toplumun sosyokültürel yapısından etkilenmektedir. Babaya, erkeğe toplum tarafından atfedilen roller, ülkenin politik yapısı, bazı kuruluşların duruşu baba-çocuk ilişkisini etkileyen toplumsal faktörler arasında düşünülmektedir (Ünlü Çetin, 2020). Tarih boyunca yaşanan sosyal değişikliklerde anne ve babanın da rolü değişmiştir. Özellikle bunda annenin iş yaşamına girmesiyle, toplumda ev geçindiren baba rolü algısı da etkisini yitirip babanın aile içinde daha çok katılmasını sağlamıştır (Tamis-Le-Monda ve Cabrera, 1999).

2.5.1.3. Baba Katılımının Çocuğun Gelişimine Etkileri

Okul yaşamından önce çocukların hayatında ebeveynleri büyük yer kaplamaktadır. Dolayısıyla evde sürekli olarak çocuklar ebeveynleri ile iletişim içerisindedir. Ebeveynlerle okul öncesi dönemi sürecinde güvenli bir biçimde kurulan bağ ve ilişki, çocukların gelişim alanlarının sağlıklı bir şekilde ilerleyebilmesi için son derece önemlidir (Baker, 2017; Bronfenbrenner, 2005).

Zaman içinde anneler ve babalar, çocuğun hayatına ortak şekilde katılım sağlamaya çalışmışlardır. Yapılan çalışmalarda da babaların çocukların gelişim alanlarını etkilediği gösterilmektedir. Çocukların babalarıyla olan etkileşim ve iletişim yöntemleri; onların hayata bakış açısını, problem çözme becerileri olmak üzere birçok beceri ve gelişim alanını etkilemektedir (Lamb, 2010).

- *Baba Katılımının Bilişsel Gelişime Etkisi:* Bilişsel Gelişim, çocuğun bulunduğu çevreyi, ortamı anlamlandırmaya çalışarak düşüme becerilerini de geliştirdiği bir süreçtir (Şahin, 2018). Baba katılımı, çocukları bilişsel olarak etkilemenin yanı sıra akademik becerilerine ve öğrenme süreçlerine katkı sağlamaktadır. Baba katılımı, çocuklarda eleştirel düşünmeyi ve yaratıcılığı desteklemektedir. (Pekel Uludağlı, 2017; Moluz, 2022). Yapılan çalışmada, çocuklarda hata yapma yüzdelerinin daha az olduğu ve bu sayede baba katılımının çocukların bilişsel gelişimlerine faydası olduğu belirtilmiştir (Aydoğmuş, 2018). Erken dönemde başlayan baba-çocuk etkileşimi ve baba katılımı, çocukların zekâ gelişimlerini ileriye taşırken bilişsel gelişim alanında yaşanacak olan gelişimsel gecikmelere de önleyici rolde olmuştur (Bronte-Tinkew, Carrano, Allen, Bowie, Mbawa ve Matthews, 2008). Hem annenin hem de babanın çocuğun yaşamına aktif katılması onun zihinsel becerilerine katkı sağlarken çevreyle olan etkileşimini artırarak uyarıcıları almasını sağlamaktadır. Bu sayede çocuk anne ve baba rol modelini de tanımış olur (Lamb, 1977). Babanın aktif katılımı sayesinde çocuklar, farklı şekilde düşünebilir, olaylara değişik açılardan yaklaşabilmektedir. Çocukta yaratıcılığı desteklerken aynı zamanda problem çözme becerilerini de geliştirmektedir. Baba katılımı çocukta hızlı, sorgulayıcı ve çözümleyici şekilde düşünmeye yardımcı olur, sözel zekâ becerilerini de geliştirir. (Dicle, 2018; Kuzucu, 2011). Baker (2017) yapmış olduğu çalışmada, babaların çocuklarına gösterdikleri şefkatli dokunuş, öpme gibi davranışların ilerde çocuklarda matematik becerilerine katkısı olduğunu belirtmiştir. Bunun aksine çocuğun yaşamında olumsuz baba tutumu ve çocuğun yaşamına katılmayan baba modeli ise,

çocukların ileriki yaşamlarında bilişsel gelişim düzeylerinin geride olmasına neden olabilmektedir (Aslan,2019).

- *Baba Katılımının Sosyal-Duygusal Gelişime Etkisi:* Sosyal ve duygusal gelişim, çocukların hayatında birçok noktadan oluşan geniş bir alandır. Başkalarıyla olan iletişim, kendi duygularını tanıma ve başkalarının duygularını anlama, kendi disiplinini sağlamayı içeren beceriler sosyal duygusal alana girmektedir. Babalar, rol model olarak çocuklarının sosyal duygusal gelişim alanına katkıda bulunmaktadır (Pozo-Rico ve Sandoval, 2020). Çocuklarına uygun bir rol model olan babadan erkek çocuk, aile içi sorumluluklarını, erkek cinsiyetine ait olan özellikleri öğrenebilmektedir (Saygılı ve Çankırılı, 2003). Baba katılımının yeterli ve olumlu oluşu çocuklara sosyal açıdan yeterlilik kazandırır. (Lamb ve Lewis, 2010) Çocuğun babasıyla geçirdiği zaman boyunca oyunlar oynaması, ona çevreyi keşfetme ve tanıması içinde fırsat sağlar. Babaların geçirdikleri zaman ve açık havada yaptıkları etkinlikler sayesinde çocuklarda öfke ve saldırgan davranışlar daha az gözlemlenmektedir (Feldman vd., 2010; Torres vd., 2014). Baba katılımı, çocuklarda stres ve depresyon hallerini en aza indirerek ruhsal açıdan da iyi olmalarını sağlamaktadır. (Dubowitz vd., 2001). Okul öncesi dönemde baba katılımı çocuk ve baba arasındaki etkileşimler sayesinde sosyal becerilere eşlik etmektedir. Çocuğun kendine olan güveni, kendi cinsiyetine özgü olan özelliklere uygun davranma, olaylar karşısında risk alma ve sosyalliği konusunda baba katılımının rolü büyüktür. Bunlara ek olarak baba katılımının olmadığı ve baba yoksunluğu yaşanan durumlarda çocukların sosyal davranışları istenmedik şekilde olabilmektedir (Haydi Babalar, 2017).

- *Baba Katılımının Dil Gelişimine Etkisi:* Yaşamın başlangıcından itibaren çocuklar, dil becerilerini geliştirmektedir. Dil becerilerini geliştirirken en yakınları olan ebeveynlerini rol model almaktadırlar. Çocukların kelimeleri, cümleleri doğru bir şekilde kullanabilmeleri ve dil gelişimine uygun dönütler alabilmeleri için hem anne hem de babanın desteği önemlidir. Zekânın yanı sıra dil becerilerini de artıran etken, babanın çocuğun hayatına katılımıdır (Güngörmüş, 2006; Temel, Bekir ve Yazıcı, 2014). Babanın çocuğuna kitap okuması, o kitapla ilgili konuşması, çocukla oyunlar oynaması, sözel etkileşimlerde olması çocuğun dil gelişimine katkı sağlamaktadır (Malin, Cabrera, ve Rowe, 2014). Babanın çocukla oynadığı oyunlar esnasında yapmış olduğu yüz hareketleri, oyun esnasındaki sohbeti, farklı şekilde sesler

çıkarmayı içeren oyunlar çocukla baba arasındaki iletişimi ve karşılıklı olmayı güçlendirir (Louis ve Kumar, 2015). Çocuklar babalarıyla etkileşim içindedir ve onları taklit ederek öğrenmeye çalışır. Dolayısıyla babanın dili kullanım şekli, kullandığı sözcükler, sosyoekonomik durumu çocuğun dil gelişim alanını etkilemektedir (Aslan, 2021). 24-36 aylık çocukların dil gelişimlerinin incelendiği bir araştırmada babaların annelere kıyasla daha kısa cümle kurduğu, sözcükleri daha farklı kullandığı belirtilmiştir. Ancak babaların, çocukların dil gelişimi üzerinde annelere göre daha etkili olduğu da ulaşılan bir diğer sonuçtur (Pancsofar ve Vernon-Feagans, 2006). Babanın eğitim düzeyi arttıkça gelişim alanlarına olan katkısı da artmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olan babaların kitap okumaya ayırdığı zaman daha fazla olup, dili kullanım şekilleri çocukların da dil gelişimi alanlarına katkı sağlamaktadır (Duursma, 2014). Ersan (2015) yapmış olduğu araştırmasında, Baba Dil Destek Programının (BADİDEP) babalara verilen eğitimin ardından 36-48 aylık çocukların dil gelişimi üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmada eğitimi alan ve almayan babalar karşılaştırıldığında eğitimi alan babaların çocuklarında dil gelişim düzeyi eğitimi almayan babalara göre daha yüksek bulunmuştur.

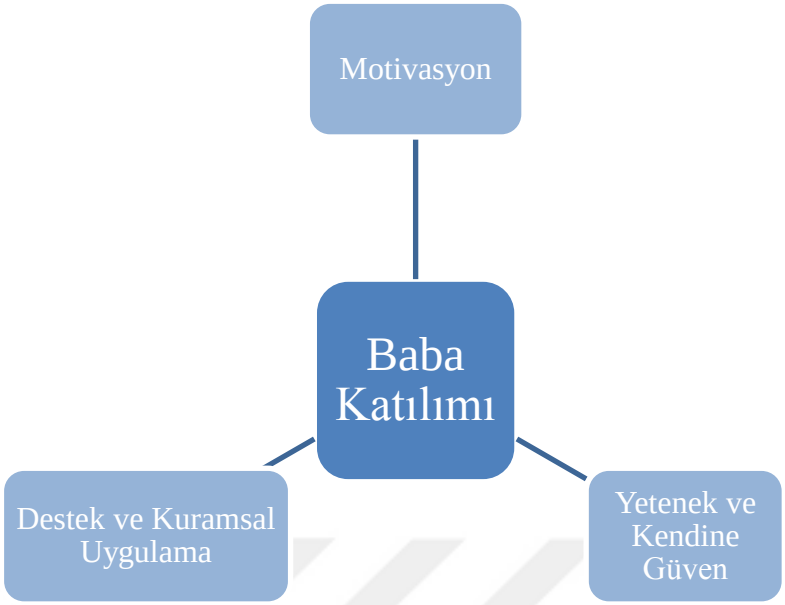
2.5.1.4. Baba Katılımı Modelleri

2.5.1.4.1. Lamb Modeli

Lamb (2000)'ın geliştirmiş olduğu baba katılımının üç boyutu Tablo1'.de gösterilmiştir.

Tablo 1.
Lamb Baba Katılımının Üç Boyutu

Keyfi meşguliyet	İlgi ve Yakınlık	Temel Bakım
Bu durum babanın ulaşılabilir olmasıyla ilgilidir. Baba bu boyuta göre, çocuklarla beraber evde ancak aralarında iletişim olmasına gerek yoktur. Yani babanın evde olduğu zamanları kapsamaktadır. Baba çocuğun ona ihtiyacı olduğunda, ulaşılabilir bir konumdadır.	Bu boyutta babalar, çocuklarıyla beraber oyun oynama, kitap okuma, ödev yapma gibi etkileşimlerde bulunmaktadır.	Bu boyut babaların çocuklarının bakımına katılması ve anneyle eşit derecede çocuğun bakımını üstlenmesini içermektedir. Bir diğer deyişle babalar, çocuklarının bakımından sorumlu olmaktadır. Baba çocuğa bakım içeren ne varsa yapmaya karşı sorumlu durumdadır. Baba, çocuğun temizliği, tuvalet ve yemek ihtiyacı gibi bakım gerektiren konularda rol almaktadır.

Şekil 1. Lamb (2012) baba katılımını etkileyen faktörler

Motivasyon: Son yıllarda kadının toplumsal hayattaki rolü baba katılımını etkilemiştir. Annenin tutumunun yanı sıra medyanın babalık ve baba katılımı üzerine yapmış olduğu reklamlar da baba katılımı üzerindeki motivasyon düzeyini etkilemektedir (Kahraman ve Yuvacı, 2018). Babalar, babalık rollerinde ve çocuklarının hayatlarına katılmada kendi anne-babalarından ve toplumda kabul görmüş cinsiyete özgü görevlerden de etkilenmektedir. Baba çocuğunun hayatına katılmadaki motivasyonunu, çocuğunun mutlu olması ve yüzündeki gülümsemeyle sağlamaktadır (Aktaş ve Duman, 2025).

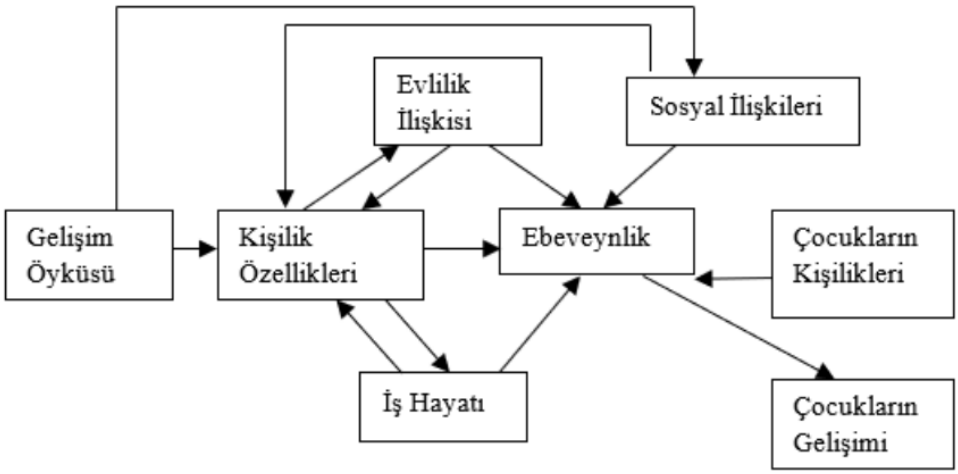
Yetenek ve Kendine Güven: Baba katılımı konusunda yeterli düzeyde motivasyona sahip olan babalar, beceri eksikliği yaşadıklarını düşünmektedir. Bu durum ise baba katılımının önünde bir engel gibi görünmektedir. Babanın babalık rolü ve baba katılımında sergileyeceği yetenek ve beceriler, baba katılımı konusunda alacağı eğitimler ve çocuklarıyla yapacakları aktivitelerle desteklenebilir. Eğitimler ve baba-çocuk etkileşimleri, babada kendine güven duymayı da artırmaktadır (Kahraman ve Yuvacı, 2018).

Destek ve Kuramsal Uygulama: Babanın davranış ve tutumları kendi sosyal çevresinden özellikle de anneden etkilenmektedir. Değişen toplumsal rollere rağmen annelerin önemli bir kısmı, babaların görevinin para kazanmak ve evi geçindirmek olduğunu düşünmektedir. Annelerin bu düşünce yapısı da baba katılımını ve babanın ev içindeki sorumluluğunu olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Dolayısıyla annenin tutumu, baba katılımını

şekillendiren bir etmendir (Kahraman ve Yuvacı, 2018; McBride vd., 2002). Kuramsal uygulamalarda ise baba katılımına engel olan faktörler arasında iş yeri politikaları gelmektedir. Çalışmak zorunda olmak, babanın çocuğun hayatına katılmasında zaman zaman engel teşkil edebilmektedir (Lamb, 2010). Anneler çocuk planlama konusuna daha hâkim ve daha çok katılım sağlarken babalar çalıştıkları için bu süreçlere dâhil edilmemektedir (Rosenberg ve Wilcox, 2006).

2.5.1.4.2. Belsky Süreç Modeli

Belsky modeli, ebeveynlerin sosyal çevrelerinden etkilendiğini savunmaktadır. Yani ebeveynlik, anne ve baba arasındaki ilişki, anne babanın iş hayatındaki yerleri, diğer kişilerle olan ilişkilerinden etkilenmektedir. Bu modelde baba çocuk arasındaki ilişkiler, baba katılımının belirleyicisidir (Belsky, 1984). Belsky modelinin temelinde üç adet faktör bulunmaktadır. Bunlar anne ve babanın kişilik özellikleri, çocuğun kişilik özellikleri ve çevreye ait tüm faktörlerdir. Tüm bunlar içinde ebeveynlerin kişilik özellikleri bu sürecin temelindedir. Çünkü ebeveynin içinde bulunduğu ruh hali, karakter yapısı, diğer insanlarla ilişkileri, sosyal yaşamı çocukla olan ilişkisini de etkilemektedir (Kochanska ve Aksan, 2004).

Şekil 2. Ebeveyn davranışlarının belirleyicisi olarak süreç modeli.

Şekil 2'ye göre ebeveyn birçok faktörden etkilenmektedir. Çocuğun ve ebeveynin karakteri, bulundukları sosyal çevre gibi özellikler ebeveynliği doğrudan etkileyen faktörlerdendir. Bu sosyal çevre; iş hayatını, anne baba arasındaki ilişkiyi ve diğer kişilerle olan iletişimi temsil etmektedir (Çekiç,2022). Ebeveynin iyi ve sağlıklı bir ruh halinde olması çocuğu da olumlu

yönde etkilemektedir. Yine sosyal çevrenin etkisi ve desteği de babanın çocuğun yaşamına katılımını artıran bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Bu modele göre çocuğun yaşı, kalıtsal özellikleri, cinsiyeti, baba katılımını dolaylı olarak etkilemektedir. Baba katılımını doğrudan etkileyen durumun çocukla kurulan ilişkinin niteliği olduğu belirtilmiştir (Belsky, 1984).

2.5.1.4.3. Epstein'in Üçlü Etki Modeli

Epstein'e göre okul, aile ve toplum ilişkileri çocuklara olan tavrı etkilemektedir. Eğitimciler sadece akademik başarılarına göre değerlendirirse çocuğun içinde bulunduğu ailesini de okuldan bağımsız şekilde görebilmektedir. Bu nedenle eğitimciler, hem çocuğu, çocuğun içinde büyüdüğü koşulları, kişilik özelliklerini hem de aileye bütüncül yaklaştıklarında bu bağlamların çocuğun sağlıklı gelişimi için gerekli olduğunu fark etmektedir. Epstein modeli, çocukların gelişiminin olumlu şekilde ilerlemesi için aile, okul ve toplumun iş birliği içinde olması gerekliliğini savunmaktadır. Çocuklara en yararlı şekilde fırsatlar yaratmak ve öğrenmelerini en üst düzeye taşımak için bu üç faktörün birbirleriyle uyumlu şekilde sorumluluk alması gerekmektedir (Epstein, 2019).

Bu modelde altı adet katılım bulunmaktadır. Bunlar şekil 3 de gösterilmiştir.

Şekil 3. Epstein (2019) Üçlü Etki Modeli

Epstein (2019)'in bu modeline göre katılımlar her iki ebeveyni de kapsamaktadır.

1. Ebeveynlik modeli; Babanın çocuğun gereksinimlerine uygun şekilde hareket etmesi beklenir.
2. İletişim Kurma; Okulun baba ile karşılıklı olan iletişimi beklenir. Baba veli toplantılarına katılır.

3. Gönüllü Olma; Baba, okulun aktivitelerine gönüllü şekilde katılım sağlar.
4. Evde Öğrenme; Çocuğun babasıyla beraber evde etkinlik ve ödevleri yapmasını içerir.
5. Karar Alma: Baba ve okul yönetiminin karar alma sürecinde birlikte hareket etmesinin içerir.
6. Toplumla İş Birliği: Babanın çevresindeki kişiler yoluyla çocuğunun eğitimine katkı sağlamasını ve toplumla iş birliğini içermektedir.

2.5.1.4.4. Ekolojik Sistemler Modeli

Şekil 4. Bronfenbrenner'in ekolojik sistemler teorisi.

Bu model, bireyin, geniş çaplı bir sosyal çevrenin etkisinde kalmasıyla ilgilidir. 1940'lı yıllara kadar araştırılan anne-çocuk konularından ayrı bir yer tutmaktadır. Bu model; baba ve çocuk arasındaki ilişkinin yanı sıra okul hayatı, çevre, kardeşler, arkadaşlar, eğitimciler, anne ve babanın iş yaşamı, çocuğun hayatına katılan diğer kişiler, uygulanan toplumsal politika, bunların birbiriyle olan ilişkisi ve çocuğun hayatına olan etkisini içeren çalışmaların yapılmasını mümkün kılmıştır. Bu kurama göre bireyin gelişimi çevresel etmenlere göre şekillenmektedir. Bronfenbrenner babanın çocuğun yaşamına olan katılımını da bu model

üzerinde ele almıştır. Çocuğa en yakın sistem olan mikrosistemde aile üyeleri bulunur. Bronfenbrenner'a göre bir çocuğun gelişimi, çevresindeki etkileşimler sayesinde olumlu seyreder. Yakınsal süreçler adını verdiği bu durumda babalar da çocuğa en yakın olan mikrosistem içinde yer almaktadır. Her iki ebeveynin de çocukla kurdukları etkileşim farklı olduğu için çocuğun gelişimine katkıları da aynı değildir (Pleck, 2007).

Parke (2002) çocukla oynanan oyunlarda babanın rolünün farklı olduğunu belirtmiştir. Babalar, çocuklarıyla annelerden farklı olarak daha çok hareket içeren, boğuşmalı, güreş gibi oyunlar oynamaktadır. Bu da çocukların fiziksel, sosyal duygusal gibi gelişim alanlarına katkı sağlamaktadır. Bu modele göre baba-çocuk arasındaki ilişki ve etkileşimi etkileyen yalnızca mikrosistem değil, diğer sistemler de bu süreci etkilemektedir.

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

3.1. Oyun Algısı ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Erdem (2023), okul öncesi dönem çocuklarının oyuna olan yönelimlerini ebeveyn görüşleri doğrultusunda incelemiştir. Araştırma grubunu, 100 çocuk ve onların ebeveynleri oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak, Kişisel Bilgi Formu ve Oyun Becerileri Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma zamanında covid salgını olduğu için ölçekler yüz yüze yerine çevrimiçi uygulanabilmiştir. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin oyun zamanında çocuklarıyla birlikte zaman geçirdikleri ve çeşitli faaliyetlerde bulundukları belirlenmiştir. Pandemi döneminde ebeveynler, çocuklarıyla oyun yerine bu süreç hakkında konuşmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. 30 yaş altı ebeveynlerin oyun becerileri düzeyi, 36 yaş ve üzeri ebeveynlerden yüksek bulunmuştur.

Memiş (2022), ebeveynlerin ve öğretmenlerin oyun algıları ile çocuklara sundukları fırsatları incelemiştir. Çalışma grubunu, okul öncesi eğitime devam eden 20 çocuk, ebeveyn ve öğretmen oluşturmuştur. Veriler, Oyun Algısı Ölçeği ve Anket Soruları Formu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, hem öğretmenler hem de ebeveynler çocukların sağlıklı şekilde gelişimlerini sürdürebilmeleri için oyun oynamalarının önemini ifade etmişlerdir. Ebeveynler, çocuklarının zamanının çoğunu oyunla geçirdiğinin farkında olmadıklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda çocukların akranları ile oynamaları gerektiğini düşündükleri de saptanmıştır.

As Çiftçi (2022), okul öncesi dönemde (36-72 ay) oyun davranışı ile baba tutumları arasındaki ilişkiyi demografik değişkenler doğrultusunda incelemiştir. Araştırma 131 baba ile yapılmıştır. Veri toplama araçları olarak, Oyun Davranışlarını Değerlendirme Ölçeği ve ve Baba Katılım Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu

kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, oyun davranışlarına babanın katılımının etkisinin bulunduğu görülmüştür. Babanın katılımı arttıkça oyun davranışlarının değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönem çocuklarında (36-72 ay) babanın, çocuk bakımına katılımının öğrenim düzeyi ile doğru orantılı olduğu görülmüştür. Bir diğer bulgu ise babanın yaşı arttıkça baba katılımı ve bakım verme oranının azalmasıdır.

Karadeniz ve Çakmakcı (2021) pandemi döneminde babaların oyun tutumlarını incelemişlerdir. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen ve babaların oyun tutumların ilişkin soruları içeren çevrimiçi anketler yoluyla, 3-6 yaş arası çocuğa sahip 128 babadan toplanmıştır. Sonuç olarak, babaların, pandemi döneminde, çocuklarıyla geçirdikleri süre arttığı için oyun oynama süreleri de artmıştır. Baba- çocuk bu süreçte fiziksel oyunların yanı sıra kitap okumak, mutfak etkinliği yapmak televizyon seyretmek gibi faaliyetlerde bulunmuşlardır. Araştırmaya katılan babaların çoğunluğuna göre oyun zamanı keyif, mutluluk veren süreç olarak ifade edilmiştir.

Ünlü Çetin (2020), açık oyun alanlarında baba-çocuk oyunlarını ve babaların oyun sırasında üstüne düşen rolleri incelemiştir. Veriler, bir oyun parkında dokuz baba-çocuk ilişkisinin gözlemiyle toplanmıştır. Araştırma sonucunda, çocuklara bakım verme, koruma ve yardım etme ve temasta bulunma gibi üç adet rol ortaya çıkmıştır. Bu üç rol ise baba aktifliği ve pasifliği başlıkları altında toplanmıştır. Araştırmanın bir diğer bulgusu ise babaların çocukların oyununa katılmak yerine onların yanında olmayı, gözlem yapmayı, tehlikelerden korumayı tercih ettikleri gözlemlenmiştir.

Gülşeker (2019), ebeveynlerin, oyun algısı, çocukların oyun davranışı ile çocukların okula hazır bulunuşluklarını incelemiştir. Araştırma grubunu, 4-6 yaş aralığındaki çocuklar ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, Oyun Çeşitleri Ölçeği, Ebeveyn Oyun Algısı Ölçeği (PPBS) ve Okula Hazır Bulunuşluk Testi ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların oyun davranışları ve ebeveynlerin oyun algısı arasında bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Ölçek maddelerinden ebeveynlerin oyun desteği puanı ile akademik odak puanları arasında negatif bir ilişki söz konusudur. Annenin yaşı, mesleği, gelir düzeyi ile ebeveyn oyun algısı arasında bir ilişki bulunmuş ancak aynı durum babalar için saptanamamıştır.

Ogelman, vd. (2019) yaptıkları çalışmada Kıbrıs ve Türkiye'deki anne, baba ve çocukların oyun hakkındaki görüşlerini incelemişlerdir. Araştırma grubu, Türkiye'den 50 çocuk (28 kız-22 erkek), Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden 35 çocuk (21 kız-14 erkek) ve onların anne-babalarından oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında, Çocuk ve Oyun (çocuk, anne,

baba formları) adlı görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, cinsiyet fark etmeksizin iki kültürde de babaların çocukları ile hareket içeren oyunları oynadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların ve babaların oyun oynama çeşitliliklerini içeren görüşlerinin birbirinden farklı olduğu görülmüştür. Oyun türüne ait düşüncede hem babalar hem de çocuklar aynı fikirdedir. Çocukların anneleriyle de en çok hareket içeren oyunları tercih ettikleri görülmektedir. Türkiye'deki kız çocuğuna sahip anneler dışında anneler ve çocuklarının birlikte oyun tercihi görüşlerinin birbirine yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Annelere çocuklarının hangi oyunu sevdiği sorulduğunda, Türkiye ve KKTC'deki annelerin kız çocuklarıyla evcilik ve genelde "mış" gibi oyunlar oynadıkları, Türkiye'deki annelerin erkek çocuklarıyla daha çok arabalarla oynadıkları, KKTC'deki annelerin ise daha çok hareket içeren oyunları tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Demir Öztürk (2019) ebeveynlerin bakış açısıyla oyunu incelemiştir. Araştırmayı Hakkari'nin Çukurca ilçesinde gerçekleştirmiştir. Araştırma grubu, 137 anne ve babadan oluşmaktadır. Veriler, Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda, anne ve babalar, oyunun eğlence anlamında olduğunu düşündükleri saptanmıştır. Ulaşılan bir diğer sonuç ise, oyun oynamanın çocuklara özgü bir durum olduğu ve oyun materyali olarak oyuncakların kullanıldığıdır. Çocuklar en çok kardeşleriyle oynamaktadır. Anne babalar gün boyunca 30 dakika ile 2 saat aralığında çocuklarıyla zaman geçirdiklerini belirtmişlerdir. Bir diğer sonuç, oyunun zamanını, oyunda yapılan aktiviteleri teknoloji kullanımı ve teknoloji aletleri etkilemektedir.

Eren (2016), araştırmasında annelerin oyun algısını incelemiştir. Araştırma grubu, çocukları farklı öğrenim düzeyinde olan annelerden oluşmuştur. Ölçme araçları olarak, Çocukların Oyununda Annelerin Algısı Ölçeği ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, annelerin, oyunu, eğlence aracı olarak tanımladıkları tespit edilmiştir. Annelerin oyun algısının yaş, öğrenim düzeyi, içinde bulunulan sosyoekonomik koşullardan etkilendiği ve İstatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Ayrıca anneler çocuklarının gelişimi ve öğrenmeleri için oyunun önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Kurt (2015), farklı kültürlerde ebeveyn ve çocukların oyun algısına yönelik bir araştırma yapmıştır. Araştırma grubunu, sosyoekonomik ve kültürel anlamda farklı ebeveynler ve çocuklar oluşturmuştur. Araştırmanın katılımcıları, Mersin ilinde köylerde yaşayan Türk ve Kürt ailelerden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak, Demografik Bilgi Formu ve Yarı Yapılandırılmış Ebeveyn Görüşme Soruları ve Çocuk Görüşme Soruları kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, sosyoekonomik ve kültürel açıdan farklı ebeveynler ve çocukların oyun ile ilgili algı ve görüşlerinin, kültürden ziyade, bağlamla ilgili olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca, etnik kökeni aynı olan ebeveyn ve çocuk arasındaki oyuna ilişkin görüş ayrılığı bulunmaktadır. Farklı kuşaklardaki oyun algısı belirgin şekilde değişim göstermektedir. Çocuklar ebeveynleriyle oynamadıklarını belirtirken ebeveynler çocuklarla iletişimlerini oyun olarak değerlendirmiştir. İki kuşak arasında oyuna ilişkin algı farkı belirgindir. Bunlara ek olarak ebeveynler çocukların oyuncak seçimlerine müdahale etmektedir. Çocuklarıyla aynı cinsiyette olan çocuklarla arkadaşlık etmelerini istediklerini belirtmişlerdir.

Işıkoğlu ve Bora İvrendi (2008), anne ve babaların oyuna katılımlarını incelemiştir. Araştırma grubunu; çocukları okul öncesi eğitime devam eden 331 anne ve baba oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Oyuna Katılım Anketi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, her iki ebeveyn de çocuklarının eğitici oyunlarına katılmada aynı istekte olduğunu ancak diğer oyunlara (sosyal, dramatik vb.) katılmada anne ve baba arasında istek ve teşvik farkı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anneler çocukların bu tarz oyunlarına (sosyal, dramatik vb.) daha az katılım göstermektedir. Çocuğun cinsiyetinin babanın oyuna dâhil olmasına etki eden bir faktör olduğu görülmüştür. Buna göre babaların erkek çocuklarının sosyallik ve dramatizasyon içeren oyunlarına kız çocuklarından daha fazla katılım sağladıkları görülmüştür. Anne babaların oyuna katılmalarında kardeş sayısının da önemli bir faktör olduğu görülmüştür. Tek çocuğa sahip ebeveynler oyuna ve akademik oyuna daha fazla zaman ayırabilmektedir. Çocuğun gelişimi için hem anne hem babanın çeşitli oyunlar oynamasının önemi bilinmektedir. Buna göre babaların kız çocuklarıyla daha çeşitli oyunlar oynamasının teşvik edilmesi önerilmektedir.

Oksal (2005), Türk kültüründe oyun algısını inceleyen bir araştırma yapmıştır. Araştırma grubunu, çocukları okul öncesi eğitime (4-5 yaş) devam eden 340 anne oluşturmuştur. Araştırma verileri, katılımcılara sorulan anket soruları yoluyla elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin, oyun esnasında kontrolcü ve yönlendirici davranışlarda bulunduklarını, oyunun sadece çocuklara ait olduğunu, eğer yetişkinler oyuna dâhil olacaksa bile ancak lider rolünde olduklarını belirten geleneksel inançlara sahip oldukları görülmüştür.

3.2. Oyun Algısı ile İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Ihmedieh (2019), Katarlı ebeveynlerin oyuna ilişkin algı ve katılımlarını inceleyen bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 4-7 yaş arası çocuğa sahip 240 ebeveynden oluşmaktadır. Veriler, anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ebeveynler oyunu çocuk gelişimi ve öğrenmenin bir parçası olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Buna rağmen ebeveynler çocuklarının oyunlarına yüksek düzeyde katılım göstermemektedir. Ebeveynler en çok çocuklarıyla hareket içeren oyunları oynadıklarını belirtmişlerdir. Ebeveynlerin oyun algısının sosyoekonomik düzeylerine göre de değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır

Sze Wong (2012), Çin Halk Cumhuriyeti, Hong Kong ve ABD'deki ebeveynlerin oyuna dair düşünceleri ve algılarını incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 322 ebeveyn oluşturmaktadır. Veriler, ebeveynlerin oyun algısı ve düşüncelerini içeren anket ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin oyunu, sosyalleşmek, eğlenmek olarak algıladıkları saptanmıştır. Kadın katılımcılar, erkek katılımcılardan farklı olarak, oyunu yaratıcılık, öğrenme ve kendini ifade etme olarak algılamışlardır. Aileler genel olarak oyuna, gelişim, öğrenme, motivasyon gibi durumlar için önem verdiklerini belirtmişlerdir.

Lax (2010), ebeveynlerin ve çocukların oyun algısını kültürel uygulamalar dahilinde incelemiştir. Çalışma grubu, 30 göçmen- yerli aile (10 İspanyol-10 Çinli -10 yerli Kafkas Amerikalı) ve 30 çocuktan (17 erkek-13 kız) oluşmaktadır. Araştırma bulgularında, oyunu gelişim için önemli bulan ebeveynlerin çocuklarının oyunlarına da katılım düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Bazı aileler ise oyunu keyif veren bir durum olarak tanımlamıştır. Ebeveynlerin oyun inançlarına sosyoekonomik düzeyin etkili olmadığı düşünülmektedir.

Lin (2009), ebeveynlerin oyun algıları ve çocukların sosyal gelişimleri ile ilişkisini incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, çocukları okul öncesi eğitime devam eden Tayvanlı 142 ebeveyn ve 10 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, ebeveynler, oyunun gelişim üzerinde bir etkisi olduğuna inanmaktadır ve çocuklarıyla oyun oynamayı önemsemektedir. Ebeveynlerin oyun algısı, ebeveyn cinsiyetine, sosyoekonomik durumlarına göre farklılık göstermektedir. Ulaşılan bir diğer sonuç çocukların cinsiyeti ve yaşı ebeveynlerin oyun algılarını etkilememiştir.

Fogle ve Mendez (2006), okul öncesi dönem çocuğa sahip Afrikalı ve Amerikalı annelerin oyun inançlarını incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu, 224 anne oluşturmaktadır.

Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen Ebeveyn Oyun İnançları ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarında, annelerin oyunun çocukların gelişim ve öğrenmelerine destek olacağını düşündükleri saptanmıştır. Anneler aynı zamanda oyunun akademik başarıya da katkı sağladığı görüşündedir. Oyun aracılığıyla çocuklara yeni bilgiler öğretmenin daha kolay olacağını düşünmektedirler. Bazı anneler ise çocuklara kitap okumanın oyun oynamaktan daha önemli olduğu görüşündedir. Ayrıca ebeveynlerin demografik özellikleri ile oyun inançları arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığı sonuçlar arasındadır.

Parmar, Harkness ve Super (2004) Asyalı, Amerikalı-Avrupalı ailelerin oyun algısının çocuklarının ev rutinleri ve okul davranışlarının üzerine etkisini araştıran bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmanın araştırma grubu, çocukları okul öncesi eğitime devam eden Asyalı-Amerika-Avrupalı anne-babalardan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak, anne-babalar ile görüşülmüş ve anket soruları yöneltilmiştir. Ayrıca çocukların öğretmenleri ile de görüşülerek veri toplanmıştır. Araştırma sonunda, Amerika-Avrupalı annelerin Asyalı ebeveynlerden oyunu gelişimsel açıdan daha çok önemli gördükleri belirlenmiştir. Asyalı ebeveynler, Amerika-Avrupalı ebeveynlere göre çocukların daha erken yaşlarda eğitime başlamaları gerektiği görüşündedir. Bunun sonucunda da Asyalı aileler daha çok eğitici oyun ve oyuncakları tercih ederken Amerika-Avrupalı ailelerin eğlenceli oyun ve oyuncaklı tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Farver, Kim ve Lee (1995) Afrikalı, Amerikalı ebeveynlerin oyun ve oyun terapistine olan algılarını incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubu, çocukları ilkokula giden Afrikalı-Amerikalı ebeveynlerden oluşmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, katılımcılara görüşme yoluyla sorular yöneltilmiş, fenomenolojik yöntem kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ebeveynler, oyunu gelişimsel olarak öğrenme, ilerleme olarak hem de fazla enerjiyi atmak olarak tanımlamıştır. Oyunun sürekli olması gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca değişen ve gelişen teknolojinin etkisiyle aileler, oyunların da değiştiğini düşünmektedir.

Yurt içinde yapılan oyun algısına yönelik çalışmalar ebeveynlerin oyuna yönelik görüşlerini inceleme, çocukların oyun davranışları ile ebeveynlerin oyun algılarını karşılaştırma amaçları ile 36-72 aylık çocukların ebeveynleri ile yapılmıştır. Araştırmalar genellikle anneler üzerinde yoğunlaşırken babalarla yapılan çalışmalara sınırlı sayıda rastlanmıştır. Araştırmaların sonuçlarında; Oyunun gelişimsel açıdan önemi ebeveynler tarafından bilinmektedir. Sosyoekonomik durum oyun algısını etkilemektedir. Çocukların oyunlarına yönelik görüşlerde çocuğun cinsiyetinin de etkili olduğu elde edilen sonuçlardandır.

Yurt dışında yapılan oyun algısına yönelik çalışmalar da ebeveynlerin oyun algılarını incelemek amacıyla çocukları okul öncesi dönemde olan ebeveynlerle yapılmıştır. Yurtdışında yapılan oyun algısı ile ilgili araştırmalarda ebeveynler diye bahsedilmektedir. Babaların oyun algısı ile yapılan çalışmalara rastlanmamıştır. Araştırmalardan elde edilen sonuçlara göre; ebeveynler oyunun gelişimsel olarak öneminin farkında olmalarına rağmen çocukların oyunlarına fazla katılım sağlamamaktadırlar. Oyun algısını kültür etkilemektedir. Aynı zamanda ebeveynler oyunun akademik becerilere katkı sağladığını düşünmektedir.

3.3. Baba Katılımı ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Moluz (2022), okul öncesi dönemde baba katılımını, baba- çocuk deneyimlerini içeren bir durum çalışması şeklinde araştırmıştır. Araştırma grubu, okul öncesi eğitime devam eden 18 çocuk ve çocukların anne-babalarından oluşmaktadır. Veriler, yüz yüze ve çevrimiçi, gözlem, görüşme, araştırmacının günlük tutması, yazılı geri bildirim aracılığı ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, baba ile çocuğun ortak katıldığı etkinliklerin ebeveynler için olumlu etkide olduğu görülmüştür. Hem babalar hem çocukların ihtiyaçlarına göre hazırlanan etkinlikler ile her iki tarafın da süreçten keyif aldığı, etkinliklere katılımda isteğin arttığı gözlemlenmiştir.

Şahin ve Ateş (2021) okul öncesi dönem çocukların oyunlarına baba katılımını incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubu, 7 çocuk (2 kız 5 erkek) ve görüşmeyi kabul eden 6 babadan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanmış Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, İş hayatında olan annelerin işten geldikten sonra çocuklarıyla oyun oynayamadıkları, çalışmayan annelerin ise günün tüm bölümünü ev işlerine ayırmaları nedeni ile çocukların genellikle babalarıyla oynadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir sonuç ise, annelerin ev işi ile yoğun olmasına bağlı olarak çocuklarına ayırdıkları zamanın kısıtlı olması ve babaların çocukları ile dış mekânda oyun oynamayı tercih etmeleridir. Bu da çocukların gelişimleri için olumlu anlama gelmektedir. Araştırmanın bir diğer bulgusu ise; babaların, erkek çocuklarıyla oynarken daha üretken ve yaratıcı, kız çocuklarıyla oynarken ise yaratıcılıklarının daha az seviyede olduğunu belirtmeleridir. Babaların, çocuklarıyla ne tür oyun oynayacaklarını, gelişime uygun olup olmadığının farkında olmadıkları belirlenmiştir. Buna ek olarak babalar, oyun oynama görevinin anneye ait olması görüşüne sahiptir. Buna göre; babalara gerek çocuk eğitimi, çocukla iletişim gerek çocuk oyunlarının öğretimi konularında eğitimler verilmesi dikkat çeken önerilerden biridir.

Kutluana ve Şahan (2021), okul öncesi eğitimde babanın rolünü araştırmak için nitel bir analiz çalışması yapmıştır. Araştırma grubu, 15 kişiden (5 baba-5 anne-5 öğretmen) oluşmaktadır. Veriler, görüşme tekniği ve araştırmacı tarafından oluşturulan, Okul Öncesi Dönem Çocukların Babalarının Eğitime Katılma Durumlarını Belirleme Formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, babaların en çok katıldığı alanların, oyun (eğitici) oynamak, okulda verilen ödevlere destek olmak, çocuğun okulla ilgili bir gereksinimi olduğunda karşılamak, çocuğun okula ulaşımını sağlamak olduğu görülmüştür. En az katılım sağladıkları alanlar ise okulun aile katılım için düzenlediği etkinliklerde yer almak, çocuğa uygun olarak öykü, deney ve oyun araştırmalarında bulunmaktır. Babaların çocuğun eğitim hayatına katılımını ebeveynler yeterli derecede görürken eğitimciler yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Deleş ve Kaytez (2020), okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ile baba katılımları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Gümüşhane ilinde çocukları özel bir okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 200 baba oluşturmuştur. Kişisel bilgi formunun yanı sıra babalık rolü algı ölçeği ve baba katılım ölçeği veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, babalık rolü ve baba katılımı arasındaki ilişki pozitif yöndedir. Ayrıca baba katılımı ve babalık rolünü etkileyen birçok değişken bulunmaktadır. Babalık rollerine ilişkin bilgi edinme ve babaların eğitim seviyesi çalışmanın önemli değişkenlerindendir.

Karaca, Ünsal Kaya ve Can Yaşar (2019), okul öncesi dönemde çocukların sosyoekonomik düzeylerine göre baba-çocuk ilişkisini ve akran oyun davranışları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu, okul öncesi eğitime devam eden 321 çocuk ve onların babaları oluşturmuştur. Veriler, Çocuk Ebeveyn Ölçeği ve Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, alt sosyoekonomik düzeye sahip babalara göre, üst-orta sınıf babalarda daha iyi, olumlu iletişimin yaşandığı saptanmıştır. Bu duruma neden olan durumlar arasında; alt sosyoekonomik düzeydeki babaların, yoğun iş temposu, çocuk sayısının fazlalığı, ailede iletişim eksikliği ya da olumsuzluğu babaların çocuklarının gelişimleri konusunda bilgi sahibi olmamaları bulunabilmektedir.

Tezel Şahin, Akıncı Coşgun ve Aydın Kılıç (2017) babaların çocuklarıyla vakit geçirme durumlarına ilişkin görüşleri incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubu, çocukları okul öncesi eğitime devam eden 80 babadan oluşmaktadır. Veriler, Baba Görüşme Formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre, babaların çocuklarına en çok ayırdıkları

zamanın oyun oynamak olduğu görülmüştür. Diğer etkinlikler ise; kitap okuma, sinema ve tiyatro izleme, spor faaliyetleri, açık alan etkinliklerinde bulunma olarak belirtilmiştir. Günde bir veya iki saat arasında çocuklarıyla zaman geçiren babalar için bu vaktin yetersiz olduğu görüşüne ulaşılmıştır. Ayrıca babaların çocuklarıyla zaman geçirmeye istekleri olduğuna ulaşılmıştır. Babalara yönelik çalışmaların ve eğitimlerin artırılması, babaların aile katılım etkinliklerine dâhil edilmesi öneriler kapsamındadır.

Tutkun (2017), Fark Yaratan Babalar (FAYAB) Eğitim Programı'nın babalar üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Araştırmanın amacı, FAYAB eğitim programının babaların; baba-çocuk ilişkisine, baba katılımlarına, tutumlarına etkisini incelemektir. Araştırma grubunu, 18 deney 20 kontrol olmak üzere çocukları okul öncesi eğitime devam eden (48-72 ay) babalar oluşturmaktadır. Veriler, İhtiyaç Belirleme Formu, Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği, BADEP Tutum Envanteri ve Baba Katılım Ölçeği, Anne ve Baba Görüşme Formları ile toplanmıştır. Deney grubundan oluşan babalara 13 haftalık FAYAB Eğitim programı uygulanmıştır. Kontrol grubundan oluşan babalara bir eğitim programı uygulanmamıştır. Sonuçlara bakıldığında, Deney grubuna uygulanan FAYAB Eğitim Programının, baba-çocuk ilişkisine, babaların tutum ve davranışlarına, baba katılımına etki ettiği tespit edilmiştir. Eğitime katılan babaların eşleri de babaların davranışlarında pozitif değişiklikler olduğunu belirtmişlerdir.

Türkoğlu ve Gültekin Akduman (2015) babaların babalık rolü algısı ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubu, okul öncesi eğitime devam eden (48-60 ay ve üzeri) 533 çocuk ve onların babalarından oluşmaktadır. Veriler, Genel Bilgi Formu, Babalık Rolü Algı Ölçeği ve Sosyal Beceri Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırma bulgu ve sonuçlarına bakıldığında, büyük yaşta çocuğa sahip olan babaların ev içi sorumluluğu daha çok aldığı görülmüştür. Küçük yaşlarda çocuğun bakımı, kuralların öğretimi, sağlık gereksinimleri okulla ilgili durumları konusunda annelerin babalara göre daha çok sorumluluk aldıkları görülürken çocuğun yaşı büyüdükçe oyun etkinliklerinde babalar ve annelerin aynı oranda katılım sağladıkları görülmüştür.

Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu (2013), babaların nitelikli zaman algılarına dair görüşlerini incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubu, 3-6 yaş aralığında çocuğu bulunan, lisans mezunu, bir mesleği olan 12 babadan oluşmaktadır. Veriler, Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, babalar nitelikli zaman geçirmeyi çocukla birlikte oynama olarak adlandırmışlardır. Hafta içinden ziyade cumartesi ve pazar günleri çocuklarıyla daha kaliteli vakit geçirdikleri görülmüştür. Babalar çocukla

geçirilen kaliteli zamana yorgunluk ve stresin etki ettiğini belirtmişlerdir. Ancak çocukların gelişim alanlarındaki ilerlemelerden mutlu olduklarını belirtmişlerdir.

Gürşimşek, Kefi ve Girgin (2007), yaptıkları çalışmada okul öncesi dönemde babaların katılımını çeşitli değişkenler aracılığıyla incelemiştir. Çalışma grubunu, çocukları okul öncesi eğitime devam eden 161 baba oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak, Aile Katılım Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Baba katılımını destekleyici uygulamaların babalar üzerinde olumlu bir etki oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılım düzeyi tüm alanlarda yüksek olan babalar, okul öncesi eğitim kurumundan çocuklarının faydalanma düzeylerinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca çocuklarında olumlu gelişmeler fark eden babalar, bu gelişmelerin olmasına yardımcı olan eğitim kurumuyla iş birliğine açık olabilmektedir.

3.4. Baba Katılımı ile İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Liu, Guo, Dittman, Zheng ve Haslam (2025), Çinli babaların çocuklarının hayatlarına katılımını inceleyen nitel bir çalışma yapmışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu, çocukları okul öncesi önemde olan 35 baba oluşturmuştur. 35 babaya yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, babalar çocuklarına karşı sorumluluğunun farkında ancak babanın katılımını etkileyen içsel ve dışsal faktörler bulunmaktadır. Bunlar babanın mizacı, babalık rollerine bakış açısı, iş yaşamı, geleneksel aile rolleri gibi faktörlerdir. Çin kültüründe büyük ebeveynlerin (anneanne, babaanne, büyükbaba) aile yaşamına olan büyük katkısı da baba katılımını etkilemektedir. Babalar, hem çocuklarının yaşamına katılmaya hem de diğer sorumluluklarını yerine getirmeye çalışmaktadır.

Santos, Monteiro ve Torres (2022), okul öncesi dönemde baba katılımına çocuğun yaşı, mizaç özellikleri ve cinsiyetin etkisini araştırmışlardır. Çalışma grubu, 410 çiftten oluşmuştur. Veriler, sosyodemografik bilgi formu ile bakım ve sosyal faaliyetleri içeren bir ölçek ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, babaların çocuklarında disiplin yöntemlerini ve öğretim faaliyetlerini artırmasının çocukların duygusal anlamda olumsuz deneyimler yaşamasına neden olduğu görülmüştür. Erkek çocukların babalarıyla olan etkileşiminin kız çocuklarından daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu da baba katılımında çocuğun cinsiyetinin etkili olduğunu göstermektedir. Bir diğer ulaşılan sonuç, babanın eğitim seviyesi arttıkça çocuğunun gelişimi hakkında bilgisi ve oyun zamanlarına katılımının süresi artmıştır.

Gutermana, Bellamyb ve Banmana (2018), "Babalar Önemlidir." adlı bir programı ev ziyaretleri kapsamında uygulayarak baba katılımını teşvik eden bir araştırma yapmışlardır. 24 aileden oluşan çalışma grubundan 12 aileye standart ev ziyareti gerçekleştirilmiştir. Daha sonra diğer 12 aileye ise ev ziyareti yanında "Babalar Önemlidir." adlı müdahale programı uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarında, müdahale grubunda kontrol grubuna göre babaların eşleri ile iş birliği yapmaya daha istekli oldukları belirlenmiştir. Babalar Önemlidir programının uygulandığı evlerde aile içi iletişimin giderek güçlendiği sonucuna ulaşılırken kontrol grubunda aile içi iletişim kalitesinde azalma gözlemlenmiştir. Babalık Önemlidir müdahale programı kapsamına alınan ailelerde aile içi iletişim, eş ile olumlu ilişkileri de artış görülürken stres düzeylerinde azalma olduğu görülmüştür.

Panter Brick, vd. (2014), baba katılımı üzerine bir literatür taraması yapmışlardır. Toplamda 786 yayın taranmış ve bunlardan sadece 199 yayının baba katılımı ile ilgili olduğu görülmüştür. Önerilerde, babaların çocuğun yaşamına daha fazla dâhil edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu dâhil etmeye teşvik ise, babanın çocuğun gelişiminde önemli bir yapıtaşı olduğu gerçeğine dayandırarak yapılmalıdır.

Buckley ve Schoppe Sullivan (2010) baba katılımını, anne ile babanın ortak ebeveynliğini, ailenin geçimini nasıl sağladığını ve babalık rollerine ilişkin inançları incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu, 80 aile oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak, ailelere anket soruları yöneltilmiştir. Araştırma sonucunda, hem annenin hem babanın gelirinin olmasının hayata ortak şekilde katılmalarını sağladığı görülmüştür. Ek olarak annenin de babanın da çalıştığı ailelerde, babaların çocukların yaşamlarına katılımlarının, oyun oynamaya ve bakıma ayırdıkları zamanın daha fazla olduğu saptanmıştır.

Castillo, Welch ve Sarver (2010), baba katılımını, babaların sosyoekonomik özellikleri ve babaların yerleşim yerleri değişkenleri açısından incelemişlerdir. Geniş bir örneklemi olan araştırmanın çalışma grubunu, yaş aralığı 15-80 olan 4.898 baba oluşturmaktadır. Veriler, düşük gelirli ailelerde göçebe aile sisteminde çocuk doğurmanın sonuçlarını inceleyen Kırılgan Aileler ve Çocuk Refahı çalışmasından alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, babaları yerleşim yeri çocuklarının hayatlarına katılmada önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda babaların yaşı, ırkı ve sosyoekonomik düzey durumlarının da baba katılımlarını etkilediği belirlenmiştir. Ulaşılan bir diğer sonuç çocukla aynı evde yaşamayan babalar için çocukların hayatına katılım kısıtlı ve zor olabilmektedir. Babalar baba katılımını, çocukla oyun oynamak, sarılmak, saçını okşamak, resim yapmak, gezi ve ziyaretlere gitmek, kitap okumak ve benzeri aktiviteler olarak tanımlamışlardır.

Ishii-Kuntz ve arkadaşları (2004), okul öncesinde baba katılımını araştırmışlardır. Çalışma grubu 442 Japon ebeveynden oluşmaktadır. Veriler, Aile Eğitim Araştırma Merkezi tarafından 1994 yılında ebeveynlere yöneltilen anket soruları ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarında, babaların işyerinde günlük çalışma saati annelerin çalışma saatinden kısa olduğu durumlarda baba katılımı yüksek bulunmuştur. Evde yetişkin sayısının azlığı baba katılımını artırmıştır. Çocuk sayısının fazla olmasının ise baba katılımı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Babaların çocukların bakımına katılmada annelere göre daha az katılım sağladıkları görülmektedir. Babalar, en çok akşamları yemek vaktinde ya da oyun oynayarak çocuklarıyla zaman geçirmektedir. En az ise günlük aktivitelere (okula bırakmak-almak) katılım gösterdikleri görülmüştür.

Tudge (2000), çocukları okul öncesi eğitime devam eden anne ve babaların ve çocuklarının katılım sağladıkları etkinliklerde kültürlerin benzer ve farklı yönlerini incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 28-50 ay arası çocuğa sahip 108 anne oluşturmuştur. Anneler, farklı ülkelere (Amerika, Rusya, Kenya, Estonya, Kore) ait farklı etnik kökene sahiptir. Araştırma verileri anneler ile görüşülerek elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, çocuklar akademik faaliyetlerden, sohbetlerden çok oyun oynamaktadır. Ancak ebeveynler, çocuklarının oyunlarına, akademik faaliyetlere katıldıklarından daha az katılım sağlamaktadır. Bir diğer bulgu ise babalar oyuna annelerden daha az katılmaktadır.

Yurt içinde yapılan baba katılımına yönelik çalışmalar incelendiğinde baba katılımı ile çocukların oyununa katılma, babalık rolü algısı, baba- çocuk ilişkisi ve babaların çocuklarıyla geçirdikleri zamanın niteliği üzerine araştırmalar mevcuttur. Araştırmalar okul öncesi dönemde çocuğu bulunan babalar ile yapılmıştır. Babalar baba katılım etkinliklerine genellikle az katılım sağlarken bu etkinliklere katıldıklarında ise olumlu geri dönüşler elde edilen sonuçlardandır. Baba katılım etkinlikleri çocukların gelişimi için önemlidir. Babaların çocukların hayatlarına katılımı genellikle oyun oynama şeklinde olmuştur. Bakım vermeyi genellikle annelerin üstlenmesi araştırmalardan elde edilen diğer sonuçlardandır.

Yurt dışında yapılan baba katılımı ile ilgili çalışmalar ise babanın çocuğun yaşamındaki yeri ve çocukla geçirilen zaman ile ilgilidir. Araştırmalar farklı kültürlerde yapılmıştır, okul öncesi dönemde çocuğu bulunan babalarla yapılmıştır. Baba katılımı sosyoekonomik durumdan etkilendiği, babaların çocuklarıyla genellikle oyun oynadığı, babanın çocuğun hayatına katılımının çocuğun gelişimi için önemli olduğu elde edilen sonuçlardandır.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri analiz edilme süreçlerine yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Babaların oyun algısı ile baba katılımlarının incelenmesi planlanan bu çalışmada, babaların oyun algısı ve baba katılımı üzerinde babanın yaşı, öğrenim düzeyi, sosyoekonomik düzeyi, babanın mesleği değişkenlerinin etkisini belirlemek ve babaların oyun algısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla planlanan ilişkisel tarama modelinde betimsel bir araştırmadır.

İlişkisel tarama modeli, bağlantı ve ilişkileri inceleyen bir araştırma modelidir. İki ya da daha çok değişken arasında varsa bir değişim/derece belirleme amacını taşır. Bu yöntemdeki ilişkiler, gerçek neden-sonuç ilişkisi şeklinde yorumlanamasa da değişkenin durumu hakkında ipucu verebilir bu da diğer değişkenin durumu hakkında bilgi sağlamaya yardımcı olur (Büyüköztürk, 2023; Karasar, 2018).

4.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara ili Çankaya ilçesinde, 2024-2025 eğitim öğretim yılında çocukları Çankaya Belediyesi Gündüz Bakım Evlerine devam eden yaş grubu 36-72 ay arasında olan çocukların babalarından oluşmaktadır. Toplam 15 gündüz bakım evinden 502 baba araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

Tablo 2.
Araştırmaya Katılan Baba ve Çocuklarına İlişkin Frekans ve Yüzdeleri

Demografik Özellikler		f	%
Çocuğun yaşı (ay olarak)	36-48	90	17,9
	49-60	165	32,9
	61-72	247	49,2
Çocuğun cinsiyeti	Kız	251	50,4
	Erkek	247	49,6
Çocuğun kardeş sayısı	0	226	45,0
	1	227	45,2
	2	37	7,4
	3 ve üzeri	12	2,4
Çocuğun doğum sırası	1	304	60,7
	2	171	34,1
	3	20	4,0
	4 ve üzeri	6	1,2
Baba yaşı	25 yaş ve altı	0	0,0
	26-35 yaş	101	20,2
	36-45 yaş	317	63,3
	46 yaş ve üzeri	83	16,6
Baba öğrenim düzeyi	İlkokul	6	1,2
	Ortaokul	9	1,8
	Lise	104	20,8
	Üniversite	292	58,3
	Lisansüstü	90	18,0
Baba çalışma durumu	Çalışmıyor	11	2,2
	İşçi	101	20,5
	Memur	107	21,7
	Serbest Meslek	61	12,4
	Diğer	213	43,2
Ailenin aylık geliri	49.999 TL ve altı	34	6,9
	50.000 – 99.999 TL	225	45,6
	100.000 – 199.999 TL	208	42,2
	200.000 TL ve üzeri	26	5,3
Aile Yapısı:	Birlikte	486	96,8
	Boşanmış, çocuk ile ayrı yaşıyor	11	2,2
	Boşanmış, çocuk ile birlikte yaşıyor	5	1,0

Çocukların yaş dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %49,2'sinin 60–72 ay, %32,9'unun 48–60 ay ve %17,9'unun ise 36–48 ay arasında olduğu bulunmuştur. Çocukların cinsiyet dağılımı incelendiğinde, kız çocuk oranı %50,4, erkek çocuk oranı ise %49,6 olarak belirlenmiştir.

Kardeş sayısına göre dağılım incelendiğinde, çocukların %45,0'ının tek çocuk olduğu, %45,2'sinin bir kardeşi bulunduğu, %7,4'ünün iki kardeşi olduğu ve yalnızca %2,4'ünün üç ve üzeri kardeşe sahip olduğu görülmüştür. Çocukların doğum sırasına göre dağılımı değerlendirildiğinde, %60,7'sinin ilk çocuk olduğu saptanmıştır.

Babaların yaş dağılımında %63,3'ünü 36–45 yaş aralığı, %20,2'sini 26–35 yaş grubu, %16,6'sını ise 46 yaş ve üzeri babalar oluşturmaktadır. Öğrenim düzeyine göre dağılımda, babaların %58,3'ü üniversite mezunu, %20,8'i lise, %18,0'i lisansüstü mezunudur.

Mesleklere göre dağılımda, babaların %43,2'si "diğer" meslek grubunda yer almakta, %21,7'si memur, %20,5'i işçi ve %12,4'ü serbest meslek sahibidir. Gelir durumunda katılımcıların %45,6'sı 50.000–99.999 TL aralığında, %42,2'si 100.000–199.999 TL aralığında, yalnızca %5,3'ü ise 200.000 TL ve üzerinde aylık gelire sahiptir. Ortalama hane geliri 97.017,24 TL olarak hesaplanmıştır.

Aile yapısı açısından katılımcıların büyük çoğunluğunun %96,8'inin birlikte yaşadığı, yalnızca %2,2'sinin boşanmış ve çocuklarıyla ayrı yaşadığı, %1,0'inin ise boşanmış ve çocuklarıyla birlikte yaşadığı belirlenmiştir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerinin toplanmasında babaların kişisel bilgilerini içeren ve araştırmacı tarafından hazırlanan Demografik Bilgi formu; Babaların Oyun Algısını ölçmek amacıyla "Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Babaların baba katılımlarını ölçmek amacıyla ise "Baba Katılım Ölçeği" kullanılmıştır.

3.3.1. Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği

Ebeveyn Oyun İnançları Ölçeği, Fogle ve Mendez (2006) tarafından geliştirilmiştir. Oyun desteği ve Akademik Odak olmak üzere iki alt boyuttan ve toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert tipinde olan ölçeğin cronbach alfa değerleri Oyun desteği alt boyutu için 90, Akademik Odak alt boyutu için 73 ve toplamda ise 86 olarak saptanmıştır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması ebeveynlerin oyuna karşı olumlu tutumlara sahip olması olarak değerlendirilmektedir. Ölçek Pirpir, Konuk Er ve Koçak (2009) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Türkçeye uyarlanan ölçek toplam 30 madde ve beşli likert tipindedir. Ölçeğin uyarlanmış halinde cronbach alfa Güvenirlik Katsayısı; Oyun Desteği alt boyutunda 88, Akademik Odak alt boyutunda 67, toplamda ise 82'dir. Ölçekten yüksek puan alınması, oyun destek alt boyutunda ebeveynlerin oyuna yönelik algılarının olumlu olmasına, akademik odak alt boyutunda alınan puanın yüksek olması ise akademik faaliyetlerin oyundan daha önemli olduğu algısına işaret etmektedir. Bu araştırmada cronbach alfa değerleri; Oyun Destek alt boyutunda 0,865 olarak, Akademik Odak alt boyutunda 0,565, toplamda ise olarak belirlenmiştir.

3.3.2. Baba Katılım Ölçeği

Baba Katılım Ölçeği Sımsıkı ve Şendil (2014) tarafından geliştirilmiştir. Beşli likert tipinde bir ölçektir. Ölçek, 37 maddeden ve keyfi meşguliyet, ilgi ve yakınlık, temel bakım olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutların cronbach alfa güvenirlik katsayıları, Keyfi Meşguliyet boyutu için 89; Temel Bakım boyutu için 83; İlgi ve Yakınlık boyutu için 85 ve toplam puanı için 92 olarak bulunmuştur. Hem toplam puan hem de her boyut için ayrı puan elde edilmektedir. Babaların ölçekten yüksek puan alması, baba katılım düzeylerinin de yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu araştırmada cronbach alfa değerleri, Keyfi Meşguliyet alt boyutunda 0,861 olarak, İlgi ve Yakınlık alt boyutunda 0,766 olarak, Temel Bakım alt boyutunda 0,817, toplamda ise 0,901 olarak belirlenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada toplanan veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. İlk aşamada katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır. Ölçeklerin dağılım özellikleri Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri ile değerlendirilmiştir. Sonuçlarda bazı ölçeklerde $p<0,05$ değeri elde edilmiş olsa da çarpıklık ve basıklık değerlerinin ±3 aralığında yer alması nedeniyle veriler normal dağılıma yakın kabul edilmiştir. Ayrıca örneklem sayısının oldukça yüksek olması (n=502), Merkezi Limit Teoremi gereği parametrik testlerin uygulanmasını desteklemiştir.

Bu nedenle grup karşılaştırmalarında bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tercih edilmiştir. ANOVA analizlerinde anlamlı sonuçlar için Post Hoc Tukey testi uygulanmıştır.

Ölçeklerin iç tutarlılığı Cronbach's Alpha katsayıları ile değerlendirilmiştir. Ayrıca veri setinde +3'ü aşan uç değerlerin normallik varsayımını bozduğu belirlenmiş ve analizlerin doğruluğunu artırmak amacıyla 4 uç değer veri setinden çıkarılmıştır. Uç değerlerin temizlenmesinin ardından çarpıklık ve basıklık değerleri ±3 sınırları içerisinde kalarak parametrik analizlere uygun bir veri seti elde edilmiştir.

Baba katılımı ve oyun algısı arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon katsayılarının yorumlanmasında, 0–0,300 arası değerler zayıf, 0,301–0,600 arası değerler orta, 0,601–0,800 arası değerler kuvvetli ve 0,801–1,00 arası değerler ise çok kuvvetli ilişki olarak değerlendirilmiştir.

Baba katılımının yordayıcılarını belirlemek için çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Regresyon modellerinde bağımlı değişken olarak Baba Katılım Ölçeği'nin toplam puanı ve alt boyut puanları; bağımsız değişkenler olarak ise Oyun Destek, Akademik Odak ve Ebeveyn Oyun Tutum ölçeği toplam puanları modele dahil edilmiştir.

Demografik değişkenlerin baba katılımı ve oyun algısı üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla ANOVA ve anlamlı fark tespit edilen durumlarda Post Hoc Tukey testi uygulanmıştır. Tüm analizler %95 güven aralığında gerçekleştirilmiş ve $p<0,05$ değeri istatistiksel anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM V

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde çocukları okul öncesi eğitime devam eden babaların oyun algıları ve baba katılımlarının, çocukların yaşlarına, cinsiyetlerine, kardeş sayılarına, doğum sıralarına, babaların demografik özelliklerine göre karşılaştırması ve babaların oyun algısı ile baba katılımı arasındaki korelasyon ve regresyon analizi tablolarda sunulmuş ve tartışılmıştır.

Tablo 3.
Baba Katılımı ve Oyun Algısı Ölçeklerine İlişkin Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov[a]			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	sd	p	İstatistik	sd	P
Baba Katılımı Ölçeği Keyfi Meşguliyet	0,044	502	0,022	0,992	502	0,008
İlgi ve Yakınlık	0,172	502	0,000	0,845	502	0,000
Temel Bakım	0,089	502	0,000	0,961	502	0,000
Toplam	0,053	502	0,002	0,984	502	0,000
Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği Oyun Destek	0,119	502	0,000	0,928	502	0,000
Akademik Odak	0,109	502	0,000	0,960	502	0,000
Toplam	0,089	502	0,000	0,964	502	0,000

Baba Katılımı ve Oyun Algısı ölçeklerinin dağılımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile incelenmiş ve tüm ölçeklerde $p < 0,05$ bulunmuştur. Ancak çarpıklık ve basıklık değerlerinin ±3 aralığında olması verilerin normal dağılıma uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca örneklem büyüklüğünün yüksek olması ($n = 502$) Merkezi Limit Teoremi'ne göre parametrik testlerin kullanılmasını desteklemektedir. Bu nedenle analizlerde parametrik testler tercih edilmiştir.

Tablo 4.
Baba Katılımı ve Oyun Algısı Ölçeklerine İlişkin Çarpıklık, Basıklık ve Güvenirlik Katsayıları (Cronbach's Alpha)

	N	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach's Alpha
Baba Katılımı Ölçeği Keyfi Meşguliyet	502	0,248	-0,148	0,861
İlgi ve Yakınlık	502	1,377	1,608	0,766
Temel Bakım	502	0,677	0,096	0,817
Toplam	502	0,461	-0,007	0,901
Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği Oyun Destek	502	-1,088	2,809	0,865
Akademik Odak	502	-0,731	0,693	0,565
Toplam	502	-0,777	1,282	0,795

Araştırmada ölçeklerin dağılım özellikleri çarpıklık ve basıklık değerleri üzerinden değerlendirilmiştir. Tüm değerlerin ±3 aralığında yer aldığı görülmüş ve bu durum verilerin normallik varsayımını karşıladığını göstermektedir. Kline'ın (2016) belirttiğine göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin ±3 sınırları içinde olması, verilerin parametrik testler için uygun olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca cronbach's alpha katsayıları tüm ölçeklerde kabul edilebilir düzeyde bulunmuş, bu da ölçeklerin iç tutarlılığının yeterli olduğunu göstermektedir.

Tablo 5.
Baba Katılımı ve Oyun Algısı Ölçeklerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Baba Katılımı Ölçeği	N	Minimum	Maximum	ort.	Ss
Keyfi Meşguliyet	502	17,00	70,00	38,37	10,10
İlgi ve Yakınlık	502	12,00	32,00	15,67	3,87
Temel Bakım	502	8,00	40,00	18,46	6,57
Toplam	502	37,00	125,00	72,49	17,09
Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği Oyun Destek	502	26,00	80,00	70,65	6,94
Akademik Odak	502	16,00	40,00	32,28	4,50
Toplam	502	54,00	120,00	102,93	9,02

Araştırmada baba katılımı ve ebeveyn oyun tutum ölçeklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde, Keyfi Meşguliyet alt boyutunun ortalaması 38,37 (ss = 10,10) olarak bulunmuştur. İlgi ve Yakınlık alt boyutunda ortalama 15,67 (ss = 3,87), Temel Bakım alt boyutunda ise 18,46 (ss = 6,57) olarak belirlenmiştir. Baba Katılım Ölçeği toplam puanı ise 72,49 (ss = 17,09) olup geniş bir dağılım göstermektedir.

Oyun algısını değerlendiren Oyun Destek alt boyutunda ortalama 70,65 (ss = 6,94), Akademik Odak alt boyutunda ise 32,28 (ss = 4,50) bulunmuştur. Ayrıca Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı 102,93 (ss = 9,02) olarak hesaplanmıştır.

Tablo 6.
Çocuğun Yaşına Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA Sonuçları)

Ölçek/Alt boyut	Çocuğunuzun yaşı (ay olarak)	n	ort.	ss	F	P
Baba Katılım Ölçeği						
Keyfi Meşguliyet	36-48 ay	90	39,49	10,20	0,675	0,510
	48-60 ay	165	38,08	10,02		
	60-72 ay	247	38,16	10,12		
İlgi ve Yakınlık	36-48 ay	90	15,70	3,88	0,241	0,786
	48-60 ay	165	15,50	3,92		
	60-72 ay	247	15,77	3,84		
Temel Bakım	36-48 ay	90	18,40	6,32	0,777	0,460
	48-60 ay	165	17,98	6,12		
	60-72 ay	247	18,80	6,95		
Toplam	36-48 ay	90	73,59	17,02	0,456	0,634
	48-60 ay	165	71,55	16,64		
	60-72 ay	247	72,72	17,45		
Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği						
Oyun Destek	36-48 ay	90	70,37	6,67	1,183	0,307
	48-60 ay	165	71,33	6,54		
	60-72 ay	247	70,30	7,28		
Akademik Odak	36-48 ay	90	31,99	4,42	0,228	0,796
	48-60 ay	165	32,33	4,70		
	60-72 ay	247	32,35	4,41		
Toplam	36-48 ay	90	102,36	8,19	0,837	0,433
	48-60 ay	165	103,66	9,24		
	60-72 ay	247	102,66	9,16		

*****p<0,05; tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

Çocukların yaş gruplarına göre baba katılımı ve oyun algısının alt boyutlarında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda Keyfi Meşguliyet, İlgi ve Yakınlık, Temel Bakım, Baba Katılım Ölçeği toplam puanı, Oyun Destek, Akademik Odak ve Ebeveyn Oyun Tutum değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p> 0,05).

Literatürde baba katılımını etkileyen faktörlere bakıldığında, çocuğun yaşı bu faktörler arasında sayılmaktadır. Araştırma bulgularına göre hem baba katılımını hem babaların oyun algılarını etkileyen bir durum olmadığı görülmektedir. Gracia (2014) baba katılımını, çocuğun yaşının küçük olmasının artırdığına araştırmasında değinmiştir. Gracia, 0-5 yaş arası çocuklara sahip babaların evdeki sürdürülen bakım faaliyetlerine okul çağı çocuğa sahip babalara göre daha fazla katıldığını belirtmiştir Kılıç ve şahin (2018) de bebeklik döneminde annenin bakımında olan çocukların büyüyüp okul öncesi döneme geldiklerinde babaların çocuklarıyla daha fazla ilgilendiklerini belirtmiştir. Mevcut araştırma çocukları okul öncesi eğitime devam eden babaları kapsadığı için çocuğun yaşı anlamlı bir fark göstermemiştir. Çocuk yaşlarının farklılık gösterdiği yani, okul dönemi, ergenlik gibi

dönemlerde baba katılımı ve oyun algısı çalışmalarında çocuğun yaşı da önemli bir değişken olabilmektedir. Araştırmaya dahil edilen babaların çocuklarının yaşları 36 ay ile 72 ay arasında değişmekte olup, birbirine yakındır. Bu nedenle de çocuğun yaşı, babaların oyun algısı ve baba katılımlarında anlamlı bir farklılık yaratmamıştır.

Tablo 7.
Çocuğun Cinsiyetine Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (t-testi Sonuçları)

Ölçek/Alt boyut	2. Çocuğunuzun cinsiyeti	N	ort.	Ss	t	P
Baba Katılım Ölçeği						
Keyfi Meşguliyet	Kız	251	37,73	9,78	-1,446	0,149
	Erkek	247	39,04	10,46		
İlgi ve Yakınlık	Kız	251	15,41	3,46	-1,454	0,147
	Erkek	247	15,91	4,24		
Temel Bakım	Kız	251	19,33	6,98	2,891	0,004*
	Erkek	247	17,64	6,03		
Toplam	Kız	251	72,47	16,54	-0,081	0,935
	Erkek	247	72,59	17,76		
Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği						
Oyun Destek	Kız	251	71,17	6,34	1,652	0,099
	Erkek	247	70,14	7,51		
Akademik Odak	Kız	251	32,46	4,27	0,963	0,336
	Erkek	247	32,07	4,74		
Toplam	Kız	251	103,63	8,23	1,752	0,080
	Erkek	247	102,21	9,77		

*****p<0,05; bağımsız örneklem t-testi

Çocuğun cinsiyetine göre baba katılımı ve oyun algısı alt boyutlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre Temel Bakım alt boyutunda kız çocukların babalarının ortalaması (ort. = 19,33, ss = 6,98), erkek çocukların babalarına göre (ort. = 17,64, ss = 6,03) daha yüksektir ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (t = 2,891, p = 0,004). Bu bulgu, kız çocukların babalarının, temel bakım faaliyetlerine daha fazla katıldığını göstermektedir.

Bununla birlikte, Keyfi Meşguliyet (t = -1,446, p = 0,149), İlgi ve Yakınlık (t = -1,454, p = 0,147), Baba Katılım Ölçeği toplam puanı (t = -0,081, p = 0,935), Oyun Destek (t = 1,652, p = 0,099), Akademik Odak (t = 0,963, p = 0,336) ve Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı (t = 1,752, p = 0,080) açısından çocuğun cinsiyetine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır (p > 0,05).

Çocuğun cinsiyetine yönelik bulgulara göre kız çocuğa sahip babalar erkek çocuğa sahip babalara göre bakım faaliyetlerine daha fazla katılmaktadır. Tırnak kesme, banyo yaptırma, tuvalet eğitimi, uyku, giyinme, saç tarama, diş fırçalama, banyo gibi konular temel bakım

boyutunu içermektedir. Kız çocuğa sahip babaların erkek çocuğa sahip babalara göre bakım faaliyetlerine daha fazla katılması babaların toplumun babaya atfettiği rollerinin değişmesi nedeniyle ilgili olabilir. Bu durum Yuvacı (2019)'un araştırma bulgusuyla paralellik göstermektedir. Ancak Mamur (2021) ve Can (2017) yapmış olduğu araştırmalarının bulgularında ise babaların temel bakım boyutunda erkek çocuklarının hayatına daha fazla katıldıklarına ulaşmıştır. Bununla birlikte temizlik, bakım gibi konularda kız çocuklarıyla genelde annelerin ilgilendiğine ulaşmışlardır. Sinemaya gitmek, oyun oynamak, kitap okumak gibi faaliyetleri içeren Keyfi Meşguliyet; sevgi, şefkat, temas gibi durumları içeren İlgi ve Yakınlık alt boyutlarında ise cinsiyete yönelik anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak Yuvacı (2019) bir diğer bulgusunda ilgi ve yakınlık boyutunda babaların erkek çocuklarının hayatına daha fazla katıldığına ulaşmıştır. İvrendi ve Işıkoğlu (2010) çalışmalarında babaların kız çocuklarına oranla erkek çocuklarıyla daha fazla zaman geçirerek hayatlarına daha aktif katılarak, kız çocuklarına kıyasla erkeklerle daha çok hareket ve rol gerektiren oyunlar oynadıklarını ortaya koymuşlardır. Araştırmada ulaşılan bir diğer bulgu çocuğun cinsiyeti babaların oyun algısını etkilememektedir. Ancak Öğüt (1998) yaptığı çalışmada babaların erkek çocuklarıyla eğitici oyunlar oynamayı tercih ederken kız çocuklarıyla sohbet yoluyla zaman geçirmeyi tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Kutluana ve Şahan (2021) ise babaların çocukların cinsiyetine göre oyun oynadıkları bulgusuna ulaşmışlardır. Babaların kız çocuklarıyla evcilik tarzı oyunları oynadıkları, erkek çocuklarıyla top ve araba gibi materyallerle oynamayı tercih ettiklerine ulaşmışlardır. Değişen zaman ve koşullarla beraber babaların oyuna yönelik algıları da değişmektedir. Ancak araştırmada kullanılan Ebeveyn Oyun Tutumu Ölçeği babaların cinsiyete yönelik oyun içeriğinin bilgisini vermemektedir. Yine de babaların oyunu algılamalarının çocuğun cinsiyetine göre değişmediği sonucuna ulaşılmaktadır. Babalar artık çocukların oyununa katılırken cinsiyet ayrımı yapmamaktadır. Ogelman vd. (2019) yaptıkları araştırmada babaların çocuklarının oyun tercihi konusunda cinsiyet fark etmeksizin en çok hareketli oyun oynamayı sevdiklerini belirttiklerini saptamışladır. Kurt (2015) ise farklı kültürlere ait ebeveynlerin oyun algılarını incelediği çalışmasında ailelerin oyun tercihi konusunda toplumsal cinsiyet rollerinden etkilendiğini erkek ve kız çocuklara göre oyun tercih ettikleri bulgularına ulaşılmıştır. Bu nedenle babaların oyun algısı içinde bulundukları kültürden etkilenebilmektedir. Ancak babaların her iki cinsiyette de oyunu algılama şekli bu çalışmada istatistiksel olarak etkili bir değişken olmamıştır.

Tablo 8.
Çocuğun Kardeş Sayısına Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA ve Post Hoc Tukey Sonuçları)

Ölçek/Alt boyut	Çocuğunuzun kardeş sayısı	n	ort.	Ss	F	p	Post Hoc Tukey
Baba Katılım Ölçeği							
Keyfi Meşguliyet	0	226	37,09	9,62	3,928	0,009	1,3
	1	227	38,95	10,06			
	2	37	42,81	11,81			
	3 ve üzeri	12	37,83	10,49			
İlgi ve Yakınlık	0	226	15,33	3,56	1,677	0,171	
	1	227	15,82	4,09			
	2	37	16,76	4,21			
	3 ve üzeri	12	15,58	3,80			
Temel Bakım	0	226	18,03	6,13	3,707	0,012	1,3
	1	227	18,25	6,58			2,3
	2	37	21,32	7,70			
	3 ve üzeri	12	21,58	8,50			
Toplam	0	226	70,45	16,11	4,296	0,005	1,3
	1	227	73,02	17,23			2,3
	2	37	80,89	19,03			
	3 ve üzeri	12	75,00	19,32			
Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği							
Oyun Destek	0	226	70,56	6,63	0,059	0,981	
	1	227	70,68	7,27			
	2	37	70,89	6,96			
	3 ve üzeri	12	71,25	7,15			
Akademik Odak	0	226	32,17	4,44	2,604	0,051	
	1	227	32,30	4,61			
	2	37	33,68	3,48			
	3 ve üzeri	12	29,67	5,47			
Toplam	0	226	102,73	8,45	0,643	0,588	
	1	227	102,97	9,59			
	2	37	104,57	8,83			
	3 ve üzeri	12	100,92	9,22			

*****p<0,05; tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

Çocuğun kardeş sayısına göre baba katılımı ve oyun algısı alt boyutlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü ANOVA testi uygulanmış ve anlamlı bulunan sonuçlar için Post Hoc Tukey testi yapılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre, Keyfi Meşguliyet alt boyutunda kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık gözlenmiştir (F = 3,928, p = 0,009). Post Hoc Tukey testi sonuçlarına göre iki kardeşi olan çocukların babalarının ortalaması (ort. = 42,81, ss = 11,81), kardeşi olmayan çocukların babalarına göre (ort. = 37,09, ss = 9,62) daha yüksektir. Bu bulgu, kardeş sayısı arttıkça babaların keyfi meşguliyet faaliyetlerine katılımının artabileceğini göstermektedir.

Temel Bakım alt boyutunda da anlamlı bir fark saptanmıştır (F = 3,707, p = 0,012). Post Hoc Tukey testi, iki kardeşi olan çocukların babalarının ortalamasının (ort. = 21,32, ss = 7,70), kardeşi olmayan çocukların babalarına göre (ort. = 18,03, ss = 6,13) daha yüksek olduğunu

göstermektedir. Benzer şekilde üç ve üzeri kardeşi olan çocukların babalarının ortalaması (ort. = 21,58, ss = 8,50), tek çocuk sahibi babalardan daha yüksektir.

Baba Katılım Ölçeği toplam puanında da kardeş sayısına bağlı anlamlı bir fark bulunmuştur (F = 4,296, p = 0,005). İki kardeşi olan çocukların babalarının ortalama puanı (ort. = 80,89, ss = 19,03), kardeşi olmayan çocukların babalarına göre (ort. = 70,45, ss = 16,11) daha yüksektir. Ayrıca üç ve üzeri kardeşi olan çocukların babalarının ortalaması da (ort. = 75,00, ss = 19,32) tek çocuk sahibi babalara göre daha yüksektir.

Buna karşın, İlgi ve Yakınlık (F = 1,677, p = 0,171), Oyun Destek (F = 0,059, p = 0,981), Akademik Odak (F = 2,604, p = 0,051) ve Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı (F = 0,643, p = 0,588) açısından kardeş sayısına göre anlamlı bir fark bulunmamıştır (p > 0,05).

Kardeş sayısı, babaların çocukların yaşamlarına katılımını etkilemektedir. Araştırma bulgularında hem Baba Katılım ölçeğinde hem de ölçeğin Keyfi Meşguliyet ve Temel Bakım alt boyutlarında anlamlı bir fark elde edilmiştir. Kardeş sayısı arttıkça babaların çocuğun yaşamında bakım vermesi, oyun oynaması, aktivitelere götürmesi ve faaliyetlerde bulunması da artmaktadır. Ancak kardeş sayısının artmasının Baba Katılım Ölçeğinin İlgi ve Yakınlık boyutuna etkisi bulunmamaktadır. Buradan kardeş sayısının artması babaların çocuklarına katmış olduğu ilgi, sevginin değişmediği sonucuna ulaşılmaktadır. Babaların kardeş sayısı arttıkça çocukların bakımlarını üstlenmesi ve yaşamlarındaki etkinliklere katılma düzeylerinin artması aile içindeki rollerin paylaşımlı olmasıyla yorumlanabilir. Aynı zamanda annenin iş yaşamına katılması, değişen babalık rolü, kardeş sayısının artmasıyla her iki ebeveyne de düşen sorumluluğun artması araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Ishii-Kuntz, Makino, Kato ve Tsuchiya (2004), yaptıkları çalışmada kardeş sayısının artmasının baba katılımını artırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak Sımsıkı (2011), araştırmasında tek çocuğa sahip babaların baba katılımlarının daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Mamur (2021) ise araştırmasının nitel bulgularında tek çocuğa sahip babaların keyfi meşguliyet ve temel bakıma daha fazla katıldıklarını saptamıştır. Araştırma bulgusunda kardeş sayısı babaların oyun algılarını etkileyen bir değişken değildir. Buradan, babaların sahip olduğu çocuk sayısının oyun algılarını değiştirmediği yorumu yapılabilir. Buna karşın Öztürk (2019), oyuna dair ebeveynin bakış açısını incelediği çalışmasında ebeveynlerin, oyunun daha çok kardeşlerle oynandığı görüşünde oldukları bulgusuna ulaşmıştır. Öztürk'ün çalışması Hakkari'nin Çukurca ilçesinde yapılmıştır. Hanede çocuk sayısının fazla olması, kültürel farklar ve çocuk yetiştirmeye ilişkin tutum, bilgi ve beceriler ebeveynlerin oyuna dair görüşünü etkilemiş olabilir.

Tablo 9.
Çocuğun Doğum Sırasına Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA Sonuçları)

Ölçek/Alt boyut	Çocuğunuzun doğum sırası	N	ort.	Ss	F	P	Post Hoc Tukey
Baba Katılım Ölçeği							
Keyfi Meşguliyet	1	304	37,39	9,67	3,635	0,027*	1,2
	2	171	39,73	10,64			
	3 ve üzeri	26	40,58	10,44			
İlgi ve Yakınlık	1	304	15,33	3,66	2,986	0,051	
	2	171	16,15	4,14			
	3 ve üzeri	26	16,42	4,23			
Temel Bakım	1	304	18,23	6,34	4,026	0,018*	1,3
	2	171	18,34	6,51			2,3
	3 ve üzeri	26	22,00	8,67			
Toplam	1	304	70,95	16,48	4,027	0,018*	1,3
	2	171	74,22	17,67			
	3 ve üzeri	26	79,00	18,55			
Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği							
Oyun Destek	1	304	70,58	7,06	0,062	0,940	
	2	171	70,71	6,61			
	3 ve üzeri	26	71,04	8,04			
Akademik Odak	1	304	32,22	4,61	0,266	0,767	
	2	171	32,45	4,33			
	3 ve üzeri	26	31,85	4,51			
Toplam	1	304	102,81	9,25	0,086	0,918	
	2	171	103,16	8,59			
	3 ve üzeri	26	102,88	9,48			

*****p<0,05; tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

Çocuğun doğum sırasına göre baba katılımı ve oyun algısı alt boyutlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü ANOVA testi uygulanmış ve anlamlı sonuçlar için Post Hoc Tukey testi yapılmıştır.

Sonuçlara göre, Keyfi Meşguliyet alt boyutunda doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F = 3,635, p = 0,027). Tukey testi sonuçlarına göre ikinci sırada doğan çocukların babalarının ortalaması (ort. = 39,73, ss = 10,64), ilk çocukların babalarına göre (ort. = 37,39, ss = 9,67) daha yüksektir. Benzer şekilde, üçüncü ve üzeri sırada doğan çocukların babalarının ortalaması (ort. = 40,58, ss = 10,44), ilk çocukların babalarına kıyasla daha yüksektir. Bu bulgu, doğum sırasının artması babaların keyfi meşguliyet faaliyetlerine katılımının daha yüksek olabileceğini göstermektedir.

Temel Bakım alt boyutunda da anlamlı bir fark bulunmuştur (F = 4,026, p = 0,018). Post Hoc Tukey testi, üçüncü ve üzeri sırada doğan çocukların babalarının ortalamasının (ort. = 22,00, ss = 8,67), ilk çocukların babalarına göre (ort. = 18,23, ss = 6,34) daha yüksek

olduğunu göstermektedir. Ayrıca ikinci çocukların babalarının ortalaması (ort. = 18,34, ss = 6,51) da ilk çocukların babalarına göre daha yüksektir.

Benzer şekilde, Baba Katılım Ölçeği toplam puanı açısından doğum sırasına bağlı anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (F = 4,027, p = 0,018). Üçüncü ve üzeri sırada doğan çocukların babalarının ortalama katılım puanı (ort. = 79,00, ss = 18,55), ilk çocukların babalarına göre (ort. = 70,95, ss = 16,48) daha yüksektir. İkinci çocukların babalarının ortalaması (ort. = 74,22, ss = 17,67) da ilk çocuklara göre daha yüksek düzeydedir.

Buna karşın, İlgi ve Yakınlık (F = 2,986, p = 0,051), Oyun Destek (F = 0,062, p = 0,940), Akademik Odak (F = 0,266, p = 0,767) ve Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı (F = 0,086, p = 0,918) açısından doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p> 0,05).

Araştırma bulgularına göre çocuğun doğum sırası, Baba Katılım Ölçeğinin toplam puanını ve iki alt boyutunu etkilediği görülmüştür. Oyun oynamak, kitap okumak gibi maddeleri içeren Keyfi Meşguliyet alt boyutunda ve giyinme soyunma, tuvalet eğitimi, uyku, diş fırçalama gibi bakım gerektiren maddeleri içeren Temel Bakım alt boyutunda; çocuklarının doğum sırası 2. ve 3. sırada olan babalar, ilk sırada doğan çocukların babasına göre daha yüksek puana sahiptir. Bu bulgu çocuk sayısı arttıkça babaların çocukların hayatlarına katılımlarının arttığını göstermektedir. İlk çocukta oluşan yeni babalık kavramı, bakımın ve görevlerin daha çok annede olması, tek çocuğa olan ilginin her iki ebeveyn tarafından da yoğun şekilde verilmesi durumu ikinci ve üçüncü sırada doğan çocuklarda değişmiştir. Babalar ikinci ve daha fazla sırada doğan çocuklarında daha fazla deneyime sahiptirler. Artan çocuk sayısıyla sorumlulukları da artmıştır. Aydoğmuş (2018) ise yaptığı araştırmada kardeş sayısının artmasının baba katılım faaliyetlerine olumsuz etkisinden bahsetmiştir. Evdeki çocuk sayısının artmasıyla, anne ve baba çocuğun gereksinimlerini karşılamada zorluk yaşayabilmektedir. Bu durumda çocuklar, istenmeyen gelişimsel sorunlar yaşayabilir. Şahin, Coşgun ve Kılıç (2017) yaptıkları araştırmada, tek çocuğa sahip babaların iki ve daha fazla çocuğa sahip babalara göre çocuklarıyla yaptıkları oyun oynama, kitap okuma, gezi, resim, spor gibi aktivitelere katılımının daha yüksek olduğu bulgusu saptanmıştır. Bu bulgular araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Bu araştırmada ise çocuğun doğum sırası babanın oyun algısını etkilememektedir. Günümüzde değişen koşullar ve babalık rolünün modern bir çerçeveye oturtulması babaların çocuk yaşamına katılması ve oyun konularında yapılan araştırma bulgularının değişmesini de beraberinde getirmiştir.

Tablo 10.
Babanın Yaşına Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA Sonuçları)

Ölçek/Alt boyut	Yaşınız	n	ort.	Ss	F	p	Post Hoc Tukey
Baba Katılım Ölçeği							
Keyfi Meşguliyet	26-35 yaş	101	38,59	9,55	1,885	0,153	
	36-45 yaş	317	37,86	9,99			
	46 yaş ve üzeri	83	40,25	10,94			
İlgi ve Yakınlık	26-35 yaş	101	14,86	3,24	3,934	0,020*	1,3
	36-45 yaş	317	15,72	3,76			
	46 yaş ve üzeri	83	16,45	4,78			
Temel Bakım	26-35 yaş	101	18,94	6,40	2,282	0,103	
	36-45 yaş	317	18,00	6,51			
	46 yaş ve üzeri	83	19,59	6,93			
Toplam	26-35 yaş	101	72,40	15,57	2,521	0,081	
	36-45 yaş	317	71,57	16,96			
	46 yaş ve üzeri	83	76,29	18,98			
Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği							
Oyun Destek	26-35 yaş	101	70,48	6,79	0,249	0,779	
	36-45 yaş	317	70,79	6,84			
	46 yaş ve üzeri	83	70,23	7,50			
Akademik Odak	26-35 yaş	101	31,91	4,84	0,430	0,651	
	36-45 yaş	317	32,39	4,42			
	46 yaş ve üzeri	83	32,25	4,41			
Toplam	26-35 yaş	101	102,39	9,26	0,406	0,667	
	36-45 yaş	317	103,18	8,89			
	46 yaş ve üzeri	83	102,48	9,21			

*****p<0,05; tek yönlü ANOVA

Babaların yaş gruplarına göre baba katılımı ve oyun algısı boyutlarında farklılık olup olmadığını incelemek için tek yönlü ANOVA testi uygulanmış ve anlamlı sonuçlar için Post Hoc Tukey testi yapılmıştır.

Sonuçlara göre, İlgi ve Yakınlık alt boyutunda yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F = 3,934, p = 0,020). Post Hoc Tukey testi, 46 yaş ve üzerindeki babaların ortalama puanının (ort. = 16,45, ss = 4,78), 26-35 yaş aralığındaki babalara göre (ort. = 14,86, ss = 3,24) daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca 36-45 yaş grubundaki babaların ortalaması (ort. = 15,72, ss = 3,76) da 26-35 yaş grubuna göre daha yüksektir. Bu bulgu, yaş ilerledikçe babaların çocuklarıyla olan ilgi ve yakınlık düzeylerinin arttığını göstermektedir.

Diğer tüm alt boyutlarda ise yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Keyfi Meşguliyet (F = 1,885, p = 0,153), Temel Bakım (F = 2,282, p = 0,103), Baba Katılım Ölçeği toplam puanı (F = 2,521, p = 0,081), Oyun Destek (F = 0,249, p = 0,779), Akademik Odak (F = 0,430, p = 0,651) ve Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı (F = 0,406, p = 0,667) açısından babaların yaşları anlamlı bir etki göstermemiştir (p> 0,05).

Babaların yaş ortalamasının baba katılım boyutlarına ve ebeveyn oyun inançlarına etkisinin incelendiği bulgularda Baba Katılım Ölçeğinde temas, sarılma, öpme, mutlu etme, sakinleştirme gibi maddeleri içeren İlgi ve Yakınlık boyutu puanında yaşa göre farklılık bulunmuştur. 35-45 arası ve 46 yaş ve üzeri babaların aldıkları puanlar 25-35 yaş arası babaların aldıkları puanlardan daha yüksektir. Buradan çocuğa karşı duyulan ilgi, yakınlık, sevgi, çocuğu memnun etme gibi durumların ileri yaştaki babalarda daha yüksek olmasının sebebi edinilen tecrübe şeklinde yorumlanabilir. Bir diğeri 25-35 yaş arası genç babaların İlgi ve Yakınlık puanının düşük olması 46 yaş ve üzeri babalara göre daha aktif iş hayatında bulunmaları ve dolayısıyla çocuklarına ayırdıkları zamanın kısıtlı olmasıyla ilgili olabilir. İleri yaş grubundaki babaların çocuğa karşı olan ilgi ve yakınlıklarının fazla olmasına neden olarak baba olma yaşının geç olmasıyla oluşan çocuk özlemi sayılabilir. Duran (2010) yapmış olduğu çalışmasında babanın yaşı ilerledikçe sorumluluk alma ve baba katılımında anlamlı bir fark olmadığı bulgusunu saptamıştır. Kılıç ve Şahin (2018), Ankara, Trabzon ve Erzurum ilinde 35 yaş ve altı babalar ile yaptığı çalışmada, Baba Katılım Ölçeğinden İlgi ve Yakınlık boyutu puanları 35 yaş ve üzeri babalara göre daha yüksek olarak saptamıştır. Bir diğer bulgu baba yaşı arttıkça baba katılım düzeyi düşmektedir. Yine bu araştırmaya paralel olarak Seçer, Çelikgöz ve Yaşa (2007), çocukları okul öncesi eğitime devam eden babaların babalık tutumlarının incelendiği çalışmada, 35 yaş ve altı babaların 35 yaş üzeri babalara göre daha yüksek puan aldıklarını saptamışlardır. Bu bulgular, mevcut araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Araştırmada babaların yaşları arttıkça baba katılım boyutlarında olan artışın nedeni, babanın yaşından bağımsız içinde bulunduğu sosyoekonomik durum, sahip olduğu çocuk sayısı, eşi ile olan ilişkisi gibi faktörlerin etkisi olabilir. Şahin ve Demiriz (2014), 40 yaş altındaki babaların aile katılım çalışmalarına 40 yaş üstü babalara göre daha az katıldıklarını saptamışlardır. Mevcut çalışmayla örtüşen bulguların nedenleri yorumlandığında, ileri yaş grubundaki babalar hem gereken iş ve yaşam doyumuna ulaşmaları hem de geleneksel baba rolünden deneyim ve tecrübeleriyle sıyrılmış olmaları olabilir. Araştırma bulgularına göre babanın yaşı oyun algısını etkileyen bir değişken olmamıştır.

Tablo 11.
Babanın Öğrenim Durumuna Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA ve Post Hoc Sonuçları)

Ölçek/Alt boyut	Öğrenim Durumu	n	ort.	Ss	F	P	Post Hoc Tukey
Baba Katılım Ölçeği							
Keyfi Meşguliyet	İlkokul ya da Ortaokul	15	43,33	12,74	2,470	0,061	
	Lise	104	37,70	9,89			
	Üniversite	292	37,84	9,94			
	Lisansüstü	90	40,04	10,18			
İlgi ve Yakınlık	İlkokul ya da Ortaokul	15	15,73	3,39	3,191	0,023*	3,4
	Lise	104	15,38	3,39			
	Üniversite	292	15,42	3,81			
	Lisansüstü	90	16,80	4,47			
Temel Bakım	İlkokul ya da Ortaokul	15	22,67	8,26	5,013	0,002*	1,3
	Lise	104	18,78	6,74			3,4
	Üniversite	292	17,69	6,31			
	Lisansüstü	90	19,90	6,52			
Toplam	İlkokul ya da Ortaokul	15	81,73	19,02	4,227	0,006*	3,4
	Lise	104	71,86	16,29			
	Üniversite	292	70,96	16,90			
	Lisansüstü	90	76,74	17,45			
Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği							
Oyun Destek	İlkokul ya da Ortaokul	15	67,13	8,59	1,395	0,244	
	Lise	104	70,54	7,41			
	Üniversite	292	70,75	6,73			
	Lisansüstü	90	71,01	6,71			
Akademik Odak	İlkokul ya da Ortaokul	15	29,53	5,17	10,253	0,000*	1,4
	Lise	104	30,53	4,97			1,4
	Üniversite	292	32,75	4,17			2,41
	Lisansüstü	90	33,29	4,15			2,4
Toplam	İlkokul ya da Ortaokul	15	96,67	10,55	5,082	0,002*	1,3
	Lise	104	101,07	9,26			1,4
	Üniversite	292	103,50	8,70			
	Lisansüstü	90	104,30	8,95			

*****p<0,05; tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

Babaların öğrenim durumlarına göre baba katılımı ve oyun algısı boyutlarında farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla tek yönlü ANOVA testi uygulanmış ve anlamlı bulunan değişkenler için Post Hoc Tukey testi yapılmıştır.

Sonuçlara göre, İlgi ve Yakınlık alt boyutunda babaların öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F = 3,191, p = 0,023). Post Hoc Tukey testi sonuçlarına göre, lisansüstü mezunu babaların ortalama puanı (ort. = 16,80, ss = 4,47), lise (ort. = 15,38, ss =

3,39) ve üniversite mezunu babalara (ort. = 15,42, ss = 3,81) göre daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, eğitim düzeyi arttıkça babaların çocuklarına yönelik ilgi ve yakınlık algısının yükseldiğini göstermektedir.

Temel Bakım alt boyutunda da anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F = 5,013, p = 0,002). İlkokul/ortaokul mezunu babaların ortalama puanı (ort. = 22,67, ss = 8,26), üniversite (ort. = 17,69, ss = 6,31) ve lise mezunu babalara (ort. = 18,78, ss = 6,74) göre daha yüksektir. Ayrıca lisansüstü mezunu babalar da üniversite mezunlarına göre daha yüksek puana sahiptir (ort. = 19,90, ss = 6,52). Bu sonuç, temel bakım algısının da öğrenim durumuna göre değişebileceğini göstermektedir.

Baba Katılımı Ölçeği toplam puanı açısından da anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F = 4,227, p = 0,006). Lisansüstü mezunu babaların ortalama puanı (ort. = 76,74, ss = 17,45), lise (ort. = 71,86, ss = 16,29) ve üniversite mezunu babalara (ort. = 70,96, ss = 16,90) göre daha yüksektir. Bu bulgu, öğrenim düzeyi arttıkça toplam baba katılım düzeyinin yükseldiğini göstermektedir.

Akademik Odak alt boyutunda da anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F = 10,253, p < 0,001). Lisansüstü mezunu babaların ortalama puanı (ort. = 33,29, ss = 4,15), üniversite (ort. = 32,75, ss = 4,17), lise (ort. = 30,53, ss = 4,97) ve ilkokul mezunu babalara (ort. = 29,53, ss = 5,17) göre daha yüksektir. Bu durum, öğrenim düzeyi arttıkça babaların çocuklarının akademik yönelimlerini destekleme algılarının da arttığını göstermektedir.

Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı açısından da anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (F = 5,082, p = 0,002). Lisansüstü mezunu babaların ortalama puanı (ort. = 104,30, ss = 8,95), ilkokul mezunlarına (ort. = 96,67, ss = 10,55) göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu fark, oyun zamanı deneyimlerinin öğrenim düzeyi ile birlikte artabileceğini göstermektedir.

Diğer tüm alt boyutlarda ise öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Keyfi Meşguliyet (F = 2,470, p = 0,061) ve Oyun Destek (F = 1,395, p = 0,244) boyutlarında babaların öğrenim düzeylerine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır (p> 0,05).

Araştırma bulgularına göre Baba Katılım ölçeğinin İlgi ve Yakınlık boyutunda ve Baba Katılımı toplam puanında öğrenim düzeyi arttıkça babaların aldıkları puan yükselmiştir. Dolayısıyla yüksek öğrenim düzeyine sahip babalar, çocuklarıyla daha çok ilgilenmekte, temasta bulunmakta, çocuğu mutlu edecek ya da onu üzecek durumları daha çok önemsemektedir. Şahin ve Özbey (2009) babanın öğrenim düzeyi arttıkça okulda yapılan

aktivitelere katılma motivasyonun da artacağını belirtmişlerdir. Deleş ve Kaytez (2020) yaptıkları araştırmada babaların öğrenim düzeyi arttıkça babalık rolünde, çocuğun hayatına katılım konularında da artış olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca bulgularla paralellik gösteren bir diğer çalışma ise Telli ve Özkan (2016) araştırmalarında baba öğrenim düzeyinin baba-çocuk etkileşimini etkileyen bir faktör olduğunu ve bu durumun babalık rolü üzerinde anlamlı bir fark bulduklarını belirtmişlerdir. Gözübüyük ve Özbey (2020) ise literatürde baba öğrenim düzeyinin etkilerinden bahsetmişler ve kendi çalışmalarında baba öğrenim durumunun baba- çocuk ilişkisine bir etkisi olmadığını saptamışlardır. Bununla birlikte babanın öğrenim düzeyinin çocuk ile baba etkileşimine katkısı olduğunu düşünmektedirler. Ancak öğrenim düzeyi yüksek olmayan babalarda çocuklarının hayatlarına katılım için yeterli çabayı göstermektedir. Bu bulgu mevcut araştırmadaki lise ve ortaokul düzeyindeki babaların temel bakım boyutunda aldıkları puanı yüksek olmasıyla örtüşmektedir. Her ne kadar lise ve ortaokul düzeyinde eğitim almış babaların baba katılımı genel puanı üniversite ve lisansüstü düzeyinde eğitime sahip babalara göre düşük olsa da bu babalarda çocuklarını bakım verme konusunda daha fazla desteklediği yorumuna ulaşılabilir.

Baba öğrenim düzeyi babaların Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeğinin Akademik Odak alt boyutu ve Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanını da etkilemiştir. Akademik Odak alt boyutu; *2. Oyun, çocuğumun sayı saymak veya harfleri tanımak gibi akademik becerilerinin gelişimine yardım etmez.*

6. Çocuğumla okuma yapmayı, oynamaya tercih ederim.

8. Oyun, çocuğumun problem çözme yeteneğini geliştirmez.

13. Çocuğum için iyi akademik kabiliyetleri olması, iyi oyun oynamaktan daha önemlidir.

14. Oyun zamanı bizim evimizde öncelikli değildir.

17. Çocuğumla okuma yapmak oyun oynamaktan daha değerlidir.

19. Diğer aile bireylerinin çocuğumla oynamasının önemli olduğunu düşünmüyorum.

25. Çocuğumun oyun ile önemli beceriler geliştireceğini düşünmüyorum.

Maddelerinden oluşmaktadır. Bu boyutta lisansüstü eğitim düzeyine sahip babalar diğer babalara göre daha yüksek puan almıştır. Bu bulgu eğitim düzeyinin artması çocukları akademik anlamda da desteklemenin artacağını göstermektedir. Maddeler oyunun çocuğun akademik becerisine olan katkılarını içermektedir. Buradan eğitim düzeyinin artmasıyla oyuna verilen değerin de babalar tarafından anlaşıldığı görülmektedir. Bir başka yorum

eğitim düzeyi yüksek olan babalar oyunu yalnızca eğlenme aracı olarak değil akademik becerileri geliştiren bir araç olarak da algılamaktadır. Işıkoğlu ve İvrendi (2008) çalışmalarında eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin çocukların oyunlarını engellemedikleri ve onlarla beraber oynadıkları bulgularına ulaşmıştır. Yayla (2016) yapmış olduğu çalışmada ebeveynlerin öğrenim düzenin çocuk oyunlarına yönelik görüşleri etkilediği bulgusuna ulaşmıştır.

Tablo 12.
Babanın Mesleğine Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA Sonuçları)

Ölçek/Alt boyut	Mesleğiniz	n	ort.	Ss	F	P	Post Hoc Tukey
Baba Katılım Ölçeği							
Keyfi Meşguliyet	Çalışmıyor	11	34,18	8,75	0,608	0,657	
	İşçi	101	38,83	9,30			
	Memur	107	37,87	9,03			
	Serbest Meslek	61	38,48	9,56			
	Diğer	213	38,53	11,08			
İlgi ve Yakınlık	Çalışmıyor	11	16,18	3,76	1,159	0,328	
	İşçi	101	15,64	3,40			
	Memur	107	16,10	4,14			
	Serbest Meslek	61	14,82	3,37			
	Diğer	213	15,62	3,94			
Temel Bakım	Çalışmıyor	11	17,45	4,41	0,789	0,533	
	İşçi	101	19,23	6,24			
	Memur	107	17,79	6,03			
	Serbest Meslek	61	18,93	7,45			
	Diğer	213	18,31	6,80			
Toplam	Çalışmıyor	11	67,82	14,76	0,386	0,819	
	İşçi	101	73,70	15,52			
	Memur	107	71,77	15,59			
	Serbest Meslek	61	72,23	16,19			
	Diğer	213	72,46	18,64			
Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği							
Oyun Destek	Çalışmıyor	11	70,55	5,13	0,456	0,768	
	İşçi	101	70,30	6,95			
	Memur	107	71,45	5,92			
	Serbest Meslek	61	70,36	6,88			
	Diğer	213	70,55	7,48			
Akademik Odak	Çalışmıyor	11	30,55	4,95	4,044	0,003	1,3
	İşçi	101	31,02	4,79			
	Memur	107	33,27	3,90			
	Serbest Meslek	61	32,90	3,98			
	Diğer	213	32,28	4,66			
Toplam	Çalışmıyor	11	101,09	7,18	2,001	0,093	
	İşçi	101	101,32	9,29			
	Memur	107	104,72	7,69			
	Serbest Meslek	61	103,26	8,93			
	Diğer	213	102,83	9,59			

*****p<0,05; tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

Babaların meslek gruplarına göre baba katılımı ve oyun algısı düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü ANOVA testi uygulanmış ve anlamlı bulunan değişkenler için Post Hoc Tukey testi yapılmıştır.

Sonuçlara göre, yalnızca Akademik Odak boyutunda babaların mesleklerine göre anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F = 4,044, p = 0,003). Post Hoc Tukey testi sonuçlarına göre, memur olan babaların ortalama puanının (ort. = 33,27, ss = 3,90), çalışmayan babalara göre (ort. = 30,55, ss = 4,95) ve işçi olan babalara göre (ort. = 31,02, ss = 4,79) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca serbest meslek grubundaki babalar da çalışmayan ve işçi gruplarına göre daha yüksek puanlara sahiptir. Bu sonuç, memur ve serbest meslek grubundaki babaların çocuklarının akademik yönelimlerini destekleme algılarının, diğer meslek gruplarına göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Diğer alt boyutlarda ise anlamlı bir fark bulunamamıştır. Keyfi Meşguliyet (F = 0,608, p = 0,657), İlgi ve Yakınlık (F = 1,159, p = 0,328), Temel Bakım (F = 0,789, p = 0,533), Baba Katılım Ölçeği toplam puanı (F = 0,386, p = 0,819), Oyun Destek (F = 0,456, p = 0,768) ve Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı (F = 2,001, p = 0,093) açısından meslek grupları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (p> 0,05).

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeğinin Akademik Odak alt boyutunda serbest meslekle uğraşan ve memur olan babalar, çalışmayan ve işçi olan babalara göre daha yüksek puana sahiptir. Bulgulara göre kamuda görev yapan babalar ve esnaflık vb. işlerle meşgul olan babalar akademik becerileri oyundan üstün görmemektedir. Yüksek puana sahip babalar çocukların oyun oynamasının sayı sayma, problem çözme gibi bazı akademik becerilere de yardım edeceğinin bilincindedir. Akademik Odak boyutunda yüksek puana sahip babalar, oyunun çocuğun akademik hayatına da olumlu katkı sağlayacağı algısına sahiptir. Gözübüyük ve Özbey (2020) tarafından yapılan bir araştırmada profesyonel denecek meslek grubuna sahip babaların çocuklarıyla daha olumlu ilişkiler sürdürdüğünü saptamışlardır. Bunun yanı sıra profesyonel olmayan meslek grubu ve çalışmayan babalar, hem maddi kaygılarının yüksek olması hem de mesai saatlerinin düzensiz olmasının çocuklarıyla ilişkisine de olumsuz yansıdığını belirtmişlerdir. Profesyonel sayılan meslek grubuna ait babalar, daha düzenli bir aylık gelir ve mesai saatleri olduğu için çocuklarına da gereken zamanı ayırabilmektedir. Bu bulgular, yapılan araştırmanın bulgularıyla da örtüşmektedir. Nitekim memur ve serbest mesleğe mensup babaların çalışma saatleri düzenli-esnek şekilde olduğundan çocukla ilgilenme zamanları da düzenlidir. Aynı şekilde maddi gelirleri orta-yüksek seviyede seyrettiği için bu da çocukla geçirilen zamanın kalitesine yansımaktadır. Oyunu oyun olarak ve oyunun akademik becerileri geliştirmesini bir araç olarak görmek ise çocukla geçirilen zamana, oyun hakkındaki bilgi seviyesine, babanın eğitim seviyesine, çalıştığı işin niteliğine bağlı

olabilmektedir. Araştırma bulgusunda babanın mesleğinin baba katılımı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Poyraz (2007), babalık rolleriyle ilgili yapmış olduğu araştırmasında babanın babalık rolünü algılamasında mesleğin anlamlı bir değişken olmadığını saptamıştır. Bu bulgunun yanı sıra memur ve işyeri sahibi babaların babalık rolü puanını, diğer mesleklere mensup babalardan yüksek bulmuştur. Mamur (2021), pandemi döneminde, baba katılımını incelediği çalışmasında, baba katılımının döneminde arttığını saptamıştır. Babalar evdeyken çocuklarına daha çok bakım vermişlerdir. Dolayısıyla baba katılımını belirleyen etkenlerden biri de babanın iş yaşamındaki aktifliğidir Büyükercan (2021), araştırmasında yarım zamanlı bir işte çalışan babaların tam zamanlı bir işte çalışan babalara göre çocuklarının hayatına daha aktif katıldığını saptamıştır. Yoğun mesai saatleri içerisinde çalışan babaların çocuklarının yaşamlarına katılımı da güçleşmektedir. Mesleki durum, Tablo 11'de bahsedilen öğrenim düzeyi ile de ilgilidir. Öğrenim düzeyi düştükçe, yapılan işlerde harcanan enerji ve zaman artmaktadır. Dolayısıyla babanın, çocuğun yaşamına ayırdığı zaman, oyun, bakım vermenin azalması ya da artması babanın mesleğinin özellikleriyle de ilişkili bir durumdur.

Tablo 13.
Ailenin Aylık Gelirine Göre Baba Katılımı ve Oyun Algısının Karşılaştırılması (ANOVA Sonuçları)

Ölçek/Alt boyut	Ailenin aylık geliri	n	ort.	Ss	F	P	Post Hoc Tukey
Baba Katılım Ölçeği							
Keyfi Meşguliyet	49.999 TL ve altı	34	40,56	9,56	0,816	0,485	
	50.000 – 99.999 TL	225	38,01	10,41			
	100.000 – 199.999 TL	208	38,64	9,73			
	200.000 TL ve üzeri	26	37,08	11,01			
İlgi ve Yakınlık	49.999 TL ve altı	34	16,65	3,63	0,875	0,454	
	50.000 – 99.999 TL	225	15,59	3,80			
	100.000 – 199.999 TL	208	15,55	3,98			
	200.000 TL ve üzeri	26	16,00	4,09			
Temel Bakım	49.999 TL ve altı	34	19,68	6,57	1,710	0,164	
	50.000 – 99.999 TL	225	18,92	6,94			
	100.000 – 199.999 TL	208	17,76	6,14			
	200.000 TL ve üzeri	26	17,54	6,45			
Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği							
Toplam	49.999 TL ve altı	34	76,88	16,24	0,915	0,434	
	50.000 – 99.999 TL	225	72,52	17,57			
	100.000 – 199.999 TL	208	71,96	16,69			
	200.000 TL ve üzeri	26	70,62	18,16			
Oyun Destek	49.999 TL ve altı	34	71,26	7,62	0,195	0,900	
	50.000 – 99.999 TL	225	70,61	7,34			
	100.000 – 199.999 TL	208	70,47	6,21			
	200.000 TL ve üzeri	26	71,23	8,50			
Akademik Odak	49.999 TL ve altı	34	31,00	4,41	3,470	0,016*	2,3
	50.000 – 99.999 TL	225	31,75	4,51			
	100.000 – 199.999 TL	208	32,93	4,30			
	200.000 TL ve üzeri	26	32,50	5,51			
Toplam	49.999 TL ve altı	34	102,26	10,30	0,611	0,608	
	50.000 – 99.999 TL	225	102,36	9,15			
	100.000 – 199.999 TL	208	103,40	8,22			
	200.000 TL ve üzeri	26	103,73	12,49			

*****p<0,05; tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

Ailelerin aylık gelir düzeyine göre baba katılımı ve oyun algısı boyutlarının farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla tek yönlü ANOVA testi uygulanmış ve anlamlı bulunan değişkenler için Post Hoc Tukey testi yapılmıştır.

Sonuçlara göre, yalnızca Akademik Odak boyutunda gelir grupları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F = 3,470, p = 0,016). Post Hoc Tukey testi sonuçlarına göre, 100.000–199.999 TL gelir aralığındaki babaların ortalama puanı (ort. = 32,93, ss = 4,30), 49.999 TL ve altındaki gelir grubuna (ort. = 31,00, ss = 4,41) ve 50.000–99.999 TL gelir grubuna (ort. = 31,75, ss = 4,51) göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu durum, orta-yüksek gelir grubuna sahip babaların çocuklarının akademik yönelimlerini destekleme algılarının, düşük gelir grubundaki babalara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Diğer boyutlarda ise anlamlı bir fark bulunamamıştır. Keyfi Meşguliyet (F = 0,816, p = 0,485), İlgi ve Yakınlık (F = 0,875, p = 0,454), Temel Bakım (F = 1,710, p = 0,164), Baba Katılım Ölçeği toplam puanı (F = 0,915, p = 0,434), Oyun Destek (F = 0,195, p = 0,900) ve Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı (F = 0,611, p = 0,608) açısından gelir grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanamamıştır (p> 0,05).

Araştırma bulgularında babaların aylık geliri baba katılımı ölçeğinde bir fark oluşturmamıştır. Şahin (2012), yapmış olduğu çalışmasında, babalık rolü algısının gelir düzeyini etkilediğini saptamıştır. Gelir düzeyi arttıkça babaların babalık rolü algısı da doğru orantılı olarak artmaktadır. Aynı zamanda yüksek gelirli babaların ev ve okul temelli aile katılım programlarına katılımı da orta ve düşük gelirli babalara kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Bağçivan (2020), Enöz (2021) ve Karanfil (2021) de araştırmalarında baba katılımının gelir düzeyi ile arttığını belirtmişlerdir. Turan (2018) ise araştırmasında, yüksek gelirli babaların puanlarının düşük gelirli babalara göre baba katılım ölçeğinin keyfi meşguliyet boyutunda anlamlı olacak şekilde yüksek olduğunu saptamıştır. Bu bulgular mevcut araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Buna neden olarak, araştırmanın refah düzeyi yüksek olan Ankara Çankaya içesinde yapılması ve babaların aylık gelir düzeyinin birbirine yakın olması söylenebilir.

Aylık gelire göre, Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeğinden Akademik Oyun boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Burada orta-yüksek gelirli babalar düşük gelirli babalara göre daha yüksek puan almıştır. Ekonomik olarak iyi düzeyde olan babalar oyunun akademik becerilere olan desteğinin düşük gelirli babalara göre daha çok farkındadır. Bu durum, ekonomik düzeyi iyi olan babaların ev geçindirme gibi kaygılardan uzak oldukları için çocuklarına da oyun ve oyun yoluyla edinilen akademik becerileri edindirmeye de daha fazla zaman ayırabileceklerini düşündürmektedir. Dolayısıyla akademik becerilerin gelişiminde oyunun aracı rolünü de olumlu algılamaları daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 14.
Baba Katılımı ve Oyun Algısı Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

		Keyfi Meşguliyet	İlgi ve Yakınlık	Temel Bakım	Baba Katılım Ölçeği Toplamı	Oyun Destek	Akademik Odak	Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği Toplamı
Baba Katılım Ölçeği								
Keyfi Meşguliyet	r	1						
	p							
İlgi ve Yakınlık	r	,501**	1					
	p	0,000						
Temel Bakım	r	,553**	,381**	1				
	p	0,000	0,000					
Toplam	r	,917**	,669**	,798**	1			
	p	0,000	0,000	0,000				
Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği								
Oyun Destek	r	-,346**	-,306**	-,226**	-,360**	1		
	p	0,000	0,000	0,000	0,000			
Akademik Odak	r	-0,038	-0,065	-0,014	-0,043	,207**	1	
	p	0,393	0,144	0,762	0,341	0,000		
Toplam	r	-,285**	-,268**	-,181**	-,298**	,873**	,658**	1
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	

Korelasyon katsayılarının yorumlanmasında, 0 ile 0,300 arasındaki değerlerin zayıf, 0,301 ile 0,600 arasındaki değerlerin orta, 0,601 ile 0,800 arasındaki değerlerin kuvvetli ve 0,801 ile 1,00 arasındaki değerlerin ise çok kuvvetli ilişkiyi gösterdiği kabul edilmiştir. Ayrıca korelasyonun yönü pozitif veya negatif olarak belirtilmiştir.

Keyfi Meşguliyet ile Baba Katılım Ölçeği Toplamı arasındaki ilişki incelendiğinde, oldukça çok kuvvetli pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = 0,917$, $p<0,001$). Bu bulguya göre Keyfi Meşguliyet puanları arttıkça baba katılım düzeyinin de anlamlı biçimde arttığı görülmektedir. Bu katsayı çok kuvvetli düzeyde pozitif bir ilişkiye işaret etmektedir.

Keyfi Meşguliyet ile Temel Bakım arasındaki ilişki ($r = 0,553$, $p <0,001$) ve Keyfi Meşguliyet ile İlgi ve Yakınlık arasındaki ilişki ($r = 0,501$, $p <0,001$) incelendiğinde, her iki değişkenle de orta kuvvette pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre, babaların keyfi meşguliyet düzeyi arttıkça hem temel bakım davranışlarının hem de ilgi ve yakınlık düzeylerinin orta kuvvette artış gösterdiği anlaşılmaktadır.

Buna karşın Keyfi Meşguliyet ile Oyun Destek arasındaki ilişki negatif yönde orta kuvvette anlamlı bulunmuştur ($r =-0,346$, $p <0,001$). Bu bulgu, babaların keyfi meşguliyet düzeyi arttıkça oyun desteği algısının orta düzeyde azaldığını göstermektedir. Benzer şekilde, Keyfi

Meşguliyet ile Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı arasında da negatif yönde zayıf kuvvette bir ilişki saptanmıştır ($r = -0,285$, $p < 0,001$). Yani, keyfi meşguliyet düzeyi arttıkça Ebeveyn Oyun Tutumlarında hafif düzeyde azalma eğilimi göstermektedir.

İlgi ve Yakınlık ile Baba Katılım Ölçeği Toplamı arasında pozitif yönde kuvvetli ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r = 0,669$, $p < 0,001$). Bu bulgu, babaların çocuklarına gösterdiği ilgi ve yakınlık arttıkça baba katılımının toplam düzeyinin de önemli ölçüde yükseldiğini göstermektedir.

İlgi ve Yakınlık ile Temel Bakım arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = 0,381$, $p < 0,001$). Bu sonuç, babaların ilgi ve yakınlık düzeyi yükseldikçe temel bakım davranışlarının da arttığını ortaya koymaktadır.

Ayrıca İlgi ve Yakınlık ile Oyun Destek arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = -0,306$, $p < 0,001$). Bu durum, babaların ilgi ve yakınlık düzeyi arttıkça oyun desteği algısının orta seviyede azaldığını göstermektedir.

İlgi ve Yakınlık ile Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği puanı arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir ($r = -0,268$, $p < 0,001$). Bu bulgu, ilgi ve yakınlık düzeyi yükseldikçe ebeveyn oyun tutumlarının hafif düzeyde azaldığını göstermektedir.

Temel Bakım ile Baba Katılım Ölçeği Toplamı arasında pozitif yönde kuvvetli ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = 0,798$, $p < 0,001$). Bu sonuç, babaların temel bakım davranışlarının artmasının baba katılımının genel düzeyini güçlü bir şekilde artırdığını göstermektedir.

Temel Bakım ile Oyun Destek arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir ($r = -0,226$, $p < 0,001$). Benzer şekilde, Temel Bakım ile Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı arasında da negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = -0,181$, $p < 0,001$). Bu bulgular, temel bakım düzeyi arttıkça hem oyun desteği algısında hem de ebeveyn oyun tutumlarında hafif bir azalma eğilimi olduğunu göstermektedir.

Baba Katılım Ölçeği Toplamı ile Oyun Destek arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -0,360$, $p < 0,001$). Benzer şekilde, Baba Katılım Ölçeği Toplamı ile Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı arasında da negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = -0,298$, $p < 0,001$). Bu sonuçlar, baba katılımı arttıkça oyun desteği ve ebeveyn oyun tutumunda hafif bir azalma eğilimi olduğunu göstermektedir.

Oyun Destek ile Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönde çok kuvvetli bir ilişki bulunmuştur ($r = 0,873$, $p < 0,001$). Bu sonuç, oyun desteği arttıkça ebeveyn oyun tutumlarının da çok güçlü bir şekilde arttığını göstermektedir.

Oyun Destek ile Akademik Odak arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = 0,207$, $p < 0,001$). Bu bulgu, oyun desteği arttıkça akademik odak algısında hafif bir artış eğilimi olduğunu göstermektedir.

Akademik Odak ile Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönde kuvvetli bir ilişki bulunmuştur ($r = 0,658$, $p < 0,001$). Bu bulgu, akademik odağın artmasının ebeveyn oyun tutumlarını anlamlı ve güçlü bir şekilde artırdığını göstermektedir.

Tablo 15.
Regresyon Analizi

Bağımlı	Bağımsız	Beta	t	P	R2	F
Baba Katılım Ölçeği Toplamı	Ebeveyn oyun Tutum Ölçeği toplam	-0,298	-6,993	0,000	0,089	48,901
Baba Katılım Ölçeği Toplamı	Oyun Destek	-0,367	-8,609	0,000	0,131	37,578
	Akademik Odak	0,033	0,785	0,433		
Keyfi Meşguliyet	Oyun Destek	-0,353	-8,223	0,000	0,121	34,224
	Akademik Odak	0,035	0,813	0,417		
İlgi ve Yakınlık	Oyun Destek	-0,305	-7,004	0,000	0,093	25,705
	Akademik Odak	-0,002	-0,049	0,961		
Temel Bakım	Oyun Destek	-0,233	-5,235	0,000	0,052	13,753
	Akademik Odak	0,035	0,78	0,436		

Baba katılım düzeylerini yordamada "Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği" ve "Oyun Destek" ile "Akademik Odak" değişkenlerinin etkisini incelemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Analizlerde bağımlı değişken olarak Baba Katılım Ölçeği toplam puanı ve alt boyutları, bağımsız değişkenler olarak ise ilgili yordayıcı değişkenler modele dahil edilmiştir.

İlk olarak, Baba Katılım Ölçeği toplam puanı üzerinde Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği Toplam Puanı'nın yordayıcılığı incelenmiştir. Regresyon modeli anlamlı bulunmuştur ($F = 48,901$, $p < 0,001$) ve açıklanan varyans oranı $R^2 = 0,089$'dur. Bu sonuç, ebeveyn oyun tutumlarının baba katılım düzeyinin %8,9'unu açıkladığını göstermektedir. Değişkenin modeldeki etkisi anlamlı ve negatif yöndedir ($\beta = -0,298$, $t = -6,993$, $p < 0,001$). Bu bulgu, ebeveynlerin oyun tutumu puanının artmasının baba katılım düzeyinde azalmaya yol açtığını göstermektedir.

İkinci olarak, baba katılımı toplam puanı üzerinde Oyun Destek ve Akademik Odak değişkenlerinin yordayıcılığı incelenmiştir. Model anlamlı bulunmuş ($F = 37,578$, $p < 0,001$) ve açıklanan varyans oranı $R^2 = 0,131$'dir. Bu sonuç, modelin baba katılım düzeyinin %13,1'ini açıkladığını göstermektedir. Bağımsız değişkenlerden yalnızca Oyun Destek anlamlı bir yordayıcıdır ($\beta = -0,367$, $t = -8,609$, $p < 0,001$); Akademik Odak değişkeni anlamlı değildir ($\beta = 0,033$, $t = 0,785$, $p = 0,433$). Oyun destek düzeyi arttıkça baba katılımı azalmaktadır.

Keyfi Meşguliyet alt boyutuna ilişkin modele bakıldığında, regresyon analizinin anlamlı olduğu görülmektedir ($F = 34,224$, $p < 0,001$) ve açıklanan varyans $R^2 = 0,121$ olarak bulunmuştur. Bu modelde de sadece Oyun Destek anlamlı bir yordayıcıdır ($\beta = -0,353$, $t = -8,223$, $p < 0,001$); Akademik Odak değişkeni anlamlı değildir ($\beta = 0,035$, $t = 0,813$, $p = 0,417$). Oyun desteği arttıkça babaların keyfi meşguliyet düzeyinde düşüş gözlemlenmektedir.

İlgi ve Yakınlık alt boyutuna yönelik analizde model anlamlıdır ($F = 25,705$, $p < 0,001$) ve $R^2 = 0,093$ olarak hesaplanmıştır. Oyun Destek değişkeni anlamlı bir yordayıcıdır ($\beta = -0,305$, $t = -7,004$, $p < 0,001$), ancak Akademik Odak yine anlamlı bulunamamıştır ($\beta = -0,002$, $t = -0,049$, $p = 0,961$). Bu bulgu, oyun destek düzeyinin artmasının baba-çocuk ilişkisinde ilgi ve yakınlık düzeyini olumsuz etkileyebileceğini düşündürmektedir.

Son olarak, Temel Bakım alt boyutuna ilişkin regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmektedir ($F = 13,753$, $p < 0,001$) ve açıklayıcılık düzeyi $R^2 = 0,052$'dir. Sadece Oyun Destek değişkeni anlamlıdır ($\beta = -0,233$, $t = -5,235$, $p < 0,001$); Akademik Odak değişkeni anlamlı değildir ($\beta = 0,035$, $t = 0,780$, $p = 0,436$). Oyun destek düzeyinin artışı, babaların temel bakım davranışlarında azalma ile ilişkilidir.

Genel olarak elde edilen bulgular, Oyun Destek değişkeninin baba katılımı ve tüm alt boyutları üzerinde anlamlı ve negatif bir yordayıcı olduğunu göstermektedir. Öte yandan, Akademik Odak değişkeninin baba katılımına ilişkin anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

Bulgularda, Baba Katılımı ölçeği alt boyutlarıyla pozitif yönde anlamlı bir ilişkidedir. Baba Katılım Ölçeğinin tüm boyutlarındaki artışla ölçeğin genel puanı da doğru orantıda artmaktadır. Aktaş ve Duman (2025) araştırmalarında babaların ev içindeki rollerinin en çok çocuklarına bakım sağlamak olduğunu saptamışlardır. Araştırmada da temel bakım puanı yüksek bulunmuş, bu da baba katılım toplam puanını etkilemiştir. Genel olarak baba katılımının alt boyutlarında babaların aldıkları puanlar toplam puanla aynı oranda artış

göstermiştir. Şahin, Çoçgun ve Kılıç (2017) yaptıkları araştırmada, babaların çocuklarıyla zaman geçirirken bakım vermeyi pasif bulduklarını onun yerine çocuklarıyla daha aktif şekilde ilgilenmek istediklerini belirtmişlerdir. Yani oyun oynamak, resim yapmak, kitap okumak, piknik yapmak gibi faaliyetlerde bulunmak babalar için daha ilgi çekici olmuştur. Ayrıca ulaşılan diğer bir bulgu ise babalar, çocuklarıyla en çok oyun oynamaktadır. Mevcut araştırmanın bulguları ise babaların oyun desteği arttıkça temel bakım desteğinin azalmasıdır. Babaların çocuklarıyla oyun oynamayı, bakım sağlamaya tercih ettikleri yorumu yapılabilir. Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeğinden Oyun Destek boyutu puanı yükselirken temel bakım puanında azalma görülmektedir. Oyun Destek boyutunun bazı maddeleri aşağıda sıralanmıştır:

- *Çocuğumla oynarken çok keyif alırım.*
- *Çocuğuma oyun sırasında sosyal beceriler öğretebilirim.*
- *Çocuğum ile oynarsam, oyundan daha çok şey elde eder.*

Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu (2013), babaların nitelikli zaman geçirme ile ilgili algılarını araştırdıkları çalışma bulgularında, babaların, nitelikli zaman olarak, çocukla oyun oynama, dışarıda zaman geçirme, çeşitli dışarı aktivitelerinde bulunma, ev ödevlerini beraber yapma gibi cevaplar verdiği saptanmıştır. Özgün, Aydilek Çiftçi ve Ergen (2013) yaptıkları çalışmada, babaların çocuklarının fiziksel bakımını daha az sağlarken onlarla oyun oynamayı daha fazla tercih ettikleri bulgusuna ulaşmışlardır. Bu bulgular araştırma bulgularımızla da örtüşmektedir. Değişen babalık rollerine, aile yapısına ve toplumsal cinsiyet rollerine rağmen babalar, çocuklarına bakım sağlama konusunda, hala çekimser davranmaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere bakım verme işini babalar annenin görevi olarak görebilmektedir. Babalar, bunun yerine, daha eğlenceli olarak çocuklarıyla oyun yoluyla ilgilenmeyi tercih etmektedir. Şahin ve Ateş (2021), çocuklarıyla oyun oynayan babaların görüşlerini inceledikleri çalışmada, çalışan annelerin mesai bitiminde eve döndüklerinde, bazı nedenlerle oyuna zaman ayıramamaları, çalışmayan annelerin ise ev işi, çocuk bakımı gibi işlerle meşgul olmaları ile oyun oynama işinin babaların üzerinde olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Ancak babaların oyun hakkındaki bilgilerinin yeterli olamadığı da ulaşılan başka bir bulgudur. Araştırmamızın bulgularına göre de babaların oyuna yönelik algıları oyun destek ve akademik odak olmak üzere yüksek puanlıdır. Literatürdeki bu araştırmaların bulguları ile mevcut bulgular ele alındığında babaların oyun algısı yüksektir ancak babaların oyun esnasındaki gösterdikleri davranışlar önemlidir. Babalar oyunu baba katılımı

gerektiren durumlardan daha önemli gördükleri ya da çocukla ilgilenme yolunun oyun oynamaktan geçtiğini düşünebilmektedir.

Literatürde oyun algısı ile ilgili çalışmalar sınırlı olup geneli anneler ile yapılmıştır. Ancak İvrendi ve Işıkoğlu (2010), Türk babalarının oyun hakkındaki görüşünü inceleyen bir çalışma yapmışlardır. Bulgular, babaların, oyun hakkında olumlu görüşlere sahip olduğunu ve çocuklarının oyunlarına katıldıklarını göstermektedir. Bu araştırmada da babaların Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 102,93 olarak bulunmuştur (Tablo 4.). Toplam puan geniş bir katılım göstermekte olup babaların oyun algısı yüksek bulunmuştur. Korkmaz ve Dersman (2014) benzer bir çalışmayla babaların oyun hakkındaki görüşlerini incelemişlerdir. Bulgularda ise babaların oyuna yönelik görüşleri olumlu olarak belirtilmiştir. Her iki çalışmada da örneklem sayısı mevcut araştırmaya göre düşük olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmada, örneklem sayısının yüksek oluşu (n=502) ile babaların oyun algısı hakkında literatüre daha çok katkı sağlaması beklenmektedir. Baba Katılımı toplam puanı ise 72,49 olarak bulunmuştur (Tablo 4.). Genel dağılımda babaların çocukların hayatına katılımı ve oyun tutumları yüksek bulunmuştur. Alınan toplam puanların yüksek olmasında, araştırmanın yapıldığı il-ilçe, çocukların okul öncesi eğitime devamı, annenin iş yaşamındaki varlığı, babanın çocuk gelişimine dair bilgi ve beklentisi, ebeveynlerin öğrenim düzeyleri, ekonomik durum gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeğinden alınan puan Baba Katılım Ölçeğinden alınan toplam puandan yüksektir. Ebeveyn Tutum Ölçeğinden oyun destek boyutu baba katılım ölçeğinin tüm boyutlarında etkilidir. Oyun destek boyutundan alınan puanlar arttıkça babaların Baba Katılım ölçeğinin tüm boyutlarından aldıkları puanlar azalmaktadır. Babalar, çocuklarıyla oyun oynamanın çocuğun sosyal becerilerine yardım ettiğinin, ilişkilerini güçlendirdiğinin, çocuklarına oyun yolu ile yeni beceriler öğretebileceklerinin, oyunun okula hazırlıkta yardımcı olan bir araç olduğunun farkındadır. Babaların çocuklarıyla yapmayı en sevdikleri etkinlik oyundur. Oyuna yönelik algının yüksek olması baba katılımını etkilemiştir. Babalar temel bakım, keyfi meşguliyet, ilgi ve yakınlık boyutlarından oyun destek boyutu kadar yüksek puana sahip değildir. Babaların oyuna karşı olan algı, ilgileri, farkındalıkları olumluyken çocuk bakımına, çocukla olan ilgi ve sevgi temaslarına ve tiyatroya gitme, kitap okuma, resim yapma, müzik dinleme gibi daha sözel ve özel zaman gerektiren durum ve etkinliklere katılımında olumluluk oranı oyun algılarına göre daha azdır. Buradan babalar oyunu fazladan bir zaman gerektirmeyen çabasız olarak gerçekleşen bir eylem olarak nitelendirmeleri olasıdır yorumu yapılabilir. Diğer yandan baba katılımı gerektiren

durumların hemen hemen hepsi, babanın çabasını, ev içi rolleri paylaşmasını ve zaman ayırmayı içermektedir. Bu nedenle babalar, oyun oynamayı diğer baba katılımı içeren durumlara göre daha çok tercih etmektedir. Ezgin (2020) ise babaların çocuklarıyla etkileşim gerektirecek aktivitelerde bulunmak ve bakım verme gibi sorumlukları almak istemedikleri hatta eğlence içeren oyun zamanında bile zaman zaman bulunmak istemediklerini belirtmiştir. Kutluana ve Şahan (2021), okul öncesi dönemde eğitimde babanın rolünü inceledikleri çalışmada, öğretmenler, anneler ve babaların görüşlerini almışlardır. Babalar ve annelere göre babaların çocuklarıyla en çok oyun oynadıkları bulgusu saptanmıştır. Öğretmenler ise okulda aile katılımını gerektiren durumlara çok az sayıda babanın katıldığını belirtilmiştir. Özgün, Aydilek Çiftçi ve Erden (2013) de yaptıkları araştırmada babaların çocuklarına bakımlarıyla ilgilenmekten ziyade onlarla oyun oynamakla daha çok zaman geçirdiklerine ulaşmışladır. Bu araştırma ile örtüşen bu bulgular, babaların sorumluluk alma istek ve heveslerinin yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir. Ancak babaların oyuna yönelik algı, istek ve katılmalarının olumlu olması beklenen bir durumdur. İlerleyen zamana rağmen annelerin birincil bakım veren ve çocukların eğitimi, kültürel etkinlikleri gibi durumlarıyla ilgilenen kişiler konumunda olduğu yorumu yapılabilir. Babalara kalan ise annenin yetemediği durumlarda çocuklarla oyun oynamak olabilmektedir. Babalar oyunu çocuğun hayatına katılım olarak da değerlendirebilmektedir. Diğer bakım ve sorumluluk işlerinden daha eğlenceli ya da daha az sorumluluk gerektiren bir görev olarak düşünebilmektedirler. Baba katılımın oyuna yönelik algıya göre düşük olması bu nedenlerden kaynaklanabilmektedir. Demir Öztürk (2019), ebeveynlerin oyunu eğlenceli olarak algıladıklarını belirlemiştir. Bu bulgulardan da hareketle babalar, çocukla yapılan diğer etkinlikleri sıkıcı bulup, oyun oynamayı eğlenceli olarak düşünebilmektedir. İlgili literatür incelendiğinde annelerin ve ebeveynlerin oyun algısı ve oyuna yönelik görüşleri hakkındaki çalışmalar mevcuttur (Devlet Memiş ve Gürsoy; Petrova; Memiş, 2022; Gülşeker, 2019; Eren, 2016; Erbay ve Durmuşoğlu, 2012). Durmuşoğlu (2012) annelerin oyun algısını incelediği çalışmasında annelerin oyuna yönelik tutumlarının olumlu olduğunu ancak annelerin yorgunluk, evin dağılması ve kirletilmesi gibi nedenler ile oyuna yönelik algı ve görüşlerinin olumsuz olabileceğini saptamıştır. Buradan hareketle de çocuğun bakımı, ev işleri, çocuğun diğer tüm faaliyetlerini genelde annelerin üstlenmesiyle beraber anne yorgun düşebilmekte ve oyun esnasında ev düzeninin sağlanması konusunda endişe duyabilmektedir. Bu nedenle de babalar, çocukların oyun arkadaşı olmuşlardır.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Babaların Oyun Algısı ve Baba Katılımlarının incelenmesi amacıyla, Ankara merkez ilçelerinden Çankaya'da, Çankaya Belediyesinin 15 gündüz bakım evine devam eden 36-72 aylarındaki 502 çocuğun babalarının katılımı ile yapılan araştırmanın sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Araştırmaya katılan babaların %63,3'ü 36-45 yaş aralığında, %20,2'si 26-35 yaş aralığında ve %16,6'sı 46 yaş ve üzerindedir. Babaların %58,3'ü üniversite mezunu, %20,8'i lise mezunu ve %18'i lisansüstü mezunudur. Aile yapısına bakıldığında babaların %96,8'inin anne ile birlikte yaşamaktadır, babaların %2,2'si boşanmış ve çocuklarıyla ayrı yaşamaktadır, babaların %1'i ise boşanmış ve çocuklarıyla birlikte yaşamaktadır.

Çocuğun yaşı hem baba katılımını hem de babaların oyun algısını etkileyen bir faktör olmamıştır.

Çocuğun cinsiyeti baba katılımını etkilemektedir. Kız çocuğa sahip babalar bakım verme gibi konularda erkek çocuğa sahip babalara göre daha fazla katılmaktadır. Babaların oyun tutumundan aldıkları puanlar cinsiyete göre değişmemektedir.

Kardeş sayısı baba katılımını keyfi meşguliyet ve temel bakım boyutlarında etkilemektedir. İki ve daha fazla çocuğa sahip babaların çocuğun bakımı ve çocukla yapılan etkinlikler konusunda tek çocuklu babalara göre daha fazla katılım sağladıkları saptanmıştır. Bununla birlikte kardeş sayısının babanın oyun algısını istatistiksel olarak etkilemediği belirlenmiştir.

Çocuğun doğum sırası baba katılımını etkilemektedir. İkinci ve daha üzeri sırada doğan çocukların babaları çocukların bakımına ve geçirilen zamana ilk sırada doğan çocukların

babalarına göre daha fazla katılım sağlamaktadır. Doğum sırası babaların oyun algısını etkilememektedir.

Babanın yaşı baba katılımının ilgi ve yakınlık boyutunu etkilemiştir. 35 yaş ve üzeri olan babalar 25-35 yaş aralığındaki babalara göre çocuklarına daha fazla sevgi, ilgi ve yakınlık göstermektedir. Baba yaşı oyun algısını etkileyen bir değişken olmamıştır.

Babaların öğrenim düzeyi hem baba katılımını hem de oyun algılarını etkilemektedir. Öğrenim düzeyi arttıkça babalar çocukların hayatına daha aktif şekilde katılım göstermektedir ve oyuna yönelik algıları olumlu düzeyde etkilenmektedir.

Babaların yapmış olduğu meslek, ebeveyn tutum ölçeğinin akademik oyun alt boyutundaki aldıkları puan üzerinde etkili olmuştur. Memur ve serbest meslek mensubu babalar, bu boyuttan diğer meslek mensubu babalara göre daha yüksek puan almışlardır. Yüksek puana sahip babalar, oyunu, çocuklarının akademik becerileri öğrenmesi için bir araç olarak görmekte ve akademik öğretileri oyunun önüne geçirmemektedirler. Baba mesleği baba katılımı üzerinde istatistiksel olarak etkili olmamıştır.

Ailenin aylık geliri baba katılımını etkilememektedir. Aylık gelir, ebeveyn oyun tutum ölçeğinden akademik odak boyutunu etkilemiştir. Ekonomik düzeyi yüksek olan babalar düşük ekonomik gelire sahip babalara göre daha yüksek puan almıştır. Ekonomik düzeyin artmasının babaların akademik becerilerde oyunun rolüne olan algısını olumlu şekilde etkilediği belirlenmiştir.

Ebeveyn oyun tutumları baba katılım düzeyinin %8,9'unu açıkladığını göstermektedir. Babaların ebeveyn oyun tutumundan aldıkları puan arttıkça baba katılım düzeylerinde düşme olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin oyuna yönelik algılarını ölçen Oyun Destek düzeyi arttıkça baba katılım düzeyinde azalma olduğu belirlenmiştir. Akademik oyun düzeyinin etkisi ise baba katılım düzeyini etkileyen bir değişken olmamıştır.
Babaların oyun desteği arttıkça çocukların bakım verme, ilgi ve yakınlık kurma, keyfi meşguliyet düzeylerde azalma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla babaların oyuna yönelik algısı artarken baba katılım düzeylerinde azalma olduğuna ulaşılmıştır. Akademik oyun düzeyinin etkisi ise anlamlı bir değişken olarak saptanmamıştır.

Babalar oyunun gelişimsel olarak öneminin farkındadır ve oyun algıları düzeyi yüksek olarak bulunmuştur. Baba katılım düzeyleri de geniş bir dağılım göstermekte olup ebeveyn oyun tutumu düzeyi arttıkça baba katılım düzeyi azalan bir durum olarak belirlenmiştir.

6.2. Öneriler

6.2.1. Kurumlara Yönelik Öneriler;

- Araştırma bulgularında baba katılımı oyun algısına göre daha düşük düzeydedir buradan hareketle eğitim kurumlarının ve vakıfların baba eğitimine ve baba katılımına yönelik çalışmalarının arttırılması sağlanabilir.
- Okullar baba katılımını arttırma ve baba katılımına teşvik konusunda eğitimler düzenleyebilir.
- Araştırma bulgularında babaların oyun algısının yüksek olduğu görülmektedir. Babaların oynadıkları oyunların içeriği hakkında bilgi edindirme amacı ile babalara çocuklarıyla oynayacakları oyunlara yönelik çalışmalar uygulayıcı şekilde gösterilebilir.
- Babaların çocuk gelişimine yönelik bilgisini arttırıcı eğitimler düzenlenebilir.
- Baba ve çocuğun birlikte katılabileceği etkinliklere sıklıkla yer verilebilir.

6.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler;

- Araştırmada yalnızca babaların oyun algısı düzeyine ulaşılmıştır buradan hareketle babaların oyun algısı çocukların oyun davranışı ile birlikte ele alınabilir.
- Araştırmada nicel yöntem kullanılmıştır buradan hareketle babaların oyun algısı ile baba katılımı arasındaki ilişki derinlemesine nitel bir çalışmayla incelenebilir.
- Babaların oyun algısı, çocukların ve annelerin oyun algısı ile karşılaştırılabilir.
- Baba katılımı ve oyun algısı farklı illerde farklı yaş gruplarıyla araştırılabilir.
- Babaların ebeveynlik tutumları ile oyun algıları arasındaki ilişki demografik değişkenlere göre incelenebilir.

KAYNAKLAR

Abdolmaleki, S., Akrami, N. ve Mahbobi ebrahimi, M. (2023). Ebeveynlerin çocuk oyununa ilişkin algısı: Fenomenolojik bir araştırma. *Düşünme ve Çocuklar*, *14*(1), 231-256.

AÇEV (t/y). Aile katılımı-teorik yaklaşımlar. https://www.acevokuloncesi.org/ogrenme-ortami/aile-katilimi/teorik-yaklasimlar/, sayfasından erişilmiştir.

Ailwood, J. (2010). Engaging play. L. In. Brooker & S. Edwards (Eds.), *Playing with some tensions; poststructuralism, Foucault and early childhood education*. Berkshire: Open University.

Akgöz Aktaş, G. ve Ebeoğlu Duman, M. (2025). Babaların gözünden baba katılımı ve ebeveynlik rolleri: Nitel bir çalışma. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *68*, 219–240.

Akkaya, T. (2021). Çocukla iletişim sürecinde oyunun önemi. Köksalan B. (Ed.) *Çocuk ve iletişim* içinde (ss.109-110). Ankara: İzge.

Aksel, Ş. (2009). Çocuk suçluluğu ile ilgili psikolojik kuramlar. Aksel, Ş., Yılmaz Irmak, T. (Editörler). *Gelişim psikolojisi bakış açısıyla çocuk suçluluğu* içinde (ss. 49-50). İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

Aksoy, A. B.ve Dere, Ç. H. (2020). *Erken çocukluk döneminde oyun*. Ankara: Pegem.

Allen, S. ve Daly, K. (2002). The effects of father involvement: A summary of the research evidence. *The FII-ONews*, *1*(1), 11-19.

Anderson-McNamee, J. K. ve Bailey, S. J. (2010). The importance of play in early childhood development. *Montana State University Extention*, *4*(10), 1-4.

Arabacı, N., Özyürek, A. ve Gözün Kahraman, Ö. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarının mizaç özellikleri ve baba-çocuk iletişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 656-675.

As Çiftçi, İ. (2022). *Oyun davranışı ve baba tutumları arasındaki ilişkinin bazı demografik değişkenler üzerinden incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Aslan H. S. (2019). Çocuk gelişimi ve baba katılımı. Ş.Ü. Çetin (Ed.). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde baba katılımı* içinde (ss. 31-40). Ankara: Nobel.

Atay, M. (2017). *Erken çocukluk döneminde gelişim 2*. Ankara: Kök.

Avcı, N. (2007). *Gelişimde 0-3 yaş, yaşama merhaba*. İstanbul: Morpa Kültür.

Aydoğmuş, S. (2018). *48-72 aylık çocukların bilişsel stilleri ile baba katılımı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bağçivan, M. S. R. (2020). Baba katılımının çocuk gelişimindeki etkisi. E. Bekaroğlu (Ed.), *Anne babalığa psikolojik bakış* içinde (ss. 61-81). Ankara: Nobel Akademik.

Baker CE (2017). Father-son relationships in ethnically diverse families: Links to boys' cognitive and social emotional development in preschool. *Journal of Child and Family Studies*, *26*(8): 2335-2345.

Barbeta, V. M. ve Cano, T. (2017). Hacia un nuevo modelo de paternidad, discursos sobre el proceso de implicación paterna en la España urbana. *Revista Española de İnvestigaciones Sociológicas*, *159*, 13-30.

Bardak, M. ve Topaç, N. (2022). *Oyun ve oyun materyalleri*. İstanbul: Efe Akademi.

Barton, K. L. (2013). *Literacy and dramatic play: Storytelling with props increases preschool children's language skills during play*. Master Thesis, The University of Alabama, Master of Science. ABD.

Bayhan, S.P. ve İsmihan, A. (2012). Çocuk gelişimi ve eğitimi. İstanbul: Morpa.

Bee, H. L. ve Boyd, D. R., (2009). *Çocuk gelişim psikolojisi*. (Gündüz, O., Çev.) İstanbul: Kaknüs.

Bekaroğlu, E. (2020). *Anne babalığa psikolojik bakış*. Ankara: Nobel.

Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development, 55*(1), 83-96.

Bodrova, E.ve Leong, D. J. (2013). *Zihnin araçları: Erken çocukluk eğitiminde Vygotsky yaklaşımı* (G. Haktanır, Çev.). Ankara: Anı.

Bolattaş Gürbüz, F. ve Deniz, Ü. (2021). Bebeklik ve oyun döneminde sosyal gelişim ve eğitim. Ü. Deniz, vd. (Ed.), *Bebeklik ve oyun döneminde gelişim ve eğitim*, içinde (ss. 247-248). Ankara: Hedef.

Boratav, P.N. (2013). *100 Soruda Türk folkloru: İnanışlar, töre ve törenler, oyunlar.* Ankara: BilgeSu.

Bozok, M. (2018). Ebeveynlik, erkeklik ve çalışma hayatı arasında Türkiye'de babalık. İstanbul: AÇEV.

Brewer J. A. (2007). *Introduction to early childhood education preschool through primary grades.* ABD: Pearson.

Bronfenbrenner U (2005). *Making human beings human: Bioecological perspectives on human development.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Bronte-Tinkew, J., Carrano, J., Horowitz, A. ve Kinukawa, A. (2008). Involvement among resident fathers and links to ınfant cognitive outcomes. *Journal of Family Issues, 29*(9), 1211–1244.

Brotherson, S. L., Dollahite, D. C. ve Hawkins, A. J. (2005). Generative fathering and the dynamics of connection between fathers and their children. *Fathering: A Journal of Theory, Research, and Practice About Men as Fathers, 3*, 1-25.

Bruce, T., (1993). *Time to play ın early chilhood education: third ımpression hodder & stoughton.* London: Sage.

Brumfield, K.A. (2006). *African-American parents' perceptions of play, counseling, and play therapy*. PhD. Thesis, Louisiana State University Health Sciences Center, ABD.

Buckley, C. K. ve Schoppe-Sullıvan, S. J. (2010). Father ınvolvement and coparenting behavior: Parents' nontraditional beliefs and family earner status as moderators, *Personal Relationships, 17*, 413-431.

Büyükceran, K. (2021). *Okul öncesi dönemde baba katılımı ve baba çocuk ilişkilerinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstüsü, Burdur.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2023). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Pegem.

Cabrera, N. J., Shannon, J.D. ve Tamis-LeMonda, C. (2007). Fathers' influence on their children's cognitive and emotional development: From toddlers top pre-k. *Applied Development Science, 11*(4), 208-213.

Can, D. (2017). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların akran ilişkileri ve benlik algılarının baba katılım boyutlarına göre incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Cano, T. (2018) A matter of time: Father ınvolvement and child, cognitive outcomes. *Journal of Marriage and Family, 81*(1), 1-21.

Castillo, J., Welch, G. ve Sarver, C. (2011). Babalık: Babaların ikametgahı, babaların sosyodemografik özellikleri ve baba katılımı arasındaki ilişki. *Anne Çocuk Sağlığı Dergisi, 15,* 1342–1349.

Coley, R. L. ve Hernandez, D. C. (2006). Predictors of paternal involvement for resident and nonresident low-income fathers. *Developmental psychology*, *42*(6), 1041.

Cox, M. J. ve Paley, B. (1997). Families as systems. *Annual Review Psychology*, *48*, 243 267.

Çakırer, B. H. (2017). Öğrenme serüveninde bilgiler âlemine oyun ile seyahat: Oyun temelli eğitim programları. E. Aktan Acar (Ed.). *Erken çocukluk eğitimi mozaiği*, içinde (ss. 387-401). Ankara: Nobel.

Çekiç, A. (2022). Ebeveyn stresi. P. Ünüvar (Ed.) *Eğitim bilimleri alanında yeni trendler*. İzmir: Duvar.

Çoban, B. ve Nacar, E. (2010). Oyunun çocuk hayatındaki yeri ve önemi. H. M. Şahin (Ed.) *Okul öncesi eğitimde eğitsel oyunlar: Oyunlar- rontlar- saymacalar- şiirler,* içinde (ss. 35-56). Ankara: Nobel.

Day, R. D. ve Lamb, M. E. (2004). Conceptualizing and measuring father involvement. In R. D. Day & M. E. Lamb (Eds.), *Conceptualizing and measuring father involvement: Pathways, problems, and progress,* (ss. 1-15). New Jersey: Lawrence Erlbaum.

Deleş, B. ve Kaytez, N. (2020). Okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ile baba katılım durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, *84*, 101-116.

Demir Öztürk, E. (2019). Ebeveyn bakış açısıyla oyun. *İlköğretim Online Dergisi,18*(4), 1943-1953.

Devlet Memiş, K. ve Gürsoy F. (2022). Annelerin oyun ve oyun materyallerine ilişkin düşünceleri ile çocuğuyla etkileşimli oyun oynama davranışlarının incelenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, *17*(22), 541-542.

Dicle, A. N. (2018). Baba destek eğitim programının baba katılımına etkisi. *Social Sciences Studies* Journal, *4*(26), 5687-5696.

Dubowitz, H., Black, M. M., Cox, C. E., Kerr, M. A., Litrownik, A. J., Radhakrishna, A., English, D. J., Schneider, M. W. Ve Runyan, D. K. (2001). Baba katılımı ve 6 yaşındaki çocukların işlevselliği: Çok merkezli bir çalışma. *Child Abuse & Neglect*, *25*(4), 300-309.

Duran, A. (2010). *Erkeksi rollerin baba katılımı ile ilişkisinin araştırılması.* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Durualp, E. ve Aral, N., (2020). Oyunun gelişimi ve türleri. Aksoy, A.B. (Editörler), *Okul öncesi eğitimde oyun,* içinde (ss. 42-43). Ankara: Hedef.

Duursma, A. (2014). *The effects of fathers' and mothers' reading to their children on language outcomes of children participating in early head start in the United States*. Yüksek Lisans Tezi, University of Wollongong, Sidney.

Dündar, Ş. (2014). Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılım ölçeğinin türkçeye uyarlanması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *4*(1), 369-382.

Eagly, A. H. ve Steffer, V. J. (1984). Gender stereotypes stem from the distribution of women and men into social roles. *Journal of Personality and Social Psychology*, *46*(4), 735-754.

Egemen, A., Yılmaz, Ö. ve Akil, İ. (2004). Oyun, oyuncak ve çocuk. *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, *5*(2), 39-42.

Eiduson, B. T. ve Alexander, J. W. (1978). The role of children in alternative family styles. *Journal of Social Issues*, *34*(2), 149-167.

Enöz, N. (2021). *Baba katılımının yordayıcıları olarak cinsiyetçilik, babalık öz yeterliliği, evlilik niteliği.* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Epstein, J. L., Sanders, M. G., Sheldon, S. B., Simon, B. S., Salinas, K. C., Jansorn, N. R. ve Williams, K. J. (2018). *School, family, and community partnerships: Your handbook for action*. Thousand Oaks, CA: Corwin.

Erbay, F. ve Durmuşoğlu, S. N. (2012). Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, *13*(2), 249-264.

Erdem, Y. (2023). *Okul öncesi dönem çocuğunun oyuna olan yönelimine ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Eren, S. (2016). *Erken çocukluk dönemindeki çocukların annelerinin oyun algısının incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ersan, C. (2015). Babaların dil eğitim programının çocukların alıcı dil gelişimi üzerindeki etkisi. *Eğitim ve Bilim*, *40*(180), 4-36.

Ezgin, O. (2020). Türkiye'de babalık rolleri algısı. Ünlü Çetin (Ed.). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde baba katılımı* içinde (ss. 93-107). Ankara: Nobel.

Fägerskiöld, A. (2006). Çocuk sağlığı hemşiresinin bebek babalarına desteği. *İskandinav Bakım Bilimleri Dergisi*, *20*(1), 79-85.

Farver, J. A., Kim, Y. K. ve Lee, Y. (1995). Cultural differences in Korean- and Anglo-American preschoolers' social interaction and play behaviors. *Child Development, 66*, 1088-1099.

Feldman, R., Gordon, I., Schneiderman, I., Weisman, O. ve Zagoory-Sharon, O. (2010). Natural 24 variations in maternal and paternal care are associated with systematic changes in oxytocin following parent–infant contact. *Psychoneuroendocrinology*, *35*, 1133–1141.

Fogle, L.M. ve Mendez, J. L. (2006). Assessing the play beliefs of African American mothers with preschool children. *Early Childhood Research Quarterly*, *21*(4), 507-518.

Frost, J. L., Wortham, S. C. ve Reifel, R. S. (2005). *Play and child development*. Boston, MA: Pearson.

Gökşen, C. (2014). Oyunlarin çocuklarin gelişimine katkilari ve Gaziantep çocuk oyunlari. *Journal of Turkish Research Institute, 52*, 4-39.

Göncü, A. (2019). Oyunda büyümek: çocuk gelişimi ve eğitimine sosyokültürel bakış. *Oyun*. (A. Turan, Çev.) içinde (ss.65-156). İstanbul: Koç Üniversitesi.

Gözübüyük, A. ve Özbey, S. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının motivasyon düzeyleri ile baba-çocuk ilişkisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, 4*, 23-37.

Gözün Kahraman, Ö. ve Yuvacı, M. (2018). Baba katılımı. A.B. Aksoy (Ed.). Aile *eğitimi ve katılımı* içinde (ss. 200-202). Ankara: Hedef.

Gracia, P. (2014). İspanya'da babaların çocuk bakımına katılımı ve çocukların yaşı: Eğitim ve annelerin istihdamına göre farklılıklar üzerine bir zaman kullanım çalışması. *Avrupa Sosyoloji Dergisi, 30*(2), 137-150.

Gutermana, N. B., Bellamyb, J. L. ve Banmana, A. (2018). Promoting father involvement in early home visiting services for vulnerable families: Findings from a pilot study of "Dads matter". *Child Abuse & Neglect, 76*(18) 261– 272.

Gülşeker, Ş. (2019). *Ebeveynlerin oyun algısı, çocukların oyun davranışları ve çocukların okula hazır bulunuşlukları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Güneş, G., Tuğrul, B. ve Öztürk, E. D. (2020). Oyun algısı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi, 4*(1), 29-51.

Güngören, F. (2022). *36-72 aylık çocukların oyun davranışları ile bakış açısı alma düzeylerinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Güngörmüş, Ö. O. (2012). Baba olmak. H. Yavuzer (Ed.), *Ana baba okulu* içinde (ss. 128-130). Ankara: Remzi.

Gürşimşek, I., Kefı, S. ve Girgin, G. (2007). Okulöncesi eğitime babaların katılım Düzeyi ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33*, 4-41.

Halme, N., Astedt-Kurki, P. ve Tarkka, M. (2009). Fathers' involvement with their preschool-age children: How fathers spend time with their children in different family structures. *Child & Youth Care Forum, 38,* 103–119.

Han Göktepe, N. (2015). *Okul öncesi dönem din eğitiminde oyun, oyuncak ve görsel sanat etkinliği örnekleri.* Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Henniger M. L. (2005). *Teaching young children.* Ohio: Pearson.

Hirsh-Pasek, K., Hadani, HS, Blinkoff, E. ve Golinkoff, RM (2020). Eğitim reformuna giden yeni bir yol: Oyunlu öğrenme, 21. yüzyıl becerilerini okulda ve okul dışında da destekliyor. *Politika Özeti, 4,* 1-25.

Hook, J. L. (2006). Care in context: men's unpaid work in 20 countries, 1965–2003. *American Sociological Review, 71*(4), 639–660.

Hoorn, J. V., Nourot, P. M., Scales, B. ve Alward, K. R. (2007). *Play at the center of the curriculum.* New Jersey: Merrill Prentice Hall.

Ihmeideh, F. (2019). Getting parents involved in childiren's play: Qatari parent's perceptions of and engagement with their childirens's play. *İnternational Journal Of Primary, Elementart And Early Years Education, 47*(1), 47-63.

Ishıı-Kuntz, M., Makıno, K., Kato, K. ve Tsuchıya, M. (2004). Japanese fathers of preschoolers and their ınvolvement in child care. *Journal of Marriage and Family, 66,* 779-791.

İnan Kaya, G. (2018). Oyun, gelişim ve tarihsel olarak oyunun eğitimdeki yeri. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi, 2*(1),71-72.

İvrendi, A.B. ve Isikoglu, N. (2010). A Turkish view on fathers' involvement in children's play. *Early Childhood Education Journal, 37,* 519-526.

İvrendi, A.B., Işıkoğlu, N. (2008). Erken çocukluk döneminde çocuğu olan anne ve babaların oyuna yönelik hedeflerin incelenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi, 355,* 4-12.

Kara, İ. (2021). Oyun kuramları. Dikici Sığırtmaç A. (Ed.). *Erken çocuklukta oyun gelişimi ve eğitimi* İçinde (ss. 39-40). Ankara: İzge.

Karaca, N. H., Kaya, Ü. Ü. ve Can, Y. M. (2019). Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyoekonomik düzeylerine göre baba-çocuk ilişkisi ve akran oyun davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *E- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi, 6*(4), 33-43.

Karadeniz, G. ve Kahyaoglu-Çakmakçı, H. A. (2021) COVID-19 karantinası sırasında Türk babaların çocuklarıyla oyun oynama tutumu. *Avrupa Eğitim Çalışmaları Dergisi, 8*(2), 276–291.

Karakuş, H. (2023). Oyun türleri. Arslan, R. & Pekşen Akça, R. (Editörler), *Erken çocukluk döneminde oyun* içinde (ss. 55-70). Ankara: Eğiten Kitap.

Karanfil, R. (2021). *Algılanan ebeveyn yetiştirme davranışları, baba katılımı ve sorumluluk tutumlarının bağımlılık şiddetine etkisi.* Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Karasal, N. (2018). *Bilimsel irade algı çerçevesi ile bilimsel araştırma yöntemi.* Ankara: Nobel.

Karataş, H. (2021). *Sosyal bilgiler öğretiminde eğitsel oyun kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri.* Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Kaytez, N. ve Durualp, E. (2014). Türkiye'de okul öncesinde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *14*(2), 110-122.

Kılıç, Z. N. ve Tezel Şahin, F. (2018). Okul öncesi çağındaki çocukların yaşamlarında babaların katılımı. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi ,9*(16), 401-436.

Kırman, A. (2019). *Çocuk kitaplarında oyun ve oyuncak kavramının incelenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kochanska, G. ve Aksan, N. (2004). Development of mutual responsiveness between parents and their young children. *Child development, 75*(6), 1657-1676.

Koçyiğit, S., Tuğluk, M. N. ve Kök, M. (2007). *Ç*ocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, *16*, 324-342.

Korkmaz, N. H. ve Derman, M. T. (2014). Opinions of play in Turkish fathers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 141*, 1182-1186.

Koşucu, E. (2016). *Okulöncesi öğretmenliği programlarındaki "çocukta oyun gelişimi" dersinde yaratıcı drama yönteminin öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocukların eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *21*(1), 135-149.

Köksal Akyol, A. (2020). *Erken çocukluk döneminde gelişim.* Ankara: Anı.

Kulik, L. ve Sadeh, I. (2015). Babaların çocuk bakımına katılımının açıklanması: Ekolojik bir yaklaşım. *Topluluk, İş ve Aile*, *18*(1), 19-40.

Kurşun, G. (2019). *Baba katılımı ve annelik bekçiliği davranışının algılanan baba kabul-reddi ile ilişkisinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kurt, Ş. H. (2015). *Farklı kültürlerde ebeveyn ve çocukların oyun algısına yönelik bir araştırma.* Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Kutluana, Ö. ve Şahan, G. (2021). Okulöncesi dönem çocukların eğitiminde babaların rolü: Nitel bir analiz. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi, 8*(1), 206 – 231.

Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, *4*(35), 79-91.

Lai, N. K., Ang, T. F., Por, L. Y. ve Liew, C. S. (2018). The impact of play on child development a literature review. *European Early Childhood Education Research Journal, 26*(5), 625–643.

Lamb, M. E. (1977). Father-infant and mother-infant interaction in the first year of life. *Child Development, 4*, 167-181.

Lamb, M.E. ve Tamis-Lemonda, C. S. (2010). The role of the father an ıntroduction. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (5. bs., s. 1–32). New York: Wiley.

Lamb, ME (2000). Baba katılımı üzerine araştırmaların tarihi: Genel bir bakış. *Evlilik ve Aile Dergisi*, *29*(2–3), 23–42.

Lamb, ME ve Lewis, C. (2010). İki ebeveynli ailelerde baba-çocuk ilişkilerinin gelişimi ve önemi. *Babanın Çocuk Gelişimindeki Rolü*, *5*(94), 153.

Lax, L.E. (2010). *Parent-child dyadic play and development: Cultural practices and parental beliefs.* PhD. Thesis, Available from PrQuest Dissertations and Theses dabates, The City of University, New York.

Levy-Shiff, R. ve Israelashvili, R. (1988). Antecedents of fathering: Some further exploration. *Developmental Psychology*, *24*(3), 434.

Lin, C.Y. (2009). *Parents' perceptıons of chıld's play and the relatıon to chıldren's development of socıal competence and creativity.* PhD. Thesis, Pennsylvania State University The Graduate School College of Education, Pennsylvania-ABD.

Liu, Y., Guo, M., Dittman, C. K., Zheng, Y. ve Haslam, D. M. (2025). A qualitative study of father involvement with their young children in mainland China. *Frontiers in Psychology*, *16*, 1542136.

Loizou, E. (2017). Towards play pedagogy: Supporting teacher play practices with a teacher guide about socio-dramatic and imaginative play. *European Early Childhood Education Research Journal*, *25*(5), 784–795.

Louis, P.T. ve Kumar, N. (2015). Does father involvement influence the affect, language acquisition,social engagement and behavior in young autistic children? An early intervention study. *Journal of Special Education and Rehabilitation, 16*(1-2), 105-124

Malin, J. L., Cabrera, N. J. ve Rowe, M. L. (2014). Low-income minority mothers' and fathers' reading and children's interest: Longitudinal contributions to children's receptive vocabulary skills. *Early Childhood Research Quarterly*, *29*(4), 425–432.

Mamur, S. (2021). *Pandemi döneminde baba katılımının incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

McBride, B. A., Schoppe, S. J. ve Rane, T. R. (2002). Child characteristics, parenting stress, and parental involvement: Fathers versus mothers. *Journal of Marriage and Family*, *64*(4), 998-1011.

MEGEP (2015). Millî Eğitim Bakanlığı çocuk gelişimi ve eğitimi: Çocukları tanıma ve değerlendirme.https://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C3%87ocuklar%C4%B1%20Tan%C4%B1ma%20Teknikleri.pdf, sayfasından erişilmiştir.

Memiş, Ö. (2022). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin ve ebeveynlerin oyun algıları ile çocuklara sundukları oyun fırsatlarının incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Millî Eğitim Bakanlığı (2014). *Çocuk gelişimi ve eğitimi: Oyun Etkinliği 1.* Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

Moluz, E. (2022). *Okul öncesi eğitimde baba katılımı: baba-çocuk ortaklığına yönelik deneyimlerin durum çalışması ile betimlenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Nicolopoulou, A. (1993). Oyun, bilişsel gelişim ve sosyal dünya: Piaget, Vygotsky ve ötesi. *İnsan Gelişimi, 36*(1), 1-23.

Nicolopoulou, A. (2004). Oyun, bilişsel gelişim ve toplumsal dünya: Piaget, Vygotsky ve sonrası. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37*(2), 137-169.

Ogelman, H.G., Aytaç, P., Erol, A., Erdentuğ, F. G., Akdeniz Yolaç, Ö. ve Güner-Özbilenler, M. (2019). Anne-baba ve çocuk görüşleri doğrultusunda oyun. *International Anatolia Academic Online Journal / Sosyal Bilimler Dergisi, 5*(2), 70-83.

Oksal, A. (2005). Perception of play in Turkish culture. *Paideia, 15*(30), 69-77.

Oktay, A. (2007). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem.* Ankara: Epilson.

Özdemir, A. F. (2018). *Okul öncesi eğitim alan 66-72 aylık çocukların baba katılımı ile erken dönem matematik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özer, A., Gürkan, A. C. ve Ramazanoğlu, O. (2006). Oyunun çocuk gelişimi üzerine etkileri. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi, 4*(3), 54-57.

Özgün, Ö., Aydilek Çiftçi, M. A. ve Erden, Ş. (2013). The meaning of fatherhood as perceived by Turkish police fathers and their young children. *Educational Research & Reviews, 8*(21), 1966-1978.

Öztürk, A., (2010). *Okul öncesi eğitimde oyun*. Ankara: Eğiten Kitap.

Pancsofar, N. ve Vernon-Feagans, L. (2006). Mother and father language input to young children: Contributions to later language development. *Journal of Applied Developmental Psychology, 27*(6), 571-587.

Panter- Brick, C., Burgess, A., Eggerman, M., McAllister, F., Pruett, K. ve Leckman, J. F. (2014). Practitioner review: Engaging fathers–recommendations for a game change in parenting interventions based on a systematic review of the global evidence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 55*(11), 1187-1212.

Parke, R. D. (2002). Fathers and families. In. M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting* (ss. 27-73). Mahwah, NJ: Erlbaum.

Parmar, P., Harkness, S. ve Super, C.M. (2004). Asian and Euro-American parents' ethnotheories of play and learning: Effects on preschool children's home routines and school behaviour. *İnternational Journal Of Behavioral Development. 28*(2), 97-104.

Pehlivan, H. (2014). *Oyun ve öğrenme*. Ankara: Anı.

Petrova, A. (2022). *Erken çocukluk döneminde çocuğu olan özbek ve türk annelerin oyuna yönelik görüşlerinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Pleck, J. H. (2007). Why could father involvement benefit children? Theoretical perspectives. *Applied Development Science, 11*(4), 196-202.

Pontes, C. M., Osório, M. M. ve Alexandrino, A. C. (2009). Building a place for the father as an ally for breast feeding. *Midwifery, 25*(2), 195-202.

Poyraz M. (2007). *Babaların babalık rolünü algılamalarıyla kendi ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Pozo-Rico, T. ve Sandoval, I. (2020). Can academic achievement in primary school students be improved through teacher training on emotional intelligence as a key academic competency? *Frontiers in Psychology, 10,* 2976.

Rosenberg, J. ve Wilcox, W. B. (2006). *The importance of fathers in the healthy development of children*. Washington: US Department Health and Human Services.

Santos, C., Monteiro, L. ve Torres, N. (2022). The role of child's age, sex, and temperament in father involvement during the preschool years. *Children, 9*(9), 1327-1328.

Santrock, J. W. (2014). *Yaşam boyu gelişim / gelişim psikolojisi* (Çev. Ed. G. Yüksel). Ankara: Nobel Akademik.

Saygılı, S. ve Çankırılı A., (2003). *Baba olma sanatı.* İstanbul: Uğur Böceği.

Seçer, Z., Çeliköz, N. ve Yaşa, S. (2007). Bazı kişisel özelliklere göre okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların babalarının babalığına yönelik tutumları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18*, 425-438.63

Sevinç, M. (2009). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde oyun.* Ankara: Morpa.

Sımsıkı, H. (2011). *Baba katılımının ebeveyn tutumu, bağlanma stili ve çift uyumu açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Sımsıkı, H. ve Şendil, G. (2014). Baba katılım işlemcisinin (BAKÖ) geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 13*(49), 104-123.

Singh, A.ve Gupta, D. (2011). Contexts of childhood and play: Exploring parental perceptions. *Childhood, 19*(2), 235-250.

Slavin, R. E. (2015). *Eğitim psikolojisi kuram ve uygulama.* (G. Yüksel, Çev. Ed.). Ankara: Nobel.

Sulistyaningtyas, R. E. ve Fauziah, P. Y. (2019, Haziran). *Erken çocukluk eğitiminde geleneksel oyunların uygulanması*. 3. Uluslararası Eğitimde Güncel Konular Konferansı, (ICCIE 2018) (s. 431-435). Atlantis Yayınları, İzmir.

Sze, Wong, W.W. (2012). *A study of cultural orientation and attitudes and meaning toward play: A cross cultural ınvestigation among emerging adulthood ın the people Republic of China, Hong Kong and United States.* Doctoral Dissertation, University of Northern Iowa, ABD.

Şahin, F. T., & Özbey, Ö. G. D. S. (2009). Okul öncesi eğitim programlarında uygulanan aile katılım çalışmalarında baba katılımının yeri ve önemi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 17*(17), 30-39.

Şahin, H., & Demiriz, S. (2014). Beş altı yaşında çocuğu olan babaların, babalık rolünü algılamaları ile aile katılım çalışmalarını gerçekleştirmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *181*(181), 273-294.

Şahin, S. (2018). Çocuk gelişimine giriş. N. Aral ve f. Temel (Editörler). *Çocuk gelişimi* içinde (ss. 24-25). Ankara: Hedef.

Şahin, S. ve Ateş, A. (2021). Father involvement in preschool children's play. *Developments In Educatıonal Scıences, 4*, 177-188.

Şenyuva, M. (2023). *Oyun kuramları üzerine bir inceleme.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Tamis-Lemonda, C. S. (2004). Conceptualizing fathers roles. *Human Development. 47*(4):220-227.

Tamis-LeMonda, C. S. ve Natasha, C. (1999). Baba katılımına ilişkin perspektifler: Araştırma, politika ve yorumlar. *Sosyal Politika Raporu: Çocuk Gelişimi Araştırmaları Derneği,* 13(2), 1–32.

Telli, A.A. ve Özkan, H. (2016). 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *İzmir Doktor Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, *6*(2), 127-134.

Temel, F., Bekir, H. ve Yazıcı, Z. (2014*). Erken çocuklukta dil edinimi*. Ankara: Vize.

Tezel Şahin, F. (2007). *Sosyal değişim sürecinde değişen baba rolü.* Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, Türkiye.

Tezel Şahin, F., Akıncı Coşgun, A. ve Aydın Kılıç, ZN (2017). Babaların çocuklarıyla vakit geçirme durumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37*(1), 7-45.

Torres N., Veríssimo M., Monteiro L., Ribeiro O. ve Santos A.J. (2014). Domains of father involvement, social competence and problem behavior in preschool children. *Journal of Family Studies, 20*(3), 188-203.

Tudge, J., Hayes, S., Doucet, F., Odero, D., Kulakova, N., Tammeveski, P. ve Soeun, L. (2000). Parents' participation in cultural practices with their preschoolers. *Psicologia: Teoria e Pesquisa, 16,* 1–10.

Tuğrul, B., Ertürk, H. G., Özen Altınkaynak, Ş. ve Güneş, G. (2014). Oyunun üç kuşaktaki değişimi. *The Journal of Academic Social Science Studies, 27*(1), 1-16.

Tuğrul, B., Metin Aslan, Ö., Ertürk G. ve Özen, A. Ş. (2014). Anaokuluna devam eden altı yaşındaki çocuklar ile okul öncesi öğretmenlerinin oyun hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15*(1), 102-103.

Turan, E. (2018). *Okul öncesi eğitim alan 60-84 aylık çocukların okul olgunluğu düzeyleri ile babaların katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yüksek Lisans tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tutkun, C. (2017). *Fark yaratan babalar eğitim programının (FAYAB) babaların çocuklarıyla ilişkilerine, tutumlarına ve baba katılımına etkisi.* Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Türkoğlu, B., Çeliköz N. ve Uslu, M. (2013). 3-6 Yaş aralığında çocuğu olan babaların nitelikli zaman algılarına dair görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2*(2), 54-69.

Türkoğlu, D. ve Akduman, G. G. (2015). Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rolü algıları ile eş destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8*(38), 761-772.

TÜSEV (2017). *Haydi babalar, okul öncesi eğitim kurumlarına! Erken çocukluk eğitim programları için baba katılımı etkinlik kitabı.* Ankara: Başkent Üniversitesi.

Uludağlı, N. P. (2017). Baba katılımında etkili faktörler ve baba katılımının baba, anne ve çocuk açısından yararları. *Türk Psikoloji Yazıları, 20*(39), 70-88.

Uluğ, E. (2016). Oyun kuramları. In Ogelman, H. G. (Ed.), *Yaşamın ilk yıllarında oyun: Oyuna çok yönlü bakış* (ss. 49-62). Ankara: Pegem Akademi.

Uyanık, Ö., Kaya, Ü. Ü., Kızıltepe, G. İ. ve Yaşar, M. C. (2016). An investigation of the relationship between fathers and their children at preschool level. *Journal of Theoretical Educational Science, 9*(4), 515–531.

Ünlü-Çetin, F. (2023). Father-child play in a public playground: Roles exhibited by fathers during their play with children. *African Educational Research Journa*l, *11*(2), 145–158.

Verenikina, I., Harris, P. ve Lysaght, P. (2003, July). *Child's play: computer games, theories of play and children's development.* Proceedings of the İnternational Federation for İnformation Processing Working Group 3.5 Open Conference on Young Children and Learning Technologies, Sydney Australia.

Wilson, K. R. ve Prior, M. R. (2011). Father involvement and child well-being. *Journal of Paediatrics and Child Health, 47*(7), 405–407.

Yaman Polatlar, D. (2021*). Erken çocuklukta oyun gelişimi ve eğitimi.* Ankara: Pegem.

Yavuzer, H. (2018). *Çocuğunuzun ilk 6 yılı.* İstanbul: Remzi.

Yeung, W. J. J. (2013). Asian fatherhood. *Journal of Family Issues, 34*(2), 141–158.

Yoshida, A. (2012). Dads who do diapers: Factors affecting care of young children by fathers. *Journal of Family İssues, 33*(4), 451-477.

Yuvacı, M. (2019). *Baba katılımı ile okul öncesi dönem çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranış problemleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.

EKLER

Ek 1. Etik Komisyon Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 07.05.2025-E.1235064

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Komisyonu

2025 AİLE YILI

Sayı : E-77082166-302.08.01-1235064 07.05.2025
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

DAĞITIM YERLERİNE

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Ana Bilim Dalı **Yüksek Lisans Öğrencisi Sultan MEZRE'nin, Prof. Dr. Ümit DENİZ'in** danışmanlığında yürüttüğü ***"Çocukları Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Babaların Oyun Algıları ile Baba Katılımlarının İncelenmesi"*** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **29.04.2025** tarih ve **07** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Araştırma Kod No: 2025 - 808

Prof. Dr. İsmail KARAKAYA
Komisyon Başkanı

DAĞITIM
Gereği:
Sayın Prof. Dr. Ümit DENİZ

Bilgi:
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 2. Kurum İzin Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 21.05.2025-1341907

T.C.
ÇANKAYA BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Kreş Müdürlüğü

Sayı : E-92191736-819-1341907 21.05.2025
Konu : Tez Hk.

Sayın: Sultan MEZRE

İlgi : 12.05.2025 tarih ve E.5319 sayılı dilekçeniz.

İlgide kayıtlı dilekçeniz Müdürlüğümüzce incelenmiş olup "Çocukları Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Babaların Oyun Algısı ile Baba Katılımlarının İncelenmesi" başlıklı tezinizi Müdürlüğümüze bağlı Gündüz Bakımevlerimizde yapmanız uygun bulunmuştur.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Ayfer USLU
Kreş Müdür V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 3. Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği İzin Formu

Permission for Outside Use of Measure

Parent Play Belief Scale (PPBS)

Name of principal investigator: Sultan MEZRE

Highest degree attained (please specify field, if relevant): UNDERGRADUATE DEGREE

Institutional affiliation: _____

Purpose of study that will use the PPBS: It will be used to measure the play perception of fathers whose children attend preschool education.

Number of participants who will be administered the PPBS: About 500 father.

Language(s) in which PPBS will be administered: Turkish

Expected demographic characteristics of sample: It is planned to be applied to families with low, middle and high socioeconomic status.

☑ By checking this box, I am agreeing to use this scale as described, for its intended purpose, and without altering its content or form. I understand that I am expected to credit the measure's authors in any subsequent publications and to provide Dr. Julia Mendez with the raw PPBS data that I have collected, upon completion of my study. I agree not to translate the PPBS into any additional languages without the permission of Dr. Mendez. *(box must be checked)*

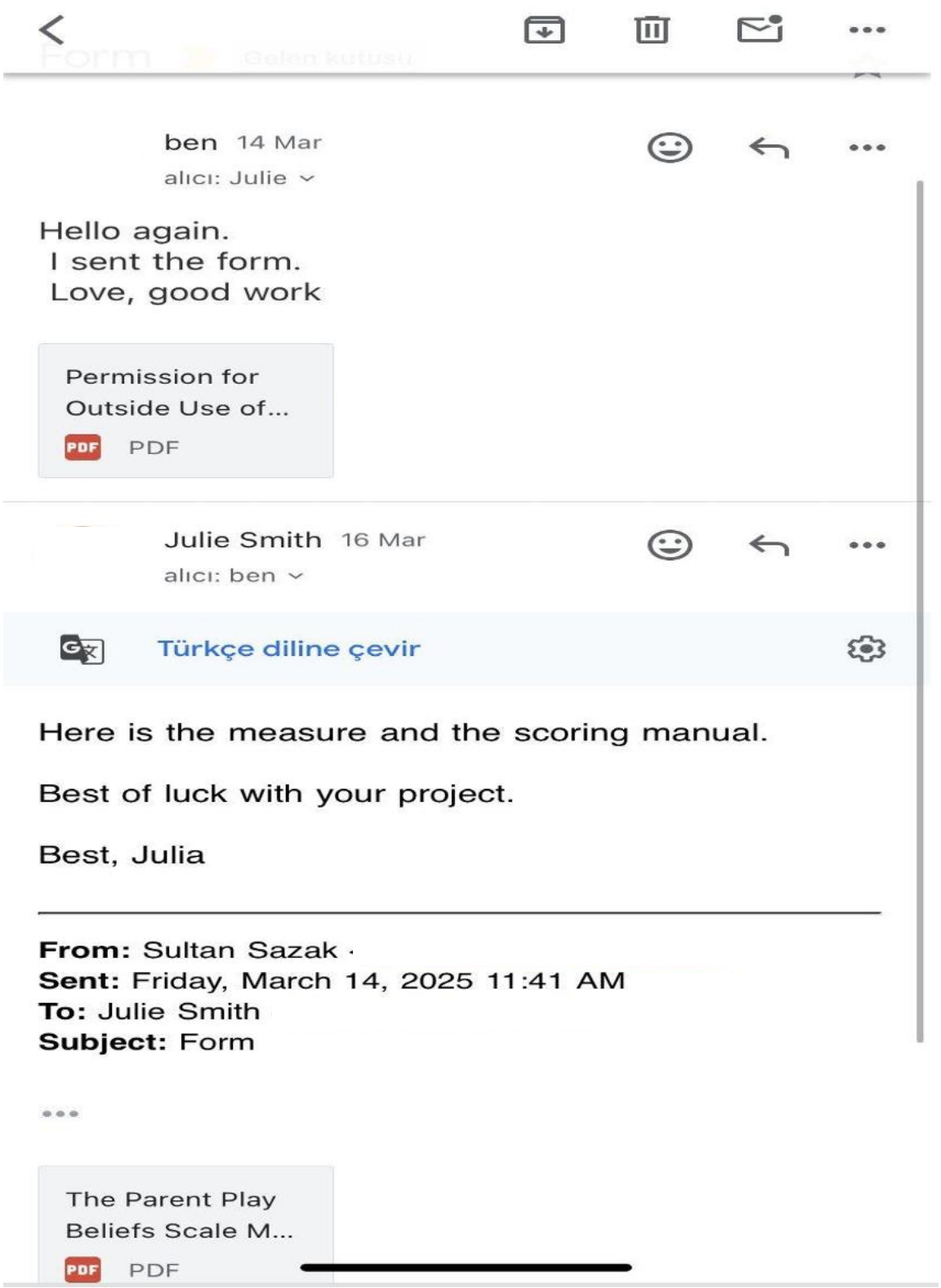
_____ 14.03.2025

Signature of principal investigator — Date

SULTAN MEZRE

Printed name

Ek 4. Ebeveyn Oyun Tutum Ölçeği İzin Yazısı

ben 14 Mar
alıcı: Julie

Hello again.
I sent the form.
Love, good work

Permission for Outside Use of...
PDF

Julie Smith 16 Mar
alıcı: ben

Türkçe diline çevir

Here is the measure and the scoring manual.

Best of luck with your project.

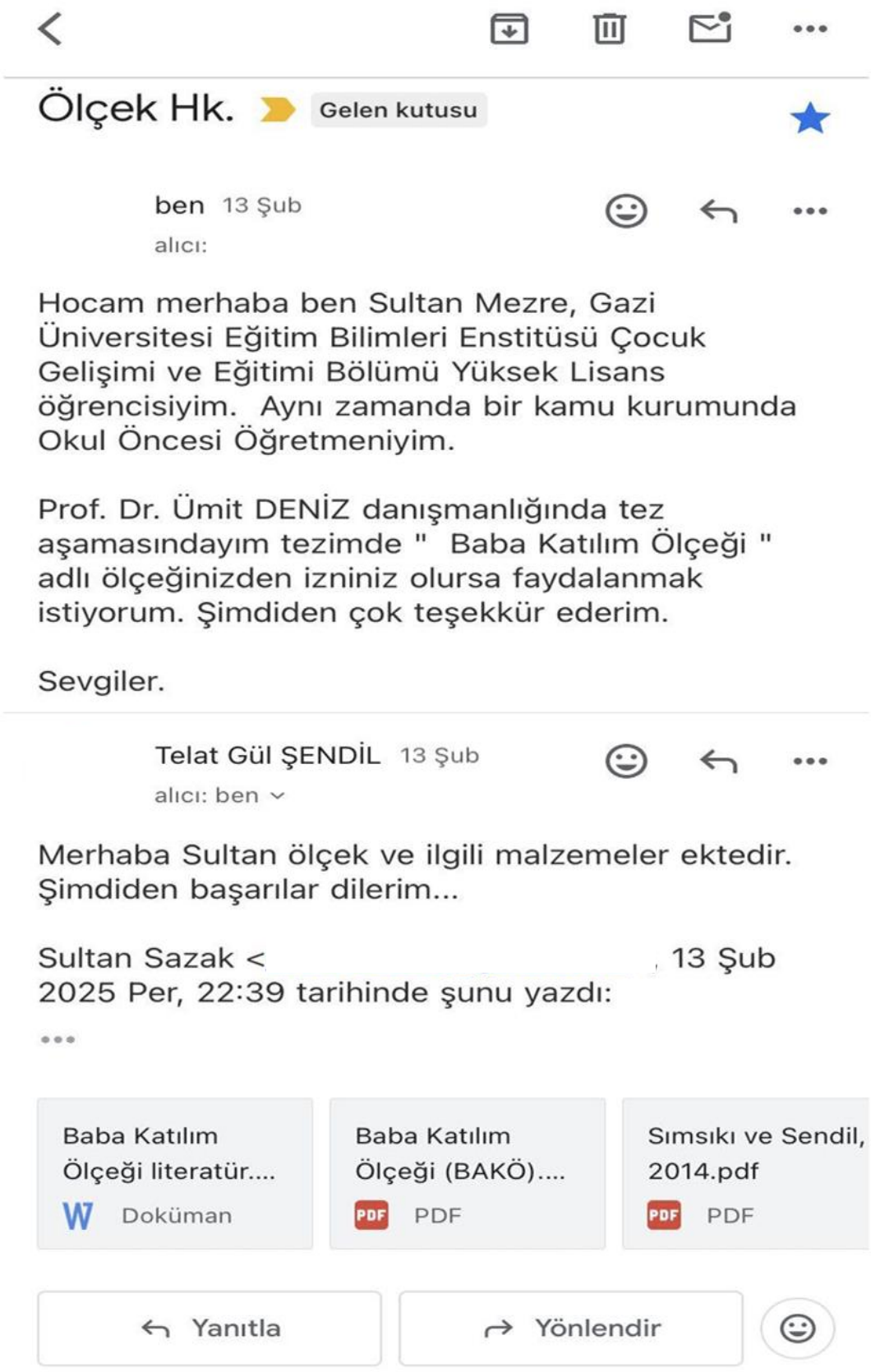
Best, Julia

From: Sultan Sazak
Sent: Friday, March 14, 2025 11:41 AM
To: Julie Smith
Subject: Form

...

The Parent Play Beliefs Scale M...
PDF

Ek 5. Baba Katılım Ölçeği İzin Yazısı

Ölçek Hk. Gelen kutusu

ben 13 Şub
alıcı:

Hocam merhaba ben Sultan Mezre, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Yüksek Lisans öğrencisiyim. Aynı zamanda bir kamu kurumunda Okul Öncesi Öğretmeniyim.

Prof. Dr. Ümit DENİZ danışmanlığında tez aşamasındayım tezimde " Baba Katılım Ölçeği " adlı ölçeğinizden izniniz olursa faydalanmak istiyorum. Şimdiden çok teşekkür ederim.

Sevgiler.

Telat Gül ŞENDİL 13 Şub
alıcı: ben

Merhaba Sultan ölçek ve ilgili malzemeler ektedir. Şimdiden başarılar dilerim...

Sultan Sazak < , 13 Şub 2025 Per, 22:39 tarihinde şunu yazdı:

...

Baba Katılım Ölçeği literatür.... Doküman

Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ).... PDF

Sımsıkı ve Sendil, 2014.pdf PDF

Yanıtla Yönlendir

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...